

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI W 2014 R. NARODOWYCH STRATEGICZNYCH RAM ODNIESIENIA NA LATA 2007-2013

MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I ROZWOJU

www.mir.gov.pl

Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia

Październik 2015 r.

**SPRAWOZDANIE PRZYGOTOWAŁ ZESPÓŁ PRACOWNIKÓW
DEPARTAMENTU KOORDYNACJI WDRAŻANIA FUNDUSZY UNII EUROPEJSKIEJ
W MINISTERSTWIE INFRASTRUKTURY I ROZWOJU**

NADZÓR MERYTORYCZNY:

MAREK KALUPA
KONSTANCJA PIĄTKOWSKA
TOMASZ ZŁAKOWSKI

REDAKCJA MERYTORYCZNA:

MACIEJ KOŚCIELSKI
KATARZYNA WÓJCICKA

AKCEPTOWAŁ:

Marceli Niezgoda – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Infrastruktury i Rozwoju

Sprawozdanie opracowano przy udziale Departamentu Koordynacji Strategii i Polityk Rozwoju, Departamentu Informacji i Promocji oraz Departamentu Wsparcia Projektów Partnerstwa Publiczno-Prywatnego.

**NARODOWA
STRATEGIA SPÓJNOŚCI**

**MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU**

**UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO**

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW	4
WSTĘP	5
1. REALIZACJA CELÓW NSRO W KONTEKŚCIE SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ ORAZ OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW RZECZOWYCH	7
1.1 CEL STRATEGICZNY: TWORZENIE WARUNKÓW DLA WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARKI OPARTEJ NA WIEDZY I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI ZAPEWNIĄJĄCEJ WZROST ZATRUDNIENIA ORAZ POZIOMU SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ	10
1.2 CEL 1: POPRAWA JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJI PUBLICZNYCH ORAZ ROZBUDOWA MECHANIZMÓW PARTNERSTWA	15
1.3 CEL 2: POPRAWA JAKOŚCI KAPITAŁU LUDZKIEGO I ZWIĘKSZENIE SPÓJNOŚCI SPOŁECZNEJ	17
1.4 CEL 3: BUDOWA I MODERNIZACJA INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I SPOŁECZNEJ MAJĄCEJ PODSTAWOWE ZNACZENIE DLA WZROSTU KONKURENCYJNOŚCI.....	22
1.5. CEL 4: PODNIESIENIE KONKURENCYJNOŚCI I INNOWACYJNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTW, W TYM SZCZEGÓLNIE SEKTORA WYTWÓRCZEGO O WYSOKIEJ WARTOŚCI DODANEJ ORAZ ROZWÓJ SEKTORA USŁUG	29
1.6 CEL 5: WZROST KONKURENCYJNOŚCI POLSKICH REGIONÓW I PRZECIWDZIAŁANIE ICH MARGINALIZACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ.....	34
1.7 CEL 6: WYRÓWNYWANIE SZANS ROZWOJOWYCH I WSPOMAGANIE ZMIAN STRUKTURALNYCH NA OBSZARACH WIEJSKICH	40
2. REALIZACJA NSRO W KONTEKŚCIE STRATEGII UE	44
2.1. STRATEGIA EUROPA 2020	44
2.2 STRATEGIA UE DLA REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO	46
3. SYSTEM KOORDYNACJI	48
3.1 KOORDYNACJA DZIAŁAŃ REALIZOWANYCH W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI Z DZIAŁANAMI REALIZOWANYMI W RAMACH WSPÓLNEJ POLITYKI ROLNEJ ORAZ WSPÓLNEJ POLITYKI RYBOŁÓWSTWA	48
3.2 PRACE KK NSRO ORAZ GRUP ROBOCZYCH.....	49
3.3 MIĘDZYRESORTOWY ZESPÓŁ DO SPRAW WYKORZYSTANIA FUNDUSZY STRUKTURALNYCH I FUNDUSZU SPÓJNOŚCI UNII EUROPEJSKIEJ	51
4. POSTĘP REALIZACJI NSRO	52
4.1 POSTĘP FINANSOWY.....	52
4.2 ROZKŁAD REGIONALNY UDZIELONEGO WSPARCIA	57
4.3 PROJEKTY DUŻE.....	66
4.4 PROJEKTY INDYWIDUALNE	68
4.5 KONTROLA REALIZACJI PO/RPO	70
4.6 PRZYGOTOWANIA DO ZAMKNIĘCIA POMOCY NA LATA 2007-2013	77
5. ZMIANY W ZAKRESIE SYSTEMU DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I SYSTEMU WDRAŻANIA	78
5.1 SYSTEM DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	78
5.2 ZMIANY RAM FORMALNO-PRAWNYCH	79
6. EWALUACJA REALIZACJI NSRO	84
7. INFORMACJA I PROMOCJA	87
SPIS ZAŁĄCZNIKÓW	100
SPIS TABEL	100
SPIS MAP	101

WYKAZ SKRÓTÓW

BIZ – bezpośrednie inwestycje zagraniczne	KSI (SIMIK 07-13) – Krajowy System Informatyczny SIMIK 2007-2013
BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego	MAC – Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji
CUPT – Centrum Unijnych Projektów Transportowych	MG – Ministerstwo Gospodarki
DT – dostosowanie techniczne	MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju
EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	MKiDN – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
EFS – Europejski Fundusz Społeczny	MON – Ministerstwo Obrony Narodowej
EFSI – Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne	MPiPS – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej
EPO – ang. <i>European Patent Office</i>	MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
ETO – Europejski Trybunał Obrachunkowy	MŚ – Ministerstwo Środowiska
EUROSTAT – ang. <i>European Statistical Office</i>	MŚP – małe i średnie przedsiębiorstwa
Europejski Urząd Statystyczny	MZ – Ministerstwo Zdrowia
EWT – Europejska Współpraca Terytorialna	NCBiR – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
FE – Fundusze Europejskie	NIK – Najwyższa Izba Kontroli
GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad	NSRO – Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013
GKP – Główna Komenda Policji	OLAF – Europejski Urząd ds. Zwalczania Nadużyć Finansowych
GUS – Główny Urząd Statystyczny	PARP – Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
IC – Instytucja Certyfikująca	PKD – Polska Klasyfikacja Działalności
ICT – ang. <i>information and communications technology</i> (technologia informacyjno-komunikacyjna)	PLK – Polskie Linie Kolejowe
IIF – Instrumenty Inżynierii Finansowej	PO – program operacyjny
IK NSRO – Instytucja Koordynująca Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013	PO IG – Program Operacyjny <i>Innowacyjna Gospodarka, 2007–2013</i>
IP – Instytucja Pośrednicząca	PO IiŚ – Program Operacyjny <i>Infrastruktura i Środowisko</i>
IP II – Instytucja Pośrednicząca drugiego stopnia	PO KL – Program Operacyjny <i>Kapitał Ludzki</i>
IPOC – Instytucja Pośrednicząca w certyfikacji	PO PT – Program Operacyjny <i>Pomoc Techniczna 2007-2013</i>
IZ – Instytucja Zarządzająca	PO RPW – Program Operacyjny <i>Rozwój Polski Wschodniej 2007–2013</i>
JEREMIE – ang. <i>Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises</i> Wspólne zasoby dla małych i średnich przedsiębiorstw	POT – Polska Organizacja Turystyczna
JESSICA – ang. <i>Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas</i> Wspólne europejskie wsparcie na rzecz trwałych inwestycji w obszarach miejskich	RPO – regionalny program operacyjny
JST – Jednostka Samorządu Terytorialnego	SFC2007 – ang. <i>System for Fund Management in the European Community 2007-2013</i>
KE – Komisja Europejska	SUE RMB – Strategia Unii Europejskiej dla Regionu Morza Bałtyckiego
KJE – Krajowa Jednostka Ewaluacji	SRK 2020 – Strategia Rozwoju Kraju 2020
KK NSRO – Komitet Koordynacyjny NSRO	UE – Unia Europejska
KM – Komitet Monitorujący	USPTO – ang. <i>United States Patent and Trademark Office</i>
KPO – krajowy program operacyjny	WDB – wartość dodana brutto
KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych	
KRW – krajowa rezerwa wykonania	

WSTĘP

Sprawozdanie z realizacji w 2014 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013 wspierających wzrost gospodarczy i zatrudnienie jest jednym z elementów systemu monitorowania i zarządzania pomocą strukturalną dla Polski. *Sprawozdanie* zostało przygotowane przez MIR, pełniącego funkcję IK NSRO, w oparciu o system sprawozdawczości i monitoringu przewidziany w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiającym przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1260/1999 (Dz. Urz. UE L 210 z 31.07.2006, str. 25, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem (WE) nr 1083/2006”, a także rozporządzeniu Komisji (WE) nr 1828/2006 z dnia 8 grudnia 2006 r. ustanawiającym szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności oraz Rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (Dz. Urz. UE L 371 z 27.12.2006, str. 1, z późn. zm.) oraz Wytycznych w zakresie sprawozdawczości, wydanych przez Ministra Rozwoju Regionalnego¹ na podstawie art. 35 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2014 r. poz. 1649, z późn. zm.).

Sprawozdanie z realizacji w 2014 r. Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia na lata 2007-2013, obejmujące okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r.², zostało sporządzone w oparciu o:

- przekazywane przez IZ informacje kwartalne oraz sprawozdania okresowe z realizacji: PO IiŚ, PO IG, PO KL, PO RPW, PO PT oraz RPO;
- dodatkowe informacje opracowane przez IZ oraz instytucje nieuczestniczące w systemie realizacji NSRO;
- dane pozyskane z GUS oraz Europejskiego Urzędu Statystycznego (Eurostat) w zakresie realizacji wskaźników ekonomicznych oraz bezpośrednio od instytucji odpowiedzialnych za działania mające wpływ na realizację wskaźników monitorowania celów NSRO;
- KSI (SIMIK 07-13);
- SFC2007.

Zgodnie z ww. Wytycznymi w zakresie sprawozdawczości wydanymi przez Ministra Rozwoju Regionalnego, w celu obliczenia procentowego wykorzystania środków w ramach programów operacyjnych zastosowano algorytm opracowany przez MIR oraz Ministerstwo Finansów dla grudnia 2014 r. W pozostałych przypadkach, zastosowano kurs Europejskiego Banku Centralnego z dnia 27 listopada 2014 r. (1 euro = 4,1798 zł).

Rok 2014 był przedostatnim rokiem praktycznej realizacji NSRO. Wg stanu na 31 grudnia 2014 r. podpisano z beneficjentami 104,5 tys. umów o dofinansowanie na łączną kwotę niemal 507,8 mld zł. Wkład unijny w ww. umowach wyniósł blisko 285,5 mld zł, co odpowiada ok. 101,03% alokacji dla Polski na lata 2007-2013. Poziom płatności, rozumianych jako wartość

¹ W dniu 27 listopada 2013 r., na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 27 listopada 2013 r. w sprawie utworzenia Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju oraz zniesienia Ministerstwa Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (Dz. U. poz. 1390) utworzono Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju.

² Ze względu na końcowy etap wdrażania NSRO, *Sprawozdanie* zawiera również elementy stanowiące próbę podsumowania dotychczasowego procesu realizacji. Dane w zakresie postępu realizacji wskaźników ekonomicznych odnoszą się do lat poprzednich, w przypadku gdy aktualne dane nie były dostępne w chwili sporządzania *Sprawozdania*.

wydatków uznanych za kwalifikowalne wykazanych w ramach złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność, osiągnął na koniec 2014 r. kwotę 318,5 mld zł (w tym blisko 225,4 mld zł stanowiło dofinansowanie ze środków UE, co odpowiada 79,8% alokacji na lata 2007-2013), przy czym w samym 2014 r. płatności te wyniosły ponad 63,98 mld zł (45,2 mld zł stanowiło dofinansowanie UE).

Rok 2015 będzie okresem finalizacji realizowanych projektów (31 grudnia 2015 r. upłynie okres kwalifikowalności wydatków, za wyjątkiem IIF, dla których zgodnie z art. 78 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 okres kwalifikowalności trwa aż do momentu złożenia dokumentów zamknięcia, tj. maksymalnie do 31 marca 2017 r.). Rozliczenia w ramach programów będą prowadzone w 2016 r., a ich zwieńczeniem będzie skierowanie do KE dokumentów zamknięcia pomocy, w terminie, o którym mowa powyżej.³

³ Zgodnie z przepisami rozporządzenia wykonawczego (UE) nr 1343/2014 z dnia 17 grudnia 2014 r. *zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 951/2007 ustanawiające zasady stosowania programów współpracy transgranicznej finansowanych w ramach rozporządzenia (WE) nr 1638/2006* (Dz. Urz. UE L 363 z 18.12.2014, str. 75), etap finansowego zamknięcia PWT *Polska-Białoruś-Ukraina* i PWT *Litwa-Polska-Rosja 2007-2013* został wydłużony najpóźniej do 30 czerwca 2017 r.

1. REALIZACJA CELÓW NSRO W KONTEKŚCIE SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ ORAZ OSIĄGNIĘTYCH EFEKTÓW RZECZOWYCH

SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA W 2014 R. – SYNTEZA⁴

W 2014 r. nastąpiła poprawa koniunktury w gospodarce europejskiej; wzrost w UE wyniósł 1,3%⁵ (w strefie euro 0,8%), po recesji w 2012 r. i stagnacji w następnym. **Tempo wzrostu PKB** w Polsce na poziomie 3,4% było wyższe niż w dwóch poprzednich latach i wyższe niż w większości krajów UE. **Systematycznie zmniejsza się dystans dzielący nasz kraj od średniego unijnego poziomu rozwoju gospodarczego mierzonego PKB na mieszkańca z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut.** W 2014 r. wskaźnik ten wyniósł dla Polski 68% średniej UE-27 (o ok. 20 pp. więcej niż przed akcesją)⁶. Wskaźnik spożycia indywidualnego *per capita*, odzwierciedlający poziom dochodów ludności, osiągnął w 2013 r. poziom 75% średniej UE-28. W zakresie tempa konwergencji z UE, Polska znajduje się w czołówce wśród nowych krajów członkowskich UE. Prognozy KE⁷ zakładają, że w roku 2015 i 2016 PKB w Polsce będzie rosł w zbliżonym tempie, tj. 3,2-3,4%.

Głównym czynnikiem wzrostu był w 2014 r. popyt krajowy, wyższy o 4,6% w stosunku do roku poprzedniego. Spożycie ogółem, wspierane przez poprawiającą się sytuację na rynku pracy i rosnące płace realne, było wyższe o 3,4%. Po dwóch latach stagnacji w zakresie nakładów brutto na środki trwałe, nastąpił wysoki ich wzrost (o 9,2%). W konsekwencji, został zahamowany notowany w dwóch poprzednich latach spadek stopy inwestycji w gospodarce narodowej – wzrosła ona do 19,5% po obniżce do 18,8% w 2013 r. Obroty w handlu zagranicznym w porównaniu z 2013 r. były znacząco wyższe zarówno po stronie eksportu (7,0%), jak i importu (7,4%). Na skutek tego zwiększył się udział obrotów handlu zagranicznego w PKB – eksportu do 46,9%, natomiast importu do 45,4%. Wkład popytu krajowego we wzrost PKB wyniósł 4,8 pp., przy czym równoważyły się wpływy ze strony spożycia (2,7 pp.) i akumulacji (2,1 pp.). W 2014 r., na skutek wyższej dynamiki importu niż eksportu, eksport netto miał ujemny wpływ na wzrost gospodarczy (-1,4 pp.).

Umiarkowanie wysoka **dynamika działalności gospodarczej**⁸ w przedziale 103,5 – 106,5 dotyczyła większości podstawowych rodzajów działalności – przemysłu, handlu i działalności pokrewnych, transportu i gospodarki magazynowej; w przypadku budownictwa wyniosła 104,7, a działalności finansowej i ubezpieczeniowej – 103,2.

Globalna produkcja rolnicza w 2014 r. zwiększyła się w porównaniu z 2013 r. o 6,1%. Wpłynął na to zarówno wzrost produkcji roślinnej (o 4,9%), jak i zwierzęcej (o 7,3%).

W 2014 r. utrzymały się niekorzystne **tendencje w strukturze demograficznej**. Na koniec 2014 r. liczba ludności Polski wyniosła 38 479 tys., tj. o 17 tys. mniej niż w 2013 r. Odnotowano ujemny przyrost naturalny (liczba urodzeń była mniejsza od liczby zgonów o ponad 1 tys.), oraz ujemne saldo migracji, które wyniosło -15,8. Postępowały zmiany w strukturze wiekowej ludności, w kierunku starzenia się społeczeństwa.

⁴ Sporządzono na podstawie danych w zakresie postępu realizacji wskaźników ekonomicznych dostępnych w chwili sporządzania *Sprawozdania*. Stąd niektóre wskaźniki zawierają odwołania do wartości osiągniętych w latach poprzednich.

⁵ Dane statystyczne za 2014 r. to dane wstępne, w niektórych przypadkach szacunkowe, dostępne w chwili sporządzania *Sprawozdania*. Dane dot. PKB i pochodnych według metodologii unijnej ESA2010.

⁶ Bezpośrednio przed akcesją do UE, względny PKB Polski wynosił około 44% średniego poziomu UE-15, podczas gdy w 2013 r. przekroczył 60% poziomu UE-15. (*Sytuacja gospodarcza w krajach Europy Środkowej i Wschodniej*, NBP, Warszawa, lipiec 2014 r.)

⁷ *EC Winter Forecast 2015*, luty 2015 r.

⁸ Mierzonej wartością dodaną brutto wytworzoną w gospodarce narodowej.

Na rynku pracy w kolejnych kwartałach odnotowano poprawę sytuacji. Według szacunkowych danych, liczba pracujących w gospodarce narodowej na koniec 2014 r. była o 1,1% wyższa niż przed rokiem. W sektorze przedsiębiorstw zanotowano wzrost przeciętnego zatrudnienia o 0,6% (w 2013 r. spadek o 1,0%).

Znacząco zmalała liczba zarejestrowanych bezrobotnych, wynosiła ona pod koniec 2014 r. ponad 1,8 mln, podczas gdy w latach 2012-2013 przekraczała 2,1 mln osób. **Stopa bezrobocia** w województwach kształtowała się na koniec 2014 r. w granicach od 7,6% w wielkopolskim do 18,7% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z grudniem 2013 r. spadła we wszystkich województwach, najbardziej w tych o najwyższej stopie bezrobocia.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie realne brutto w 2014 r. było wyższe w gospodarce narodowej o 3,4% niż rok wcześniej, a w sektorze przedsiębiorstw – o 3,7%. Wzrost ten był najwyższy od 2008 r. Umocnieniu wzrostu siły nabywczej płac sprzyjała niska inflacja – ceny towarów i usług konsumpcyjnych w II półroczu 2014 r. były niższe niż przed rokiem i w rezultacie w całym 2014 r. ukształtowały się na poziomie sprzed roku. Ceny producentów w przemyśle i w budownictwie – podobnie jak w 2013 r. – były niższe niż przed rokiem. W wyniku spadku cen towarów importowanych, wskaźnik *terms of trade* w okresie od stycznia do października 2014 r. kształtował się korzystniej niż przed rokiem (103,7 wobec 102,2).

Saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego utrzymywało się w 2014 r. na zbliżonym poziomie – wyniosło ono minus 5 337 mln euro wobec minus 5 252 euro rok wcześniej (w obu latach wynosiło ono -1,3% PKB). Saldo obrotów towarowych ukształtowało się na poziomie minus 36 mln euro wobec 634 mln euro rok wcześniej.

Należy podkreślić **poprawiający się stan finansów państwa.** W wyniku wdrażanego w ostatnich latach planu konsolidacji finansów publicznych, deficyt sektora instytucji rządowych i samorządowych zmniejszył się z 7,6% PKB w 2010 r. do 3,2% PKB w 2014 r. Zadłużenie sektora instytucji rządowych i samorządowych kształtowało się w 2014 r. na poziomie 50,1% PKB, co jest korzystnym wskaźnikiem na tle UE. Na uwagę zasługuje także relatywnie wysoka stopa inwestycji sektora instytucji rządowych i samorządowych wynosząca w 2014 r. ponad 4,4% PKB (2,9% w UE).

Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski

Dotychczasowy wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski był jednoznacznie pozytywny.⁹ FE oddziaływały w istotnym stopniu na wzrost gospodarczy, aktywność inwestycyjną i rynek pracy w Polsce, a także na wewnętrzną i zewnętrzną równowagę gospodarki.

Wyniki badań wskazują, że dzięki FE następowało przyspieszenie wzrostu PKB, w efekcie czego Polska w dużo mniejszym stopniu odczuwała skutki globalnego kryzysu finansowego. Wykorzystanie środków UE przyspieszyło proces konwergencji realnej gospodarki do krajów UE. FE wywołały również zauważalny wzrost zatrudnienia i spadek bezrobocia. Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności widoczny jest w tworzeniu nowych miejsc pracy, poprawie kwalifikacji pracowników i ich lepszej adaptacji do zmieniających się warunków na rynku pracy.

Realizacja polityki spójności przyczyniała się nie tylko do zmniejszenia dystansu Polski względem średniego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego krajów UE, ale również do ograniczenia procesów zróżnicowań wewnętrznych. Od początku akcesji dystans w poziomie rozwoju gospodarczego dzielącego wszystkie polskie regiony od średniej UE stopniowo się zmniejsza.

⁹ *Wpływ polityki spójności na rozwój społeczno-gospodarczy Polski i regionów w latach 2004-2013*, MIR, Warszawa, czerwiec 2014 r.

* * *

W poniższych Podrozdziałach przedstawiono charakterystykę interwencji polityki spójności w poszczególnych obszarach jej realizacji w aspekcie postępu finansowego i rzeczowego oraz w wymiarze strategicznym, stanowiącym odpowiedź na pytanie o trwałe rezultaty wdrażania przedsięwzięć współfinansowanych ze środków NSRO.

1.1 Cel strategiczny: Tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Na realizację celu strategicznego NSRO, jakim jest *tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej*, przeznaczono alokację na poziomie ponad 67,92 mld euro, w tym ponad 1,33 mld euro pochodzi z tzw. krajowej rezerwy wykonania (KRW) oraz 632 mln euro z dostosowania technicznego (DT).

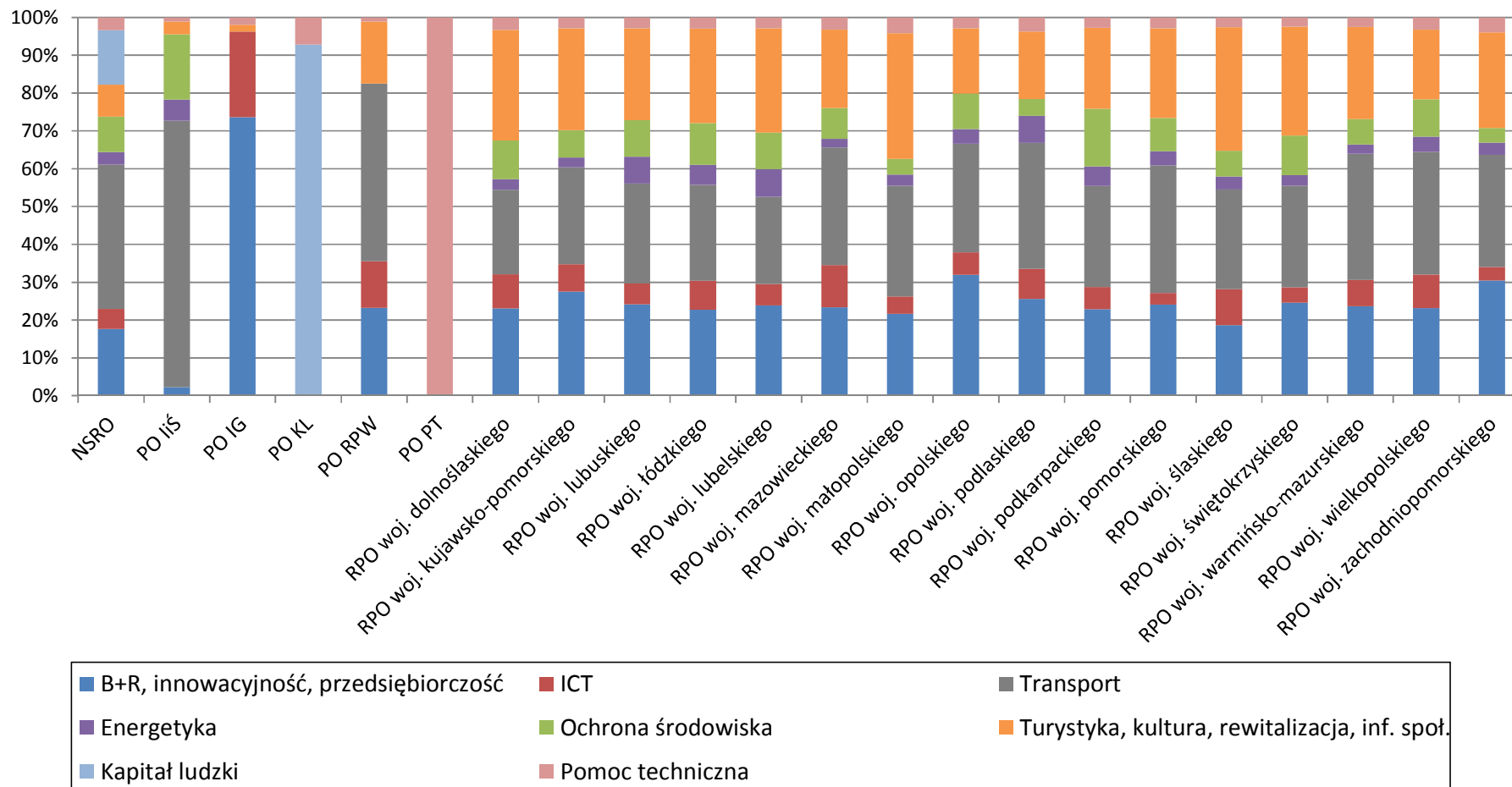
Tak zdefiniowany cel służy osiągnięciu określonego traktatowo celu w zakresie zwiększenia stopnia spójności społecznej i gospodarczej Polski i jej regionów względem średniej UE poprzez reformy strukturalne i koncentrację wydatków w obszarach mających decydujące znaczenie dla tworzenia warunków do przyspieszenia wzrostu gospodarczego oraz zwiększania zatrudnienia, a także realizacji celów strategicznych państwa określonych w krajowych dokumentach strategicznych (w szczególności w *Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju*).

Postęp finansowy wdrażania NSRO odnotowany na koniec 2014 r. kształtuje się następująco:

- złożono ponad 300,2 tys. wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym o wartości wnioskowanego wsparcia sięgającej prawie 608,4 mld zł;
- podpisano/wydano prawie 104,5 tys. umów/decyzji o dofinansowanie realizacji projektów, angażujących środki wspólnotowe na łączną kwotę sięgającą blisko 285,5 mld zł, co stanowiło ok. 101,03% alokacji przeznaczonej na lata 2007-2013 (w samym 2014 r. podpisano ok. 10,8 tys. umów na kwotę ok. 17,8 mld zł w części dofinansowania UE). Wartość wydatków kwalifikowalnych (wkład UE i krajowy) wykazana w umowach wyniosła natomiast 408,5 mld zł, co oznacza wzrost w 2014 r. o 20,3 mld zł;
- wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne wykazanych w ramach złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność w przypadku programów krajowych i regionalnych sięgnęła ponad 318,5 mld zł, w tym prawie 225,4 mld zł stanowiły wydatki odpowiadające dofinansowaniu ze środków UE (tj. o ponad 45,2 mld zł więcej niż na koniec 2013 r.), co stanowi ok. 79,8% alokacji na lata 2007-2013;
- do KE skierowano wnioski o płatności okresowe na łączną kwotę wynoszącą 54,1 mld euro w części wkładu UE, w tym w samym 2014 r. zawnioskowano o 11,7 mld euro.

Poniżej przedstawiono strukturę zakontraktowanych projektów w podziale na osiem głównych obszarów interwencji NSRO. Przedsięwzięcia o największej wartości są realizowane w obszarze transportu (ponad 38% wszystkich umów) oraz B+R, innowacyjności i przedsiębiorczości (18% wszystkich umów). Inwestycje w kapitał ludzki stanowią ponad 14%.

Wykres 1 Podział procentowy wartości podpisanych umów o dofinansowanie na główne obszary realizacji projektów, w programach operacyjnych, wg stanu na koniec 2014 r.

Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych KSI (SIMIK 07-13)

Szczegółowe informacje w zakresie postępu finansowego NSRO przedstawiono w Podrozdziale 4.1 *Postęp finansowy*, natomiast charakterystykę wsparcia w ramach ww. obszarów interwencji przeprowadzono w podrozdziałach poświęconych poszczególnym celom horyzontalnym NSRO.

REALIZACJA CELU STRATEGICZNEGO NSRO¹⁰

Realizacja celu strategicznego NSRO jest zobrazowana wskaźnikami mierzącymi zmiany PKB, strukturę pracujących, zatrudnienia, wydajności pracy, inwestycji oraz liczbę nowoutworzonych miejsc pracy.

W 2014 r. tempo wzrostu PKB wyniosło 3,4%. Z uwagi na stosunkowo (na tle UE) wysoką dynamikę PKB następowała dalsza realna konwergencja gospodarcza między Polską a UE. **W 2014 r. PKB *per capita* Polski liczony z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut wyniósł 68% średniej unijnej (UE-27),** tj. o 1 pp. więcej niż w 2013 r.

Szacuje się, że ok. 25% nadrobionego dystansu względem UE było efektem realizacji polityki spójności. W samym 2013 r.¹¹ napływ funduszy był mniejszy niż w 2012 r., stąd niższy ich wpływ na wzrost gospodarczy. Należy jednak pamiętać, że średnio w całym okresie obecności Polski w UE wpływ polityki spójności na rozwój gospodarczy był pozytywny – szacuje się, że około 20% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji przedsięwzięć współfinansowanych z funduszy unijnych.

Wypadkową procesów ekonomicznych w gospodarce są między innymi zmiany w jej strukturze według sektorów ekonomicznych i rodzajów działalności. Zmiany te były jednym z czynników wpływających na poziom wydajności pracy mierzonej wartością dodaną brutto (WDB) na pracującego.

W strukturze gospodarki w 2014 r. widoczne były następujące zmiany:

- udział sektora rolniczego¹² zmniejszył się w odniesieniu do pracujących (spadek z 12,0% w 2013 r. do 11,5% w 2014 r.), natomiast w odniesieniu do WDB był w miarę stabilny (ok. 3,3%);
- udział sektora II (przemysł i budownictwo) w odniesieniu do pracujących nie zmienił się (30,5%), natomiast wzrósł w odniesieniu do WDB (33,2%);
- nieznacznie spadł udział sektora usług w odniesieniu do WDB (63,5%), a wzrósł w odniesieniu do pracujących (z 57,5% w 2013 r. do 58,0% w 2014 r.).

Inwestycje finansowane z FE były istotnym czynnikiem zmian sektorowej struktury gospodarki, wyrażających się zwłaszcza wzrostem udziału sektora II (przemysł i budownictwo) w wartości dodanej brutto.

Wydajność pracy w Polsce rosta szybciej niż w UE. W relacji do średniej unijnej, jej poziom mierzony PKB na pracującego (z uwzględnieniem różnic w sile nabywczej walut) zwiększył się z 73,6% w 2012 r. do 74,3% w 2013 r. Wykorzystanie środków z FE doprowadziło do zmniejszenia różnicy między wydajnością pracy w Polsce i średnią dla UE-27 o ok. 1 pp. w 2013 r.

Stopa inwestycji, odzwierciedlająca udział nakładów brutto na środki trwałe w PKB, w 2014 r. odnotowała wzrost do 19,5% i przewyższała średnią unijną o 0,2 pp. Wpływ polityki spójności

¹⁰ Wszystkie dane wg metodologii ESA2010.

¹¹ Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

¹² Zakres sektorów ekonomicznych: sektor I (rolniczy) to sekcja A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo); sektor II (przemysł i budownictwo) zawiera sekcje B, C, D, E i F (chodzi w szczególności o: górnictwo i wydobywanie; przetwórstwo przemysłowe; wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną; dostawę wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; budownictwo); sektor III obejmuje pozostałe sekcje.

na stopę inwestycji był pozytywny – w efekcie wydatkowania środków unijnych wskaźnik ten był w ostatnich latach wyższy o co najmniej 3 pp. ponad poziom, jaki byłby obserwowany w sytuacji braku pomocy finansowej UE.

W odniesieniu do bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) należy zauważyć, że Polska jest nadal najatrakcyjniejszym dla BIZ krajem w regionie i jednym z bardziej atrakcyjnych w Europie. Ujemny napływ BIZ do Polski w 2013 r. (-5,2 mld \$) można wytłumaczyć metodologią obliczania przepływów w ramach statystyki bilansu płatniczego NBP, w której od napływu BIZ do Polski odejmuje się m.in. wycofanie kapitału przez inwestorów zagranicznych. W 2013 r. miały miejsce znaczne wycofania, głównie o charakterze finansowym a nie „produkcyjnym”. Po usunięciu transakcji finansowych wynik jest dodatni i wynosi ok. 6,2 mld \$ napływu „produkcyjnych” BIZ¹³.

Poprawie uległa efektywność energetyczna polskiej gospodarki – wskaźnik energochłonności finalnej naszej gospodarki systematycznie spada i w 2013 r. wynosił 0,210 kgoe/euro (w cenach stałych z 2000 r.), tym samym osiągnięto cel zakładany w NSRO.

Aktywność zawodowa ulega stopniowej poprawie. **Od kilku lat obserwowany jest systematyczny wzrost wskaźnika zatrudnienia osób w wieku 15-64, który w 2014 r. osiągnął poziom 61,7% (wzrost o 1,7 pp. w stosunku do 2013 r.),** a więc przekroczył zakładaną wartość docelową na rok 2013. Nastąpił wzrost zatrudnienia zarówno kobiet (55,2%), jak i mężczyzn (68,2%). Dla tej grupy wiekowej przekroczono zakładany w NSRO poziom zatrudnienia ogółem oraz wśród mężczyzn, natomiast wskaźnik zatrudnienia kobiet pozostaje o ponad 1 pp. niższy niż poziom zakładany w NSRO.

W istotnym stopniu wzrósł **wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64** (z 40,6% w 2013 r. do 42,5% w 2014 r.), znacznie powyżej wartości docelowej dla 2013 r., zakładanej w NSRO na poziomie 35%. Pozytywne zmiany są obserwowane zarówno w grupie kobiet (32,9% wobec poziomu docelowego 28%) jak i mężczyzn (53,1% wobec poziomu docelowego 45%).

Szacuje się, że niemal połowa przyrostu wskaźnika zatrudnienia do 2013 r. była efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z FE. Co ważne, kryzys gospodarczy nie wpłynął na obniżenie wskaźnika zatrudnienia w Polsce, w dużej mierze dzięki FE. Pozytywny efekt europejskiej polityki spójności jest widoczny w tworzeniu nowych miejsc pracy, których liczbę powstałą w wyniku realizacji inwestycji współfinansowanych z budżetu UE szacuje się na ponad 800 tys.

Wartość wskaźnika dotyczącego liczby nowo utworzonych miejsc pracy osiągnęła w 2014 r. ok. 614,8 tys., co oznacza wynik wyższy o 112,4 tys. w stosunku do roku poprzedniego (wartość wskaźnika podawana jest przez GUS dla danego roku). Wyrażona kumulatywnie wartość docelowa przedmiotowego wskaźnika dla 2013 r., wynosząca łącznie ok. 3,5 mln miejsc pracy, została osiągnięta w zakładanym okresie czasowym.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu strategicznego NSRO w kolejnych latach oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

¹³ World Investment Report 2014, UNCTAD.

Tabela 1 Wskaźniki realizacji celu strategicznego NSRO

wskaźniki	źródło danych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	zakładana wartość w 2013 r.
Średnie roczne tempo wzrostu PKB (%)	GUS	6,8	5,1	1,6	3,9	4,5	2,0	1,6	.	5,2
		7,2 ^a	3,9 ^a	2,6 ^a	3,7 ^a	4,8 ^a	1,8 ^a	1,7 ^a	3,4 ^a	6,1 średnia
PKB na 1 mieszkańca w PPS (UE25=100)	GUS/ Eurostat	53	54	58	60	63	.	.	.	65,0
PKB na 1 mieszkańca w PPS (UE27=100)	GUS/ Eurostat	53*	54*	59*	62*	64*	66*	67*	68	
Struktura pracujących wg sektorów gospodarki (%):	GUS								.	
sektor I		14,8	14,0	13,3	12,9	12,7	.	.	.	12,0
		.	.	.	13,1 ^b	12,9 ^b	12,6 ^b	12,0 ^b	11,5 ^b	
sektor II		30,7	31,9	31,1	30,2	30,6	.	.	.	26,0
		.	.	.	30,3 ^b	30,7 ^b	30,4 ^b	30,5 ^b	30,5 ^b	
sektor III		54,5	54,1	55,6	56,9	56,7	.	.	.	62,0
	.	.	.	56,6 ^b	56,4 ^b	57,0 ^b	57,5 ^b	58,0 ^b		
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15-64 lata	GUS	57	59,2	59,3	59,3	59,7	.	.	.	60,0
		.	.	.	58,9 ^b	59,3 ^b	59,7 ^b	60,0 ^b	61,7 ^b	
kobiety		50,6	52,4	52,8	53,0	53,1	.	.	.	56,5
		.	.	.	52,6 ^b	52,7 ^b	53,1 ^b	53,4 ^b	55,2 ^b	
mężczyźni		63,6	66,3	66,1	65,6	66,3	.	.	.	63,5
	.	.	.	65,3 ^b	66,0 ^b	66,3 ^b	66,6 ^b	68,2 ^b		
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 55-64 lata	GUS	29,7	31,6	32,3	34,0	36,9	.	.	.	35,0
		.	.	.	34,1 ^b	36,9 ^b	38,7 ^b	40,6 ^b	42,5 ^b	
kobiety		19,4	20,7	21,9	24,2	27,3	.	.	.	28,0
		.	.	.	24,2 ^b	27,2 ^b	29,2 ^b	31,0 ^b	32,9 ^b	
mężczyźni		41,4	44,0	44,3	45,3	47,8	.	.	.	45,0
	.	.	.	45,2 ^b	47,8 ^b	49,3 ^b	51,3 ^b	53,1 ^b		
Energochłonność finalna gospodarki (kgoe/euro, w cenach stałych z 2000 r.)	GUS	0,242	0,237	0,229	0,239	0,223	0,217	0,210	.	0,22
Średnia stopa inwestycji (%)	GUS	21,6	22,3	21,1	19,9	20,2	19,2	18,4	.	24,0
		21,9 ^a	22,6 ^a	21,1 ^a	19,8 ^a	20,3 ^a	19,4 ^a	18,8 ^a	19,5 ^a	
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE25=100)	GUS/ Eurostat	60,1	60,4	63,4	65,4	66,9	.	.	.	75,0
Wydajność pracy na 1 pracującego (UE27=100)	GUS/ Eurostat	62,1	62,3	65,4	70,0	71,9	73,6*	74,3	.	
Roczny napływ bezpośrednich inwestycji zagranicznych (BIZ) w mld USD	NBP	23,7	15,0	13,0	13,9	20,6	6,1	2,9*	.	10,0
Liczba nowo utworzonych miejsc pracy (w tys.)	GUS	639,2	490,6	521,6	609,3	580,4	465,0	502,4	614,8	ok. 3 500

(*) korekta

(a) dane obliczone według metodologii ESA2010. Szerzej na ten temat: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/europejski-system-rachunkow-narodowych-i-regionalnych-esa-2010/wdrozenie-esa2010-do-rachunkow-narodowych-zmiany-metodologiczne-oraz-ich-wplyw-na-glowne-agregaty-makroekonomiczne,8,1.html>

(b) wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólnienia danych. Od III kwartału 2012 r. do uogólnienia wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników NSP 2011. Poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej (do II kw. 2012 r. powyżej 3 miesięcy). W związku z wprowadzonymi zmianami, dla zachowania porównywalności szeregów czasowych, dane za lata 2010-2011 są przedstawione również w wersji uwzględniającej wprowadzone zmiany, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów

Źródło: GUS

REALIZACJA CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH NSRO

1.2 Cel 1: *Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa*

Działania podejmowane w ramach celu 1 NSRO zmierzają do wzmocnienia zdolności polskiej administracji w zakresie realizacji jej głównego zadania, którym jest kreowanie warunków do rozwoju społeczno-gospodarczego państwa we współpracy z obywatelami. Interwencja przewidziana w obszarze wzmacniania potencjału administracyjnego obejmuje:

- wzmacnianie zdolności instytucji publicznych do sprawnej i efektywnej realizacji zadań;
- wzmacnianie mechanizmów partnerstwa między administracją publiczną a trzecim sektorem;
- wsparcie dla instytucji realizujących NSRO.

POSTĘP FINANSOWY I RZECZOWY

Łączna alokacja środków UE w działaniach, których celem jest poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudowa mechanizmów partnerstwa, wynosi ok. 7,09 mld zł. Realizacja celu 1 NSRO opiera się na wzmocnieniu zdolności polskiej administracji do kreowania warunków rozwoju społeczno-gospodarczego państwa we współpracy z obywatelami. Środki finansowe na ten cel zarezerwowano w trzech PO – PO KL, PO IG i PO PT.

Wg stanu na koniec 2014 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów wpisujących się w cel 1 na kwotę angażującą środki wspólnotowe w wysokości 7,30 mld zł, co stanowiło 103%¹⁴ całej kwoty przeznaczonej na realizację działań związanych z poprawą jakości funkcjonowania instytucji publicznych oraz rozbudową mechanizmów partnerstwa.

Priorytet V PO KL

Priorytet V PO KL odpowiada za wybrane wyzwania, takie jak: poprawa regulacji, poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw, usprawnienie zarządzania finansami publicznymi, wzmocnienie dialogu społecznego i obywatelskiego, poprawa jakości i dostępności usług świadczonych przez urzędy.

W 2014 r. nie podejmowano nowych inicjatyw w formie projektów systemowych i konkursów, kontynuując działania, które zostały zaprogramowane w latach poprzednich¹⁵.

W związku z dobiegającym końca okresem realizacji perspektywy finansowej UE na lata 2007-2013 warto wskazać kluczowe dokonania w ramach Priorytetu V PO KL w zakresie reform administracji publicznej oraz wymiaru sprawiedliwości, które miały wpływ na poprawę warunków prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce. Miarą, która dobrze oddaje efekty interwencji PO KL w tym obszarze, jest ranking *Doing Business* prowadzony przez Bank Światowy, przedstawiający systemy regulacji gospodarczych w blisko 190 państwach świata, które wspomagają lub ograniczają przedsiębiorczość. W rankingu Banku Światowego *Doing Business 2015* Polska po raz pierwszy znalazła się w czwartej dziesiątce państw o najbardziej przyjaznym otoczeniu dla przedsiębiorczości, zajmując 32 miejsce, co oznacza awans o 42 pozycje w porównaniu z rokiem 2008.

¹⁴ Zawarcie umów z beneficjentami na kwotę przekraczającą 100% alokacji umożliwia tzw. mechanizm nadkontraktacji.

¹⁵ Wyjątek stanowi konkurs pt. *Wzmocnienie szeroko rozumianych konsultacji społecznych, dotyczących regulacji prawnych i uzgadniania polityk publicznych, w tym konsultacji dokonywanych drogą elektroniczną*.

Poniżej zaprezentowane zostały wybrane przykłady i efekty działań podjętych w ramach Priorytetu V PO KL, które miały bezpośredni wpływ na rozwój przedsiębiorczości w Polsce:

- Przeprowadzenie pomiaru obciążeń administracyjnych nakładanych na przedsiębiorców przez przepisy prawa gospodarczego oraz wsparcie w opracowaniu kilku pakietów ustaw deregulacyjnych, przyczyniających się do redukcji obciążeń administracyjnych, uproszczenia obowiązujących przepisów, obniżenia poziomu reglamentacji działalności gospodarczej (liczby licencji, koncesji i zezwoleń), likwidacji przepisów bardziej restrykcyjnych niż wymagane w prawodawstwie unijnym (tzw. *gold-plating*);
- Wprowadzenie systemu konsultacji *online*, który służy do zbierania opinii na temat projektowanych dokumentów, w tym projektów aktów normatywnych i innych dokumentów rządowych, umożliwiając tym samym aktywne włączenie interesariuszy w proces opracowywania regulacji prawa gospodarczego;
- Przeszkolenie ponad 22 tys. pracowników urzędów świadczących usługi na rzecz przedsiębiorców, w tym w szczególności urzędów skarbowych, izb skarbowych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- Wsparcie wdrożenia rozwiązań umożliwiających znaczne skrócenie czasu na rejestrację działalności gospodarczej w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez wprowadzenie rejestracji w trybie elektronicznym, w trybie „jednego okienka”;
- Uruchomienie e-sądu pozwalającego na prowadzenie niektórych rodzajów postępowań drogą elektroniczną, co w znacznym stopniu przyspiesza obieg spraw i tempo ich zakończenia;
- Wprowadzenie usług umożliwiających uzyskiwanie odpisów ksiąg wieczystych drogą elektroniczną – zapewniających łatwy dostęp do pełnej i aktualnej wiedzy na temat stanu prawnego danej nieruchomości, które przyczyniają się do zwiększenia bezpieczeństwa obrotu nieruchomościami.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW CELU 1¹⁶

Cele szczegółowe wyznaczone w tym obszarze obejmują zarówno poprawę zdolności instytucji publicznych do sprawnej i efektywnej realizacji zadań, jak i wzmacnianie mechanizmów partnerstwa między administracją publiczną a trzecim sektorem, a także wsparcie dla instytucji realizujących NSRO.

Miernikiem skuteczności podejmowanych działań przy realizacji omawianego celu 1 jest pięć wyróżnionych w NSRO wskaźników. Wskaźniki te w ostatnich latach odnotowały tendencję wzrostową. Wskaźnik **skrócenia czasu egzekucji wyroków sądowych** w roku 2012 i 2014 wyniósł 685 dni. Wprawdzie zakładano na 2013 r. wartość docelową 200 dni¹⁷, niemniej należy wziąć pod uwagę poziom wyjściowy tego wskaźnika – w latach 2007-2011 wartość wskaźnika wynosiła 830 dni.

Wskaźnik postrzeganej korupcji w 2014 r. osiągnął wartość 61, co oznacza poprawę w relacji do roku poprzedniego (60). Wartość ta pokazuje systematyczny wzrost zaufania do administracji rządowej i samorządowej. Dane za rok 2013, dotyczące **wskaźnika efektywności rządzenia**¹⁸

¹⁶ Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

¹⁷ Wzrosła za to dostępność do egzekucji sądowej (liczba komorników sądowych przypadających na 100 tys. ludności) – jej wskaźnik osiągnął wartość 3,24, wobec 2,77 w 2012 r. W wyniku zmian prawnych i bardziej zdecydowanych działań organów ścigania zmalała liczba przestępstw – do 27,63 na 1000 mieszkańców w 2013 r.

¹⁸ Wskaźnik efektywności rządzenia, sporządzony przez Bank Światowy, ocenia jakość świadczenia usług publicznych, biurokracji, kompetencje urzędników państwowych, niezależność administracji państwowej (służby cywilnej) od politycznych nacisków oraz społeczną wiarygodność władzy w zakresie prowadzonej polityki.

pozwalają na dopełnienie tej analizy i pozytywną ocenę poprawy zdolności polskiej administracji do kreowania warunków rozwoju społeczno-gospodarczego państwa. Dostępna wartość tego wskaźnika w 2013 r. (0,71) pokazuje zdecydowaną poprawę efektywności działań rządowych (w 2012 r. wskaźnik ten wyniósł 0,66, a w 2011 r. – 0,62), chociaż nie osiągnięto jeszcze zakładanej na ten rok wartości 0,9. Również **jakość stanowionego prawa** oceniona została przez Bank Światowy w 2013 r. lepiej niż w roku poprzednim (1,05, wobec 0,96 w roku 2012), co oznacza nawet nieznaczne przekroczenie zakładanego na ten rok wskaźnika (1,00).¹⁹

Wymienione dane monitorujące wykonanie założeń NSRO, opisujące stan funkcjonowania instytucji publicznych oraz stopień rozbudowy mechanizmów partnerstwa, wskazują na stabilność pozytywnych tendencji oraz systematyczną poprawę jakości działania polskiej administracji.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu 1 NSRO oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

Tabela 2 Wskaźniki realizacji celu 1 NSRO

Wskaźniki	Źródło danych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	zakładana wartość w 2013 r.
Średni czas egzekucji wyroków sądowych (dni)	Bank Światowy	830	830	830	830	830	685	685	685	ok. 200
Wskaźnik postrzeganej korupcji	Transparency International	4,2	4,6	5,0	5,3	5,5	.	.	.	5,0
		58*	60*	61*	-
Wskaźnik efektywności rządzenia	Bank Światowy	0,40	0,48	0,52	0,64	0,62	0,66	0,71	.	0,9
Średni czas wypłaty środków na podstawie wniosków o płatność w programach operacyjnych (miesiące)	Monitoring i ewaluacja NSRO	1 miesiąc
Jakość stanowionego prawa	Bank Światowy	0,77	0,82	0,95	0,99	0,94	0,96	1,05	.	1,0

(*) Od 2012 r. indeks percepcji korupcji prezentowany jest w skali od 0 - 100, gdzie 0 oznacza, że kraj jest postrzegany jako bardzo skorumpowany, a 100 oznacza, że jest postrzegany jako pozbawiony korupcji.

Źródło: GUS

1.3 Cel 2: Poprawa jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej

POSTĘP FINANSOWY I RZECZOWY

W ramach celu 2 NSRO założono efektywne wykorzystywanie zasobów ludzkich poprzez zwiększenie zatrudnienia w Polsce, a także wzmocnienie spójności społecznej i zmniejszenie skali wykluczenia społecznego. Wpisują się w niego następujące cele szczegółowe:

- wzrost poziomu edukacji społeczeństwa i poprawa jakości kształcenia;
- aktywna polityka rynku pracy;
- tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości;
- przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu;
- wzmocnienie potencjału zdrowotnego kapitału ludzkiego.

Głównym instrumentem realizacji celu 2 NSRO jest PO KL, którego działania są uzupełniane przez PO IG oraz PO IiŚ. Dodatkowo na poziomie regionalnym w ramach RPO są wdrażane przedsięwzięcia pośrednio służące osiągnięciu opisywanego celu, a więc inwestycje

¹⁹ Wskaźnik ten przedstawia postrzeganie zdolności rządu do tworzenia i wdrażania prawidłowej polityki i regulacji, które umożliwiają promowanie rozwoju sektora prywatnego.

w infrastrukturę edukacyjną, przedsięwzięcia z zakresu ochrony zdrowia oraz infrastruktury informatycznej. Na realizację celu 2 NSRO przeznaczono ok. 9,14²⁰ mld euro. Wg stanu na koniec 2014 r. podpisanych zostało ok. 47,5 tys. umów, angażujących środki wspólnotowe w wysokości 44,14 mld zł (tj. o ok. 4,24 mld zł więcej niż na koniec 2013 r.). Oznacza to, że udział środków zakontraktowanych w całej alokacji przeznaczonej na poprawę jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej wynosi ok. 106%.

REALIZACJA WYBRANYCH WSKAŹNIKÓW PROGRAMOWYCH PO KL²¹ – W KONTEKŚCIE OSIĄGNIĘTEGO POSTĘPU FINANSOWEGO

Przedsięwzięcia współfinansowane z EFS w PO KL poprzez realizację celu głównego programu, jakim jest wzrost poziomu zatrudnienia i spójności społecznej wpisują się przede wszystkim w Cel 2 NSRO. Dodatkowo inwestycje finansowane w ramach programu przyczyniają się również, jednak w mniejszym stopniu, do realizacji celu 1, celu 4 i celu 5.

Postęp w osiąganiu wskaźników rzeczowych dotyczył wszystkich obszarów, które obejmuje PO KL i dotyczył zarówno priorytetów realizowanych na poziomie centralnym, jak i regionalnym.

Wg stanu na koniec 2014 r. zanotowano następujący postęp rzeczowy:

- **obszar zatrudnienie:**

Do końca 2014 r. w Priorytecie VI Rynek pracy otwarty dla wszystkich ponad 235,7 tys. osób otrzymało środki na podjęcie działalności gospodarczej. W projektach ukierunkowanych na aktywizację zawodową wdrażanych regionalnie udział w projektach zakończyło dotychczas ponad 1,2 mln osób, natomiast na poziomie centralnym ponad 190,4 tys. osób. W porównaniu do poprzedniego okresu sprawozdawczego najwyższy wzrost zanotowano w przypadku liczby udzielonych pożyczek na podjęcie działalności gospodarczej – z ok. 350 w 2013 r. do 1,6 tys. na koniec 2014 r. Znaczący wzrost zanotowano również w przypadku liczby osób objętych Indywidualnym Planem Działania (o 41%, tj. 180,8 tys. osób) oraz liczby osób niepełnosprawnych, które zakończyły udział w projektach (o 38%, tj. 16,1 tys. osób). Znaczący wzrost zanotowano również w przypadku liczby osób niepełnosprawnych, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej (o 41%, tj. 2,1 tys. osób).

- **obszar integracja społeczna:**

Do końca 2014 r. odnotowano istotny wzrost w zakresie działań wspierających powrót na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka (o ponad 300%). W zakresie działań regionalnych należy wskazać na osiągnięcie celu dotyczącego wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednocześnie w obszarze ekonomii społecznej utworzono ponad 700 spółdzielni socjalnych, co oznacza dwukrotny wzrost wykonania wskaźnika.

- **obszar adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw:**

Do końca 2014 r. wsparciem objęto ponad 325 tys. przedsiębiorstw (łącznie w komponencie centralnym i regionalnym). W porównaniu do stanu na koniec 2013 r. nastąpił wzrost liczby wspartych firm o 33%. Udział w projektach szkoleniowych wdrażanych na szczeblu regionalnym w Priorytecie VIII Regionalne kadry gospodarki zakończyło już ponad 1,03 mln pracujących osób dorosłych, w tym ponad 161 tys. osób w wieku powyżej 50. roku życia. Ponadto, ponad 514,5 tys. pracowników przedsiębiorstw wzięło udział w projektach szkoleniowo-doradczych w komponencie centralnym w Priorytecie II Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących, w tym blisko 81,2 tys. pracowników w wieku powyżej 50. roku życia. Ponadto wsparcie w zakresie podniesienia

²⁰ Realizacji celu 2 NSRO służą środki alokowane w ramach kategorii interwencji od 62 do 74.

²¹ Źródło: Sprawozdanie z wdrażania Programu Operacyjnego *Kapitał Ludzki 2007-2013* w 2014 roku.

adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw skierowano do ponad 127 tys. firm (wzrost o 16% w stosunku do 2013 r.). Dodatkowo, blisko 13 tys. pracowników zagrożonych negatywnymi skutkami procesów restrukturyzacji zostało objętych działaniami szybkiego reagowania (wzrost o 87%).

- **obszar edukacja:**

W 2014 r. odnotowano satysfakcjonujący postęp w realizacji celów Priorytetu IX Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach. Do końca 2014 r. wsparciem objęto blisko 5,8 tys. ośrodków wychowania przedszkolnego, a ponad 169 tys. dzieci w wieku 3-5 lat na obszarach wiejskich uczestniczyło w różnych formach edukacji przedszkolnej. Jednocześnie ponad 13,2 tys. szkół (podstawowych, gimnazjów, ponadgimnazjalnych prowadzących kształcenie ogólne) zrealizowało projekty rozwojowe, w tym ponad 7,5 tys. szkół na obszarach wiejskich oraz 5,7 tys. szkół na obszarach miejskich (ponad 100% celu). W zakresie kształcenia zawodowego do końca 2014 r. blisko 3,9 tys. szkół i placówek kształcenia zawodowego (pow. 100% celu) wdrożyło programy rozwojowe ukierunkowane na zmniejszenie dysproporcji w osiągnięciach uczniów oraz podnoszenia jakości procesu kształcenia zawodowego. Spośród wdrażanych programów rozwojowych szkół zawodowych, ponad 2,8 tys. (pow. 100% celu) wdrożono we współpracy z przedsiębiorstwami. Natomiast w ramach realizacji celu dot. opracowania Krajowych Ram Kwalifikacji, wstępnie przypisano 413 kwalifikacji do poziomów w Polskich Ramach Kwalifikacji (ponad 100% celu).

- **obszar szkolnictwo wyższe:**

Podobnie jak w latach ubiegłych, na uwagę zasługuje realizacja wsparcia w zakresie podnoszenia atrakcyjności kształcenia na kierunkach matematyczno-przyrodniczych i technicznych. Wsparciem z tego obszaru objęto dotychczas blisko 93,8 tys. studentów I roku na kierunkach zamawianych, a ponad 27% z nich zakończyło już studia. Ponadto – w ramach dostosowywania kształcenia na poziomie wyższym do potrzeb gospodarki i rynku pracy – do końca 2014 r. ponad 57 tys. studentów zakończyło staże lub praktyki wspierane ze środków EFS, z czego blisko 24 tys. – staże lub praktyki trwające co najmniej 3 miesiące. Jednocześnie ponad 46,3% wszystkich uczelni wyższych wdrożyło programy rozwojowe dofinansowane z EFS ukierunkowane na poprawę jakości systemów kształcenia, jak również rozwijania ich pod kątem wymogów stawianych przez sektor naukowy i rynek pracy. Do końca 2014 r. szkolenia w zakresie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacji wyników prac badawczo-rozwojowych zakończyło także prawie 12,5 tys. pracowników sektora B+R, co stanowi 8,6% wszystkich pracowników tego sektora.

- **obszar dobre rządzenie:**

W projektach z zakresu wzmocnienia zdolności regulacyjnych wśród pracowników administracji samorządowej, szkoleniami objęto niemal 53 tys. osób, co oznacza ponad dwukrotne wykonanie celu Programu. Jednocześnie do końca 2014 r. ponad 31,6 tys. przedstawicieli organizacji pozarządowych zakończyło szkolenia w zakresie budowy potencjału ukierunkowanego na wzmocnienie ich aktywnego uczestnictwa w procesie realizacji Strategii Lizbońskiej, co stanowi ponad 6-krotne wykonanie celu określonego w Programie. Ponadto przeprowadzono przy użyciu aktywnych narzędzi/technik 169 konsultacji społecznych, dotyczących regulacji prawnych i uzgadniania polityk publicznych. Wsparciem w zakresie budowania potencjału eksperckiego objętych zostało ponad 16,7 tys. przedstawicieli organizacji partnerów społecznych, w tym 13,5 tys. przedstawicieli związków zawodowych i 3,2 tys. przedstawicieli organizacji pracodawców. W 2014 r. znacząco obniżył się ponadto średni czas oczekiwania na rejestrację działalności gospodarczej w odniesieniu do osób fizycznych – z 49 godzin na poprzednim okresie sprawozdawczym do 1 godz. 13 min. obecnie.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW CELU 2 NSRO²²

Osiągnięcie celu 2 NSRO zaprojektowano przez realizację celów szczegółowych, jakimi są: wzrost poziomu edukacji społeczeństwa i poprawa jakości kształcenia, aktywna polityka rynku pracy, tworzenie warunków sprzyjających przedsiębiorczości, przeciwdziałanie ubóstwu i zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz poprawa stanu zdrowotnego społeczeństwa polskiego.

Przeciętne trwanie życia w chwili urodzenia w 2014 r. wyniosło 81,6 lat dla kobiet oraz 73,8 lat – dla mężczyzn, wobec przewidywanych w 2013 r. odpowiednio 80 i 71,9 lat. Oznacza to lepszy od zakładanego efekt podejmowanych działań prozdrowotnych w populacji. Stopniowo jednak, podobnie jak w większości krajów UE, nasilała się niekorzystna tendencja w strukturze wiekowej polskiego społeczeństwa: w 2013 r. osoby w wieku 65 lat i więcej stanowiły 20,1% populacji w wieku 15-64 lata, wobec 19,4% w poprzednim roku, przy czym mniej korzystną średnią relacją odnotowano na poziomie całej UE-28 – wyniosła ona w tym czasie 27,5%.²³

Wartość wskaźnika dotyczącego **udziału osób w wieku 25-64 lata uczących się lub dokształcających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w Polsce** odbiega od założonej dla 2013 r. wartości docelowej. W 2014 r. wyniósł on 4,0%, wobec zakładanych 10%. Stan ten rekompensuje w pewnym stopniu wyższy niż w krajach UE udział polskiej młodzieży o wykształceniu wyższym. Spośród młodzieży w wieku 20-24 lata aż 42,5% osób uczestniczyło w 2012 r. w dalszym kształceniu, podczas gdy w UE-28 średnio 31,5% młodych ludzi. Większy odsetek dotyczył jedynie Słowenii (48,3%) i Litwy (47,6%). Podkreślić należy, że **wyznaczony na rok 2013 wskaźnik dotyczący odsetka ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym osiągnięto znacznie wcześniej (w 2009 r.), a w 2014 r. wyniósł on średnio 23,8% (wobec zakładanych 17%)**, przy czym odnotowany wzrost był wyższy w odniesieniu do wskaźnika dla kobiet (28,1%, wobec zakładanych 18%) niż wskaźnika dla mężczyzn (19,5%, wobec zakładanych 15%).

Osiągnięta została zakładana wartość wskaźnika **absolwentów szkół wyższych na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych w stosunku do wszystkich absolwentów**, który wyniósł w 2014 r. 22,8% (wartość docelowa – 22%). Gdy wziąć pod uwagę stosunek kobiet, które ukończyły kierunki matematyczne, przyrodnicze i techniczne, do wszystkich kobiet będących absolwentami szkół wyższych oraz analogiczny stosunek mężczyzn po kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych w odniesieniu do wszystkich absolwentów, to przedmiotowe wskaźniki również kształtują się na wyższym od założonego poziomie i wynoszą, odpowiednio, 14,5% (wobec zakładanych 13%) i 38,1% (wartość docelowa to 31%).

Pozytywnym zjawiskiem, obserwowanym wśród kształcącej się polskiej młodzieży, był jeden z najniższych wśród krajów europejskich **wskaźnik opuszczającej naukę młodzieży**. W 2014 r. w Polsce było zaledwie 5,4% młodych ludzi w wieku 18-24 lat, którzy rezygnowali z nauki, wobec średnio 11,1% w UE-28. Jedynie Chorwacja i Słowenia miały niższe wskaźniki (odpowiednio 2,7% i 4,4%).

W odniesieniu do sytuacji na rynku pracy, w ostatnich latach odnotowano pozytywne zmiany. **Stopa bezrobocia** spadła w 2014 r. o 1,3 pp. i osiągnęła poziom 9,0%, wobec zakładanych 10%. Wśród kobiet stopa bezrobocia wyniosła 9,6%, a wśród mężczyzn 8,5% (wartości docelowe dla 2013 r. wynosiły, odpowiednio, 12% i 9,5%). Znacząco obniżyła się stopa bezrobocia osób w wieku 15-24 lata: z 27,3% w 2013 r. do 23,8% w 2014 r. (wartość docelowa to 20%). Wśród kobiet z tej grupy wiekowej stopa bezrobocia w 2014 r. kształtowała się na poziomie 25,6%, natomiast wśród mężczyzn wyniosła 22,8% (wartości docelowe dla 2013 r. to, odpowiednio, 21% i 19%).

²² Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

²³ Źródło: Eurostat.

W 2013 r. odnotowano nieznaczny wzrost wskaźnika **zagrożenia ubóstwem relatywnym po transferach społecznych**. Wyniósł on 17,3% ludności przy średniej dla UE-28 na poziomie 16,6% (w 2012 r. wskaźnik ten w Polsce był na poziomie 17,1%; zakładana na rok 2013 wartość docelowa NSRO to 14%).

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu 2 NSRO oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

Tabela 3 Wskaźniki realizacji celu 2 NSRO

Wskaźniki	Źródło	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem wyższym	GUS	15,7	16,5	18,1	19,8	20,7	.	.	.	17
		.	.	.	19,4 ^b	20,3 ^b	21,5 ^b	22,6 ^b	23,8 ^b	-
kobiety	GUS	18,1	19,3	21,3	23,2	24,4	.	.	.	18
		.	.	.	22,8 ^b	23,9 ^b	25,4 ^b	26,7 ^b	28,1 ^b	-
mężczyźni	GUS	13,1	13,7	14,8	16,3	16,9	.	.	.	15
		.	.	.	16,0 ^b	16,6 ^b	17,5 ^b	18,5 ^b	19,5 ^b	-
Udział % ludności w wieku 15-64 lata z wykształceniem średnim (łącznie z zasadniczym zawodowym i policealnym)	GUS	63,9	63,9	63,2	62,4	62,0	.	.	.	65
		.	.	.	62,6 ^b	62,2 ^b	61,8 ^b	61,3 ^b	60,7 ^b	-
kobiety	GUS	61,6	61,3	60,4	59,5	58,8	.	.	.	61
		.	.	.	59,6 ^b	59,0 ^b	58,5 ^b	57,9 ^b	57,0 ^b	-
mężczyźni	GUS	66,3	66,4	66,2	65,4	65,3	.	.	.	69
		.	.	.	65,5 ^b	65,4 ^b	65,1 ^b	64,7 ^b	64,4 ^b	-
Absolwenci szkół wyższych na kierunkach matematycznych, przyrodniczych i technicznych (% absolwentów szkół wyższych ogółem)	GUS	2006/07 19,0	2007/08 18,3	2008/09 17,4	2009/10 17,5	2010/11 19,1	2011/12 19,9	2012/13 20,9	2013/ 14 22,8	22
kobiety		11,1	10,9	10,2	10,2	11,0	12,1	13,0	14,5	13
mężczyźni		33,5	31,9	30,9	31,5	34,4	34,7	35,8	38,1	31
Stopa bezrobocia (%)	GUS	9,6	7,1	8,2	9,6	9,7	.	.	.	10,0
		.	.	.	9,6 ^b	9,6 ^b	10,1 ^b	10,3 ^b	9,0 ^b	-
kobiety	GUS	10,3	8,0	8,7	10,0	10,4	.	.	.	12,0
		.	.	.	10,0 ^b	10,4 ^b	10,9 ^b	11,1 ^b	9,6 ^b	-
mężczyźni	GUS	9,0	6,4	7,8	9,3	9,0	.	.	.	9,5
		.	.	.	9,3 ^b	9,0 ^b	9,4 ^b	9,7 ^b	8,5 ^b	-
Udział osób w wieku 25-64 lata uczących się i doksztalających w ogólnej liczbie ludności w tym wieku w % (Osoby dorosłe uczestniczące w kształceniu i szkoleniu)	GUS	5,1	4,7	4,7	5,3	4,5	.	.	.	10
		.	.	.	5,2 ^b	4,4 ^b	4,5 ^b	4,3 ^b	4,0 ^b	-
kobiety	GUS	5,5	5,2	5,1	5,9	5,0	.	.	.	11
		.	.	.	5,7 ^b	4,9 ^b	5,1 ^b	4,9 ^b	4,3 ^b	-
mężczyźni	GUS	4,7	4,2	4,3	4,8	4,0	.	.	.	9
		.	.	.	4,7 ^b	3,9 ^b	3,8 ^b	3,8 ^b	3,6 ^b	-
Stopa bezrobocia osób w	GUS	21,7	17,3	20,6	23,7	25,8	.	.	.	20

Wskaźniki	Źródło	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
wieku 15-24 (%)		.	.	.	23,7 ^b	25,8 ^b	26,5 ^b	27,3 ^b	23,8 ^b	-
kobiety		23,8	19,9	21,2	25,4	28,9	.	.	.	21
mężczyźni		.	.	.	25,5 ^b	28,9 ^b	29,9 ^b	30,1 ^b	25,6 ^b	-
		20,0	15,2	20,2	22,4	23,6	.	.	.	19
		.	.	.	22,4 ^b	23,6 ^b	24,1 ^b	25,3 ^b	22,8 ^b	-
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem relatywnym po transferach społecznych (% ludności)	GUS	17,3	16,9	17,1	17,6	17,7	17,1	17,3	.	14
kobiety		17,1	16,7	17,4	17,7	17,6	17,1	17,3	.	13
mężczyźni		17,6	17,0	16,9	17,4	17,8	17,1	17,3	.	14
Przeciętne trwanie życia (lata):	GUS	79,7	80,0	80,1	80,6	80,9	81,0	81,1	81,6	80,0
kobiety										
mężczyźni		71,0	71,3	71,5	72,1	72,4	72,7	73,1	73,8	71,9

(b) wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólnienia danych. Od III kwartału 2012 r. do uogólnienia wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników NSP 2011. Poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej (do II kw. 2012 r. powyżej 3 miesięcy). W związku z wprowadzonymi zmianami, dla zachowania porównywalności szeregów czasowych, dane za lata 2010-2011 są przedstawione również w wersji uwzględniającej wprowadzone zmiany, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów

Źródło: GUS

1.4 Cel 3: Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej mającej podstawowe znaczenie dla wzrostu konkurencyjności

Działania realizowane w ramach celu 3 NSRO powinny przyczynić się do stworzenia sprawnego systemu połączeń transportowych oraz warunków do zrównoważonego rozwoju, co pozwoli wykorzystać istniejący potencjał gospodarczy, społeczny i terytorialny oraz przyczyni się do stworzenia warunków sprzyjających tworzeniu nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki. Powyższe zadanie jest wdrażane poprzez następujące cele cząstkowe:

- powiązanie głównych ośrodków gospodarczych w Polsce siecią autostrad i dróg ekspresowych oraz nowoczesnymi sieciami kolejowymi oraz zapewnienie powiązań komunikacyjnych w relacjach europejskich (w ramach sieci TEN-T);
- zwiększenie udziału transportu publicznego w obsłudze mieszkańców; dywersyfikacja źródeł energii oraz ograniczenie negatywnej presji sektora energetycznego na środowisko naturalne;
- wsparcie podstawowej infrastruktury społecznej;
- zapewnienie i rozwój infrastruktury ochrony środowiska.

POSTĘP FINANSOWY I RZECZOWY

Łączna alokacja środków UE przeznaczonych na realizację przedmiotowego celu wynosi ponad 40,33 mld euro²⁴ (ok. 60% alokacji NSRO). Wg stanu na koniec 2014 r. podpisano umowy

²⁴ Na realizację celu 3 NSRO mają wpływ środki alokowane w ramach kategorii interwencji od 16 do 61 oraz od 75 do 79.

o wartości ponad 169,30 mld zł w części UE (tj. o 7,63 mld euro więcej niż na koniec 2013 r.), co oznacza, że 100,08%²⁵ środków przeznaczonych na wdrożenie przedmiotowego celu zostało rozdysponowane.

Realizacja wskaźników: transport²⁶

Na inwestycje w podstawową infrastrukturę transportową w ramach NSRO zostało przeznaczone, podobnie jak miało to miejsce w przypadku NPR 2004-2006, najwięcej środków. Alokacja na projekty tego typu to ok. 25,66 mld euro (63% alokacji celu 3). Wg stanu na koniec 2014 r. podpisano w przedmiotowym zakresie umowy o wartości dofinansowania UE wynoszącej ok. 108,99 mld zł, co stanowiło ok. 101,64%²⁷ dostępnych zasobów na lata 2007-2013.

Na przedsięwzięcia dotyczące budowy lub przebudowy **autostrad i dróg ekspresowych** przeznaczono środki UE w wysokości niemal 9,9 mld euro. Wartość umów o dofinansowanie (w części wkładu UE) zawartych w przedmiotowym obszarze wyniosła na koniec 2014 r. ok. 42,84 mld zł, co stanowiło ok. 103,56% alokacji przeznaczonej na tego typu inwestycje. Na podstawie umów o dofinansowanie szacuje się, że zostanie wybudowanych łącznie ok. **455 km** autostrad i wybudowanych/przebudowanych będzie **958 km** dróg ekspresowych.

Na inwestycje w zakresie **pozostałych dróg** przeznaczono alokację środków UE wynoszącą ponad 5,9 mld euro. Wartość zawartych umów o dofinansowanie (w części wkładu UE) wyniosła na koniec 2014 r. ponad 25,60 mld zł, co stanowiło 103,75% alokacji przeznaczonej na tego typu inwestycje. Na podstawie umów o dofinansowanie szacuje się, że wybudowanych/przebudowanych zostanie ok. 354 km dróg krajowych, 2 715 km dróg wojewódzkich, 4 238 km dróg powiatowych oraz 2 570 km dróg gminnych (łącznie ok. **9,9 tys. km**).

Zgodnie z danymi GUS, na koniec 2007 r. w Polsce było niemal 383,05 tys. km dróg publicznych, w tym ponad 663 km autostrad, natomiast z ostatnich dostępnych danych wynika, że długość dróg wzrosła do 413,53 tys. km (na koniec 2013 r.), w tym autostrad do ponad 1,55 tys. km (na koniec 2014 r.), co oznacza wzrost o ponad 30 tys. w przypadku wartości całkowitej, w tym o 894 km w odniesieniu do autostrad.

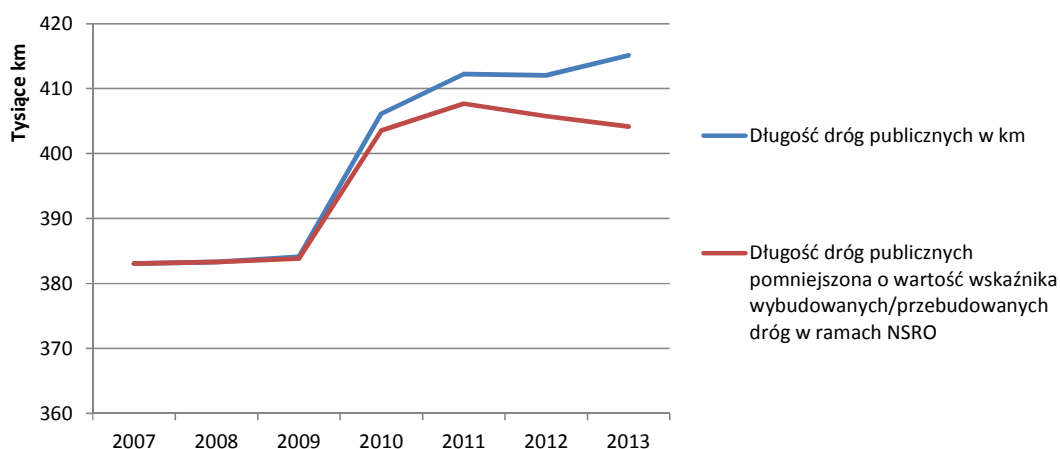
Poniżej przedstawiono zestawienie wartości wskaźnika długości wszystkich dróg publicznych w Polsce w okresie dotychczasowej realizacji NSRO, ze wskaźnikiem długości wybudowanych/przebudowanych dróg w ramach projektów współfinansowanych ze środków polityki spójności. Po 2009 r. zauważalny jest znaczny wzrost całkowitej długości dróg. W analizowanym okresie o 7,9 pp. wzrosła również wartość wskaźnika dróg o twardej nawierzchni na 100 km² (z 82,8% do 90,7%) oraz o 5,7 pp. wartość wskaźnika dróg o twardej nawierzchni na 10 tys. mieszkańców (z 67,9% do 73,6%).

²⁵ Zawarcie umów z beneficjentami na kwotę przekraczającą 100% alokacji umożliwia tzw. mechanizm nadkontraktacji.

²⁶ Dane dotyczące wskaźników GUS w podrozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów realizacji celu 3 NSRO zostały zaczerpnięte z Banku Danych Lokalnych GUS, chyba że wskazano inaczej.

²⁷ Jw.

Wykres 2 Porównanie długości dróg publicznych w Polsce (w km, ostatnie dostępne dane za 2013 r.) oraz długości dróg publicznych pomniejszonej o wartość wskaźnika wybudowanych/przebudowanych dróg w ramach NSRO (w km, wartość szacowana na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13) oraz danych GUS

Należy zwrócić uwagę na fakt, że inwestycje w infrastrukturę transportową współfinansowane ze środków NSRO dotyczyły częściowo przebudowy dróg, co nie znajduje odzwierciedlenia w ww. wskaźniku GUS. Zgodnie z danymi Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad (GDDKiA), stan techniczny nawierzchni sieci dróg krajowych w Polsce na koniec 2007 r. był dobry w przypadku 54,9% dróg, niezadowolający dla 22,6% dróg oraz zły dla 22,5% dróg, natomiast w końcu 2014 r., po dotychczasowym siedmioletnim okresie realizacji NSRO, dobry w przypadku 61,7% dróg, niezadowolający dla 25,1% dróg oraz zły na 13,2% dróg.²⁸ Oznacza to wzrost w przypadku dróg o dobrej nawierzchni (odpowiednio o 6,8 pp.) i spadek udziału dróg o złym stanie nawierzchni o 9,3 pp.

Na przedsięwzięcia w zakresie budowy i przebudowy linii kolejowych oraz zakupu i modernizacji taboru przeznaczono dofinansowanie UE w wysokości ponad 5,47 mld euro. Wg stanu na koniec 2014 r. podpisano w przedmiotowym zakresie umowy o dofinansowanie w wysokości ok. 20,61 mld zł, co oznacza, że alokacja rozdysponowana została w ok. 89,8%. W rezultacie wspartych inwestycji przebudowanych zostanie łącznie 1,64 tys. km linii kolejowych oraz zakupionych i zmodernizowanych zostanie odpowiednio 274 i 443 szt. taboru kolejowego o łącznej pojemności ponad 235 tys. osób.

Realizacja wskaźników: ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom oraz energetyka

Na inwestycje w przedmiotowych obszarach przeznaczono w ramach NSRO środki w wysokości 8,98 mld euro (dofinansowanie UE), co stanowi ok. 13,4% alokacji na lata 2007-2013. Do końca 2014 r. podpisano w ramach ww. obszaru umowy o wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 37,11 mld zł, co stanowiło ok. 99,33% dostępnych zasobów na lata 2007-2013.

Zgodnie z danymi GUS, długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła w 2007 r. w Polsce ok. 89,51 tys. km, natomiast na koniec 2013 r. było to 132,92 tys. km, co oznacza wzrost o 43,41 tys. km. Jest to w dużej mierze efekt realizacji projektów współfinansowanych ze środków polityki spójności, bowiem na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie

²⁸ Raport o stanie technicznym nawierzchni asfaltowych i betonowych sieci dróg krajowych na koniec 2007 roku, GDDKiA, Warszawa 2008 oraz Raport o stanie technicznym sieci dróg krajowych na koniec 2014 roku, GDDKiA, Warszawa, Marzec 2015.

zawartych do końca 2014 r. szacuje się, że wybudowanych zostanie 22,68 tys. km sieci kanalizacyjnej, a kolejne 1,26 tys. km zostanie poddane modernizacji.

Długość sieci wodociągowej wzrosła natomiast z 257,06 tys. km w 2007 r., do ponad 287,65 tys. km na koniec 2013 r., co oznacza wzrost o 30,59 tys. km. Szacuje się, że w ramach projektów współfinansowanych ze środków UE, na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie zawartych do końca 2014 r. wybudowanych lub zmodernizowanych zostanie 6,65 tys. km sieci wodociągowej.

Również w odniesieniu do oczyszczalni ścieków można zauważyć tendencję wzrostową (w 2007 r. 4,25 tys., w 2013 r. 4,30 tys.²⁹), która jest efektem realizacji projektów unijnych. Na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie zawartych do końca 2014 r. szacuje się, że przebudowanych zostanie 377 oczyszczalni ścieków, a wybudowanych – 103.

Wskaźnikiem, który również wyraźnie obrazuje zmianę w obszarze ochrony środowiska jest liczba ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, który zanotował wzrost w latach 2007-2013 o 3,36 mln osób (w 2007 r. wyniósł ponad 23,71 mln osób, a w 2013 r. ponad 27,07 mln osób).

Działania związane z ochroną środowiska wspiera realizowany w Polsce wieloletni program inwestycyjny, jakim jest Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Jest to najbardziej kosztowna oraz najbardziej złożona pod względem organizacyjnym i technicznym inicjatywa spośród wszystkich zadań wynikających z dyrektyw UE dotyczących ochrony środowiska. Celem KPOŚK jest ograniczenie zrzutów niedostatecznie oczyszczanych ścieków, a co za tym idzie ochrona środowiska wodnego przed ich niekorzystnymi skutkami, w tym eutrofizacją. Program ten zawiera wykaz aglomeracji o równoważnej liczbie mieszkańców (RLM) powyżej 2 tys., wraz z jednoczesnym wykazem niezbędnych przedsięwzięć w zakresie budowy, rozbudowy lub modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych oraz budowy i modernizacji zbiorczych systemów kanalizacyjnych, jakie należy zrealizować w tych aglomeracjach w terminie do końca 2015 r. Poprzez KPOŚK dokonano identyfikacji liczby aglomeracji oraz zakresu prac i kosztów niezbędnych do poniesienia w celu kompleksowego rozwiązania problemów gospodarki ściekowej w Polsce. Instrumentami ekonomicznymi i finansowymi stymulującymi realizację KPOŚK są środki pomocowe UE oraz pożyczki i dotacje funduszy ekologicznych. W wyniku realizacji KPOŚK aglomeracje powyżej 2 tys. RLM powinny zostać wyposażone w zbiorcze systemy odprowadzania ścieków oraz oczyszczalnie ścieków zapewniające redukcję odprowadzanych zanieczyszczeń zgodnie z wymogami dyrektywy Rady 91/271/EWG z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. Urz. WE L 135 z 30.05.1991, str. 40, z późn. zm.).

W odniesieniu do kwestii związanych z **zagospodarowaniem odpadów komunalnych**, w ramach przedsięwzięć współfinansowanych ze środków NSRO szacuje się, że wybudowanych lub zmodernizowanych będzie 11 spalarni, 73 kompostownie, 57 składowisk oraz 43 innego rodzaju zakłady zagospodarowania odpadami. Dodatkowo zrehabilitowanych zostanie 141 składowisk.

Jeśli chodzi natomiast o zagospodarowanie odpadów przemysłowych, to wg stanu na koniec 2014 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów, w ramach których zostanie wybudowanych lub zmodernizowanych łącznie 12 instalacji do unieszkodliwiania ww. odpadów, o wartości ponad 7,59 mln zł.

Dane GUS wskazują, że wg stanu na koniec 2009 r. (pierwsze dostępne dane) funkcjonowały w Polsce 803 składowiska odpadów komunalnych³⁰. Wartość ta systematycznie zmniejsza się – w 2013 r. (ostatnie dostępne dane) wyniosła 431. Prowadzone działania dotyczą zarówno rekultywacji istniejących składowisk, która powinna zostać przeprowadzona w końcowym etapie

²⁹ Podane wartości dotyczą przemysłowych i komunalnych oczyszczalni ścieków.

³⁰ Dane dotyczące spalarni i kompostowni nie są dostępne w banku danych lokalnych GUS.

ich eksploatacji, jak i budowy nowych składowisk w celu zapewnienia możliwości składowania odpadów w sposób zapewniający maksymalną ochronę środowiska. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na wskaźnik odsetka ludności objętej zbieraniem odpadów komunalnych, który w latach 2009-2013 wzrósł z 79,1 do 100%.

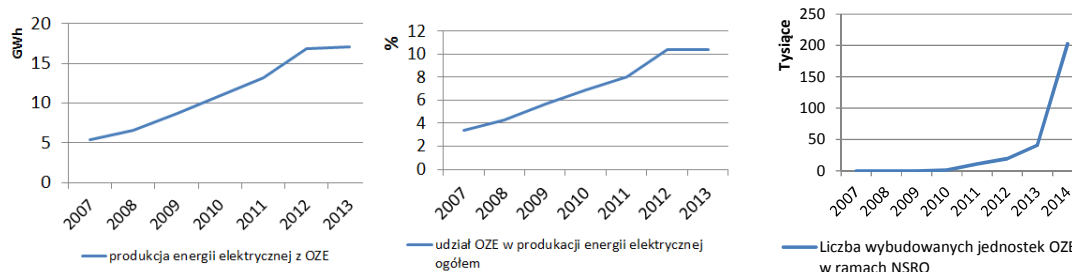
W obszarze **zapobiegania zagrożeniom** szacuje się, na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie, że zakupionych zostanie ponad 1 tys. wozów pożarniczych wyposażonych w sprzęt do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków katastrof, stworzonych zostanie 234 stanowisk do analizowania i prognozowania zagrożeń, natomiast wybudowanych, wyremontowanych lub przebudowanych będzie niemal 253 km wałów przeciwpowodziowych oraz ponad 7,34 tys. innych obiektów ochrony przeciwpowodziowej. Realizacja przedsięwzięć współfinansowanych w ramach NSRO będzie miała wpływ również na powstawanie oraz modernizację stanowisk do monitoringu środowiska – wskaźniki liczby nowych i zmodernizowanych stanowisk pomiarowych i innych narzędzi w zakresie monitoringu środowiska wynoszą według stanu na koniec 2014 r. odpowiednio 516 i 49.

W obszarze **energetyki** szacowane jest wybudowanie ok. 200,31 tys. jednostek wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej przy wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego, ok. 1,37 tys. jednostek wytwarzania energii elektrycznej z wiatru, niemal 0,8 tys. jednostek wytwarzania energii elektrycznej i cieplnej z biomasy lub biogazu, niespełna 0,3 tys. jednostek wytwarzania energii cieplnej z energii geotermicznej.

Poniżej przedstawiono porównanie dwóch wskaźników monitorowanych przez GUS na poziomie krajowym, tj. produkcji energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii (OZE) i udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem, zestawione z wskaźnikiem realizacji NSRO w zakresie liczby wybudowanych jednostek wytwarzania energii przy wykorzystaniu OZE. W przypadku wskaźników GUS jest widoczny trend wzrostowy w latach, gdy projekty NSRO nie były jeszcze realizowane, natomiast można zauważyć przyspieszenie wzrostu wskaźników monitorowanych na poziomie kraju w 2011 r., tj. po rozpoczęciu wdrażania pierwszych projektów współfinansowanych ze środków NSRO.

Nie jest możliwa ocena wpływu realizacji NSRO na wskaźniki GUS w 2014 r., ponieważ w momencie sporządzania przedmiotowego sprawozdania dane te nie były jeszcze dostępne. Niemniej jednak wydaje się, że w związku ze znaczącym wzrostem miernika za poziomie NSRO, analogiczne zmiany nastąpią na poziomie krajowym.

Wykres 3 Porównanie wskaźników produkcji energii elektrycznej z OZE i udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem, monitorowanych przez GUS dla całego kraju (ostatnie dostępne dane za 2013 r.), ze wskaźnikiem realizacji NSRO w zakresie liczby wybudowanych jednostek OZE (wartość szacowana na podstawie umów o dofinansowanie)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych KSI (SIMIK 07-13) oraz danych GUS

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW CELU 3³¹

Przyjętą w NSRO miarą postępu w obszarze infrastruktury drogowej jest **długość autostrad oraz dróg ekspresowych**. Na koniec 2014 r. łączna długość autostrad wynosiła w Polsce 1 556,4 km i była o 74,6 km większa niż w końcu 2013 r. oraz o 893,9 km większa niż w 2007 r. (cel przyjęty na 2013 r. przewidywał 1 754 km).

W okresie dotychczasowej realizacji NSRO łączna długość **dróg ekspresowych** zwiększyła się blisko pięciokrotnie (z 330 km w 2007 r. do 1 447,5 km na koniec 2014 r.; zakładana wartość docelowa w NSRO to 2 555 km). W 2014 r. odnotowano przyrost łącznej długości tego rodzaju dróg o 203 km (w porównaniu ze stanem 1 244 km na koniec 2013 r.).

Wartość wskaźnika dotyczącego **liczby ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych na 100 tys. mieszkańców** wyniosła 8,3 w 2014 r. (zakładana wartość docelowa to 7,4). Odnotowano istotny spadek liczby ofiar śmiertelnych w ostatnich latach (z poziomu 15 na 100 tys. mieszkańców w 2007 r.) i należy oczekiwać dalszej poprawy sytuacji, zarówno dzięki systematycznemu podnoszeniu jakości infrastruktury drogowej, jak i wdrażanym rozwiązaniom prawno-organizacyjnym mającym na celu zwiększenie bezpieczeństwa ruchu drogowego w kraju.

W przypadku przyjętego w NSRO miernika postępu działań odnoszących się do infrastruktury kolejowej, jakim jest **długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 160 km/h i więcej**, odnotowano znaczący postęp. Cel przyjęty na 2013 r. (1 786 km) przekroczone już w 2011 r., a na koniec 2014 r. zrealizowano go w ok. 144% (2 569 km).

W przypadku wskaźnika dotyczącego **liczby pasażerów przewiezionych środkami komunikacji miejskiej** odnotowano w ostatnich latach tendencję spadkową. W 2014 r. wskaźnik ten wyniósł 3 711 mln osób (wobec zakładanej wartości docelowej 4 225 mln osób). Należy jednak podkreślić, że na poziom tego wskaźnika wpływa także w znacznym stopniu popularność motoryzacji indywidualnej w Polsce.

W latach 2007-2013, w znacznym stopniu za sprawą realizacji projektów transportowych współfinansowanych ze środków UE, odnotowano istotny postęp w rozwoju systemu transportowego Polski. Niemniej, nadal jest niezbędna rozbudowa i modernizacja infrastruktury transportowej. Jej efektem będzie zarówno poprawa dostępności ośrodków wzrostu gospodarczego, jak i poprawa połączeń dużych ośrodków miejskich z otaczającymi je mniejszymi ośrodkami.

Dotychczasowy okres realizacji NSRO przyniósł także wyraźną poprawę stanu środowiska przyrodniczego oraz dostępu ludności do podstawowej infrastruktury komunalnej wpływającej korzystnie na jakość środowiska, a także korzystne zmiany w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Efektom wdrażania przepisów prawnych dotyczących środowiska, obowiązujących w całej UE oraz realizacji projektów współfinansowanych ze środków unijnych jest poprawa warunków życia ludności oraz zmniejszenie energochłonności gospodarki. Należy podkreślić, że konkurencja pomiędzy regionami opiera się nie tylko na dążeniu do rozwoju analizowanej infrastruktury, ale również na tworzeniu ogólnie rozumianego wizerunku, w którym istotne miejsce zajmują tzw. zielone elementy.

Na powodzenie wysiłków podejmowanych w zakresie ochrony środowiska naturalnego wskazuje m.in. postęp w osiągnięciu celów NSRO. W odniesieniu do **poziomu emisji gazów cieplarnianych (wyrażonych jako ekwiwalent dwutlenku węgla i odniesionych do roku bazowego 1988)** cel został osiągnięty. W 2013 r. wielkość tych emisji wynosiła bowiem 67,5%

³¹ Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

poziomu roku bazowego i była znacznie niższa niż poziom określający cel NSRO na 2013 r. (89,0% roku bazowego).

Na poprawę jakości życia ludności, przekładającą się na obniżenie antropopresji na środowisko, wskazują m.in. tendencje w zakresie rozwoju infrastruktury komunalnej. Przyjętym w NSRO miernikiem postępu w tym obszarze jest **odsetek ludności miast i wsi posiadającej dostęp do oczyszczalni ścieków**. Założono, że w 2013 r. z oczyszczalni ścieków korzystać będzie 90% ludności miejskiej oraz 30% ludności wiejskiej. Należy podkreślić, że pomimo stosunkowo ambitnego – w odniesieniu do sytuacji w 2006 r. – określenia celu, został on nie tylko osiągnięty, ale dość wyraźnie przekroczony. Na koniec 2014 r. dostęp do oczyszczalni ścieków posiadało bowiem 93,9% ludności miast oraz 37,4% ludności wsi.

Cel NSRO na 2013 r. został również osiągnięty w obszarze energetyki i to pomimo złożonej sytuacji w tym obszarze. Koncentracja źródeł energii na południu kraju wymusza konieczność przesyłania energii na odległości ok. 200-300 i więcej kilometrów – do wszystkich dużych ośrodków Polski centralnej i północnej. Wyzwaniem pozostaje dekapitalizacja majątku trwałego w sektorze energetycznym oraz konieczność inwestycji w tej sferze.

Przyjętym w NSRO miernikiem postępu działań podejmowanych w obszarze energetyki jest **procentowy udział energii elektrycznej pochodzącej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej, którego poziom na 2013 r. ustalono** w przedziale od 7,5% do 8,5%. W 2013 r. (ostatnie dostępne dane) ze źródeł odnawialnych pochodziło 10,7% zużytej w kraju energii elektrycznej³². Na podkreślenie zasługuje przy tym fakt, że strona polska dysponuje zasobami odnawialnych źródeł energii wielokrotnie przewyższającymi obecne wykorzystanie, co – zakładając dalszą determinację strategiczną odnośnie ich uruchomienia – pozwala oczekiwać dalszego wzrostu udziału OZE w wytwarzaniu i zużyciu energii elektrycznej.

Analizując efekty przedsięwzięć w zakresie szeroko pojętej infrastruktury należy także wspomnieć o projektach z zakresu infrastruktury społecznej, pomimo ich znacznie mniejszej skali. Projekty w zakresie infrastruktury społecznej także posiadają znaczenie dla rozwoju regionów, a wiele z nich generuje – szczególnie na poziomie społeczności lokalnych (gmin, wiosek) impulsy rozwojowe (m.in. wzrost aktywności liderów lokalnych, mobilizacja i integracja społeczności, inicjatywy związane z dodatkowym wykorzystywaniem stworzonej infrastruktury, itp.). Obiekty wybudowane lub zmodernizowane w ramach interwencji NSRO podejmowanych w analizowanej sferze nierzadko realizują funkcje dodatkowe w stosunku do standardowo im przypisanych, stając się niejako lokalnymi „centrami społecznymi” (tj. miejscami wykorzystywanymi przez różne grupy społeczności lokalnych).

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu 3 NSRO oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

³² Por. str. 64.

Tabela 4 Wskaźniki realizacji celu 3 NSRO

Wskaźniki	Źródło danych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Łączna długość autostrad (km)	GUS/GDDKiA	663	765	849	857	1 070	1 365	1 482	1 556	1 754
Łączna długość dróg ekspresowych (km)	GUS/GDDKiA	330	452	522	675	738	1 052	1 244	1 448	2 555
Bezpieczeństwo ruchu drogowego (wypadki śmiertelne na 100 tys. ludności)	GUS/GKP	15*	14,3	12,0	10,2*	11,0*	9,3	8,7	8,3	7,4
Przewozy pasażerów środkami komunikacji miejskiej (mln pasażerów)	GUS	4 078	4 066	3 779	3 905	3 890	3 868	3 621	3 711	4 225
Długość linii kolejowych dostosowanych do prędkości 160 km/h i więcej	PLK	1 307	1 493	1 568	1 680	1 857	1 956	2 027	2 569	1 786
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (% ogólnej liczby)	GUS	86,6	86,9	88,1	88,0	88,4	91,7	93,3	93,9	90
– wieś		23,8	25,7	26,9	28,5	30,6	33,1	35,3	37,4	30
Udział energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych w zużyciu energii elektrycznej (%)	GUS	3,5	4,3	5,8	7,0	8,3	10,6	10,7	.	7,5-8,5
Emisja gazów cieplarnianych (rok bazowy 1988=100 - ekwiwalent CO ₂)	KOBIZE/GUS	70,9*	69,5*	66,5*	69,9*	69,4*	68,3*	67,5*	.	89

(*) korekta

Źródło: GUS

1.5. Cel 4: Podniesienie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw, w tym szczególnie sektora wytwórczego o wysokiej wartości dodanej oraz rozwój sektora usług

Dla utrzymania rozwoju gospodarczego Polski jest konieczna budowa przewagi konkurencyjnej zapewniającej trwały rozwój, opartej na wiedzy i innowacyjnych rozwiązaniach. Cel 4 NSRO jest osiągany zwłaszcza poprzez:

- zwiększenie inwestycji w B+R i tworzenie rozwiązań innowacyjnych poprzez realizację działań ukierunkowanych na zwiększenie wykorzystania wyników prac B+R w przedsiębiorstwach, dostosowanie możliwości jednostek naukowych do zaspokajania potrzeb gospodarki oraz tworzenia nowych rozwiązań, mających zastosowanie w gospodarce;
- wspieranie działalności wytwórczej przynoszącej wysoką wartość dodaną, polegające na wsparciu przedsiębiorczości poprzez stymulowanie i rozwój innowacyjnej działalności gospodarczej;
- rozwój sektora usług, mających pozytywny wpływ na procesy rozwoju regionalnego i istotnych dla generowania nowych miejsc pracy;
- poprawę otoczenia funkcjonowania przedsiębiorstw i ich dostępu do zewnętrznego finansowania dzięki stworzeniu instrumentów służących budowie przyjaznego otoczenia

instytucjonalnego i kapitałowego, prowadzących do rozwoju istniejących i powstawania nowych przedsiębiorstw, a w szczególności MŚP;

- rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez zapewnienie dostępu do Internetu na terenie całego kraju (zarówno w odniesieniu do instytucji publicznych, jak i indywidualnych użytkowników) oraz powszechne zastosowanie ICT w instytucjach publicznych i biznesie.

POSTĘP FINANSOWY I RZECZOWY

Na wsparcie badań i rozwoju technologicznego, innowacji i przedsiębiorczości przeznaczono środki w wysokości 11,6 mld euro (17% alokacji NSRO) w ramach wybranych działań PO IG, RPO, PO RPW, PO IiŚ oraz w programach EWT.

Do końca 2014 r. w przedmiotowym obszarze podpisano 30,6 tys. umów o dofinansowanie, w tym 28,3 tys. z przedsiębiorstwami i blisko 930 z jednostkami naukowymi/uczelniami. Łączna wartość umów o dofinansowanie w tym obszarze wyniosła 50,35 mld zł w części dofinansowania UE, a tym samym cała alokacja została już zakontraktowana³³.

Realizacja wskaźników: Badania i rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość

Na **przedsięwzięcia realizowane w ośrodkach badawczych** w zakresie prowadzenia działalności B+R oraz rozwoju infrastruktury B+R przeznaczono środki UE w wysokości 13,3 mld zł. Wartość umów o dofinansowanie zawartych w przedmiotowym obszarze na koniec 2014 r. wyczerpywała dostępne środki i wyniosła ok. 13,6 mld zł (w części UE). Natomiast wartość wydatków beneficjentów wykazanych we wnioskach o płatność wyniosła ponad 10 mld zł (w części UE), co stanowiło 76% dostępnych środków. W sumie w tym obszarze wspartych zostało 207 jednostek naukowych/uczelnii, realizujących blisko 930 projektów. W wyniku realizacji projektów badawczo-rozwojowych przewidywane jest przeprowadzenie m.in. 2,7 tys. wdrożeń wyników badań w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego. W wyniku rozwoju infrastruktury B+R docelowo utworzonych lub zmodernizowanych zostanie 1,8 tys. laboratoriów, z usług których szacunkowo skorzysta 14,2 tys. przedsiębiorstw.

Według danych GUS, w 2013 r. liczba wszystkich jednostek aktywnych badawczo wyniosła 3 122 (wobec 2 733 w 2012 r. i 1 144 w 2007 r.), z tego 2 467 przypadało na sektor przedsiębiorstw. Wraz z systematycznym przyrostem liczby jednostek naukowych funkcjonujących w Polsce, wzrastają też nakłady wewnętrzne na B+R, które w 2013 r. wyniosły ponad 14,4 mld zł wobec niespełna 6,7 mld zł w 2007 r.

Na **inwestycje w przedsiębiorstwa bezpośrednio związane z dziedziną badań i innowacji** przeznaczono środki UE w wysokości 28,5 mld zł. Łączna wartość umów o dofinansowanie wynosząca 30,02 mld zł na koniec 2014 r., wyczerpywała dostępną alokację środków. Jednocześnie wartość wydatków beneficjentów wykazanych we wnioskach o płatność wyniosła ponad 20,7 mld zł w części UE (73% dostępnych środków). Bezpośrednie wsparcie w zakresie działalności B+R, innowacji oraz innych inwestycji w przedmiotowym obszarze uzyskało 19,9 tys. przedsiębiorstw. W wyniku realizacji projektów w tym obszarze m.in. inkubowanych zostanie blisko 3 tys. pomysłów innowacyjnych, wdrożonych zostanie 2,6 tys. wyników prac B+R prowadzonych przez przedsiębiorstwa oraz 3,5 tys. technologii jako efekt nowych inwestycji przedsiębiorstw o wysokim potencjale innowacyjnym.

Według danych GUS³⁴, w latach 2011-2013 aktywność innowacyjną (obejmującą także działalność B+R) wykazało 18,4% przedsiębiorstw przemysłowych (o liczbie pracujących 10

³³ Zawarcie umów z beneficjentami na kwotę przekraczającą 100% alokacji umożliwia tzw. mechanizm nadkontraktacji.

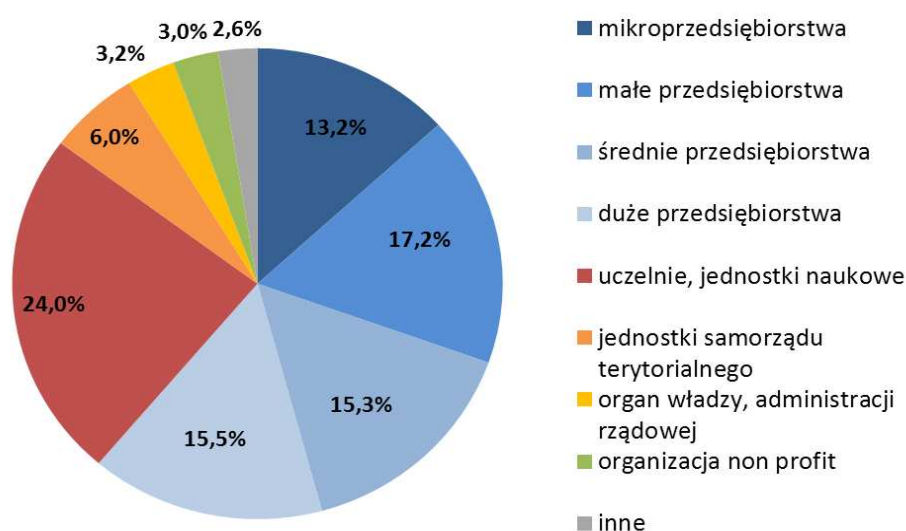
³⁴ Działalność innowacyjna w Polsce, GUS, 2014.

i więcej) oraz 12,8% przedsiębiorstw z sektora usług (o liczbie pracujących 10 i więcej), wobec 17,7% i 13,9% w latach 2010-2012. Nowe lub istotnie ulepszone innowacje produktowe lub procesowe wprowadziło 17,1% przedsiębiorstw przemysłowych i 11,4% przedsiębiorstw z sektora usług (w latach 2010-2012 odpowiednio 16,5% i 12,4%).

Na **wsparcie transferu technologii i doskonalenia sieci współpracy oraz rozwój usług dla przedsiębiorstw** przeznaczono środki UE w wysokości 6,8 mld euro. Wartość umów o dofinansowanie zawartych w przedmiotowym obszarze na koniec 2014 r. wyniosła 6,7 mld zł (w części UE), natomiast łączna wartość wydatków beneficjentów wykazanych we wnioskach o płatność na poziomie 5,4 mld zł (w części UE) stanowiła 79% dostępnej alokacji. Na podstawie zawartych umów o dofinansowanie szacuje się, że z usług o wysokim potencjale rynkowo-technologicznym lub proinnowacyjnym świadczonych przez wsparte instytucje otoczenia biznesu skorzysta co najmniej 127 tys. przedsiębiorstw, natomiast 36,9 tys. przedsiębiorstw zostanie wspartych przez fundusze pożyczkowe i poręczeniowe oraz 115 przedsiębiorstw przez fundusze kapitału podwyższonego ryzyka.

Według danych PARP, w 2014 r. w Polsce funkcjonowało łącznie 176 aktywnych ośrodków innowacji (w tym parki technologiczne, inkubatory technologiczne, akademickie inkubatory przedsiębiorczości, centra transferu technologii) oraz inkubatorów przedsiębiorczości. Istotną rolę w poprawie dostępu do zewnętrznych źródeł finansowania działalności przedsiębiorstw odgrywają lokalne i regionalne fundusze pożyczkowe, fundusze poręczeń kredytowych oraz fundusze kapitałowe. Ponadto w Polsce wśród instytucji otoczenia biznesu funkcjonują także ośrodki przedsiębiorczości, świadczące usługi konsultacyjno-doradcze dla przedsiębiorstw (ich liczbę w 2012 r. PARP szacował na ponad 300). W perspektywie 2014-2020 kontynuowany będzie rozwój zaawansowanych, wyspecjalizowanych i udoskonalonych usług świadczonych przez IOB, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw, jednak w związku z potrzebą przejścia IOB do prowadzenia działalności na zasadach rynkowych, większość wsparcia dla IOB udzielona zostanie przez mechanizmy popytowe.

Wykres 4 Wartość umów w części dofinansowania UE (w zł), podpisanych w ramach kategorii interwencji 01-09, według typu beneficjenta. Stan na 31 grudnia 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Ponad 61% łącznej kwoty dofinansowania ze środków UE w obszarze B+R, innowacji i przedsiębiorczości zostało zaangażowanych w projekty realizowane bezpośrednio przez

przedsiębiorstwa. Drugim znaczącym beneficjentem w tym obszarze są jednostki naukowe i uczelnie (24% łącznej kwoty dofinansowania ze środków UE).

Realizacja wskaźników: Społeczeństwo informacyjne

Działania mające na celu wzrost konkurencyjności i innowacyjności firm oraz rozwój sektora usług są realizowane w ramach NSRO m.in. poprzez przedsięwzięcia związane z budową społeczeństwa informacyjnego, na realizację których przeznaczono środki finansowe w wysokości niemal 3,6 mld euro (ok. 5,4% alokacji NSRO) w ramach PO IG, PO RPW i RPO.

Do końca 2014 r. w przedmiotowym obszarze podpisano umowy o dofinansowanie o wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 15,06 mld zł, co stanowiło ponad 100,2% alokacji przeznaczonej na realizację przedmiotowego obszaru.

Jednym z najistotniejszych elementów zapobiegania wykluczeniu cyfrowemu od strony podażowej jest budowa sieci szerokopasmowych. Na podstawie umów o dofinansowanie podpisanych do końca 2014 r. szacuje się, że wybudowanych, przebudowanych lub wydzierżawionych będzie ok. 56,2 tys. km sieci Internetu szerokopasmowego. Dzięki tym inwestycjom możliwość dostępu do Internetu uzyska niespełna 2,4 tys. szkół, ok. 11,8 tys. jednostek publicznych oraz ok. 207,1 tys. małych i średnich przedsiębiorstw.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW CELU 4³⁵

Wskaźnik dotyczący relacji **nakładów B+R do PKB** w 2014 r. wyniósł 0,94% (wobec zakładanej wartości docelowej w NSRO na poziomie 1,5%). Jednocześnie w przypadku **relacji nakładów B+R sektora przedsiębiorstw do PKB** rok 2013 przyniósł wyraźną poprawę wartości wskaźnika (do 0,38%), wobec zakładanego celu NSRO wynoszącego 0,40% PKB.

W odniesieniu do wskaźnika **udziału produktów wysokiej i średniowysokiej techniki w produkcji sprzedanej w przemyśle** (w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 49 osób) nie odnotowano w 2013 r. wzrostu w stosunku do roku 2012. Wartość tego wskaźnika kształtuje się na poziomie 32,8%, (wartość docelowa w NSRO to 37,5%). **Odsetek przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną** (przedsiębiorstwa o liczbie pracujących 50 osób i więcej) w 2013 r. nieco wzrósł i wyniósł 29,6% (wobec przyjętego w NSRO celu na poziomie 60%).

Do pomiaru postępu osiągniętego w ramach NSRO w zakresie wynalazczości, przyjęto jako wskaźnik **sumę liczby patentów udzielonych polskim rezydentom przez USPTO oraz EPO**. Cel na 2013 r. wyznaczony na poziomie 240 został zrealizowany już w 2007 r. Od 2009 r. do 2012 r. osiągnięcie wskaźnika było możliwe dzięki wystarczającej liczbie wniosków patentowych składanych w EPO, do czego należy dodać patenty przyznawane przez USPTO. Liczba wniosków patentowych rezydentów w EPO wynosiła 471,66. Można więc stwierdzić (pomimo braku aktualnych danych dotyczących liczby wynalazków zgłoszonych w EPO w 2013 r.), że cel ten został przekroczony również w 2013 r.

Cel NSRO w zakresie rozwoju społeczeństwa informacyjnego wyraża się m.in. wskaźnikiem **liczby łączy szerokopasmowych na 100 mieszkańców**, który wyniósł w 2013 r. 18,4 (wobec wartości docelowej 23). Postęp obserwowany w ramach dotychczasowej realizacji NSRO (w 2006 r. na 100 mieszkańców przypadało zaledwie 3,9 łączy szerokopasmowego) pozwala oczekiwać, że w krótkim czasie cel ten zostanie zrealizowany.

Przesunięcia czasowe w agregowaniu danych ograniczają możliwość precyzyjnego określenia zmian w obszarze nakładów na technologie informacyjne i komunikacyjne w relacji do PKB. W NSRO jako cel na 2013 r. przyjęto osiągnięcie przez **sumę nakładów na technologie**

³⁵ Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

informacyjne oraz nakładów na technologie komunikacyjne poziomu 8,5% PKB. Najnowsze dostępne dane odnoszą się do roku 2010, w którym suma ta wynosiła 4,5% PKB.

W odniesieniu do wskaźnika **dostępności usług e-government on-line**, ostatnie dostępne dane za 2010 r. (tj. 79%) wskazują, że wartość docelowa na 2013 r. wynosząca 80% została niemal osiągnięta już w 2010 r. Z kolei ostatnie dostępne dane za 2010 r. w zakresie wskaźnika **udziału usług rynkowych w wartości dodanej brutto** wskazują na 50,1%, wobec wartości docelowej określonej na poziomie 53%.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu 4 NSRO oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

Tabela 5 Wskaźniki realizacji celu 4 NSRO

Wskaźniki	Źródło danych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zakładana wartość w 2013 r.
Nakłady ogółem na działalność badawczą i rozwojową (% PKB)	GUS	0,57	0,60	0,67	0,72*	0,75*	0,89*	0,87	0,94	1,5
w tym: nakłady sektora przedsiębiorstw (% PKB)	GUS	0,17	0,19	0,19	0,19*	0,23	0,33	0,38	.	0,4
Udział przedsiębiorstw przemysłowych ponoszących nakłady na działalność innowacyjną (jako % w przedsiębiorstwach ogółem)	GUS	31,8	32,4*	29,6	29,6	29,8	28,8	29,6	.	60
Udział produktów wysokiej i średniowysokiej techniki w produkcji sprzedanej w przemyśle (%)**	GUS	31,5	32,6	34,0	35,2	33,6	33,0	32,8	.	37,5
Liczba wynalazków zgłoszonych do EPO przez polskich rezydentów	EPO wg GUS/Eurostat	202,02*	231,99*	286,02*	359,31*	411,74*	471,66*	.	.	łącznie EPO+USPTO=240
Liczba udzielonych patentów przez USPTO rezydentom polskim	USPTO wg GUS/Eurostat	59,08*	79,24*	85,70*	
Wydatki na technologie informacyjne (% PKB)	Eurostat	1,7	1,6	1,9	1,7	łącznie: 8,5
Wydatki na technologie telekomunikacyjne (% PKB)	Eurostat	3,9	3,5	3,2	2,8	
Dostępność usług e-government on-line (jako % z 20 podstawowych usług)	Eurostat / MAC	21	.	55	79	80
Liczba łączy szerokopasmowych w stosunku do liczby ludności w %	Eurostat	6,8	9,6	12,8	14,9	16,0	.	18,4	.	23,0
Udział usług rynkowych w wartości dodanej brutto (%) ³⁶	GUS	49,8	50,2	49,9	50,1	53,0

(*) korekta

(**) w przedsiębiorstwach sekcji „przetwórstwo przemysłowe”, o liczbie pracujących powyżej 49 osób

Źródło: GUS

³⁶ Wg PKD 2004 Sekcje: "Handel i naprawy", "Hotele i restauracje", "Transport, gospodarka magazynowa i łączność", "Pośrednictwo finansowe", "Obsługa nieruchomości i firm".

1.6 CEL 5: Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej

WYMIAR TERYTORIALNY POLITYKI SPÓJNOŚCI

Wymiar terytorialny polityki spójności realizowanej w ramach NSRO ma odzwierciedlenie głównie w dwóch celach horyzontalnych: celu 5 *Wzrost konkurencyjności polskich regionów i przeciwdziałanie ich marginalizacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej* oraz celu 6 *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich* (patrz: Podrozdział 1.7 cel 6: *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*).

Uwzględnienie wymiaru terytorialnego w NSRO, mocno akcentowanego w realizacji polityki spójności w Polsce, w sferze programowania i implementacji przedsięwzięć rozwojowych przejawiało się w między innymi przez:

- wspomaganie rozbudowy funkcji metropolitalnych największych ośrodków miejskich oraz wzmacnianie związków pomiędzy nimi a otoczeniem i małymi miastami;
- wielokierunkowe wspieranie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich przez zwiększenie ich dostępności komunikacyjnej, rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej, wspieranie w rozwoju pozarolniczych funkcji wsi oraz zmniejszeniu dysproporcji w zakresie jakości zasobów ludzkich;
- profilowanie wsparcia pod kątem specyficznych potrzeb regionalnych i lokalnych;
- realizację PO mającego na celu przyspieszenie rozwoju najuboższych pod względem ekonomicznym województw (PO RPW);
- decentralizację zarządzania znaczącej części puli środków pomocy europejskiej i skierowanie jej bezpośrednio do regionów (RPO oraz programy EWT), a także poprzez wdrażanie regionalnych komponentów PO KL.

Wdrażanie przedmiotowego celu, na realizację którego wpływa cała alokacja środków przeznaczona na lata 2007-2013, służy również możliwie najpełniejszemu wykorzystaniu potencjału endogenicznego każdego z regionów i potencjałów lokalnych, a ponadto koncentracji wysiłków polityki spójności na obszarach o największych problemach rozwojowych. W ramach celu horyzontalnego uwzględnione zostały interwencje w następujących obszarach:

- pełniejsze wykorzystanie potencjału endogenicznego największych ośrodków miejskich;
- przyspieszenie rozwoju województw Polski Wschodniej;
- przeciwdziałanie marginalizacji i peryferyzacji obszarów problemowych;
- wspomaganie rozwoju współpracy terytorialnej.

Przyporządkowanie projektów do typów obszarów poprzez rodzaj gminy, na terenie której jest realizowany projekt, pozwala wyodrębnić przedsięwzięcia zlokalizowane na obszarach miejskich (łączna wartość dofinansowania UE – 117,7 mld zł), wiejskich (57,2 mld zł) oraz miejsko-wiejskich (37,3 mld zł).

CHARAKTERYSTYKA WSPARCIA

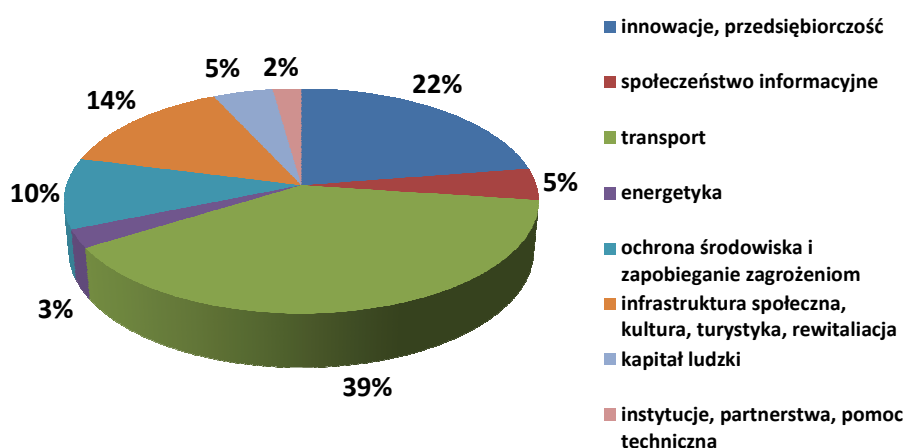
Gminy miejskie³⁷

W Polsce jest 305 gmin miejskich, które zamieszkuje 18,7 mln osób (GUS, stan na 31 grudnia 2014 r.). Na terenie gmin miejskich w ramach NSRO są realizowane projekty o łącznej wartości 221,5 mld zł, w tym 117,7 mld zł w części UE.

Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE realizowane są ze środków PO IiŚ (46,6 mld zł) oraz RPO (33,9 mld zł). Spośród programów regionalnych, projekty o najwyższej łącznej wartości dofinansowania UE są realizowane w ramach RPO woj. śląskiego (5,2 mld zł), woj. mazowieckiego (3,5 mld zł) i woj. dolnośląskiego (3,3 mld zł).

Najwyższa kwota środków unijnych na obszarze gmin miejskich została przeznaczona na realizację projektów z zakresu transportu (łączna wartość 81,4 mld zł, w tym 45,4 mld zł wkład UE). Jednak biorąc pod uwagę strukturę wsparcia UE, udział inwestycji transportowych na obszarach gmin miejskich i miejsko-wiejskich (41%) jest niższy niż na obszarach gmin wiejskich (53%).

Wykres 5 Struktura udzielonego wsparcia UE na obszarze miejskim wg kategorii interwencji (stan na koniec 2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Na obszarze gmin miejskich dwie główne grupy beneficjentów, pod względem łącznej wartości wsparcia UE zaangażowanego w realizowane projekty, stanowią przedsiębiorstwa (41,3 mld zł) oraz JST (40,6 mld zł).

Miasta wojewódzkie³⁸

Na terenie 18 miast wojewódzkich realizowanych jest 21,3 tys. projektów o łącznej wartości 128,6 mld zł, w tym 66,8 mld zł stanowi wkład UE. Oznacza to, że 25% unijnych środków z PO na lata 2007-2013 wspiera projekty realizowane w 18 miastach Polski.

Najwięcej projektów oraz o największej łącznej wartości dofinansowania UE wdrażanych jest na terenie miasta stołecznego Warszawy – 4,1 tys. projektów o łącznej wartości 35,5 mld zł, w tym 18,1 mld zł to wkład UE. Pod względem łącznej liczby realizowanych projektów wyróżnia się ponadto Kraków, Łódź, Poznań, Lublin i Wrocław, a pod względem wartości dofinansowania UE Wrocław, Gdańsk, Kraków i Poznań.

³⁷ Sporządzono na podstawie raportu KSI (SIMIK 07-13) opierającego się na kodach NST gmin.

³⁸ Jw.

Natomiast po przeliczeniu wartości dofinansowania UE w realizowanych projektach na liczbę mieszkańców w poszczególnych miastach, można stwierdzić, że najkorzystniej pod tym względem prezentują się Rzeszów (13 tys. zł) oraz Gdańsk (12,9 tys. zł). Najwięcej projektów na 1 tys. mieszkańców przypada w Olsztynie (5,1) oraz w Rzeszowie (5), a najmniej w Szczecinie (1,8) oraz w Gdańsku i Gorzowie Wielkopolskim (po 2).

Charakterystyka wsparcia prowadzonego na obszarach wiejskich oraz miejsko-wiejskich została przedstawiona w Podrozdziale 1.7 cel 6: *Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich*.

Makroregion Polski Wschodniej³⁹

Polska Wschodnia to obszar obejmujący 5 województw: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie oraz warmińsko-mazurskie. W momencie wejścia Polski do UE wartość PKB na mieszkańca w Polsce Wschodniej wynosiła mniej niż 40% średniej unijnej. Silniejsza niż średnia w UE dynamika wzrostu PKB w województwach Polski Wschodniej spowodowała złagodzenie procesu dywergencji krajowej w okresie 2004-2014 (przyczyną utrzymujących się dysproporcji rozwojowych między województwami tego makroregionu a resztą kraju jest szybszy niż w województwach Polski Wschodniej wzrost gospodarczy w innych regionach Polski) oraz przyczyniła się do stopniowej konwergencji z regionami UE. W latach 2004-2011 we wszystkich województwach makroregionu wartość PKB wzrosła o ok. 10 pp., przez co dystans rozwojowy Polski Wschodniej do UE zmniejszył się (średnio o 7 pp.).

Jako zwarty obszar o najniższym poziomie rozwoju gospodarczego w Polsce i jeden z najmniej rozwiniętych w UE, makroregion jest przedmiotem szczególnego zainteresowania polityki regionalnej i pozostaje beneficjentem instrumentów zorientowanych na mniej rozwinięte regiony UE. Wyrazem szczególnego podejścia do makroregionu na gruncie krajowym było przyjęcie przez Radę Ministrów w 2008 r. *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020* – pierwszej i, do roku 2013, jedynej tego typu rządowej strategii skierowanej do grupy województw. W związku z faktem, że od chwili przyjęcia ww. *Strategii* w grudniu 2008 r. zmieniły się zarówno krajowe, jak i europejskie uwarunkowania (uchwalono nowe unijne i krajowe dokumenty o charakterze strategicznym, stanowiące w znacznej mierze odpowiedź na zmieniające się uwarunkowania rozwojowe, w tym znaczące spowolnienie gospodarcze, które dotknęło Europę), w czerwcu 2011 r. podjęto inicjatywę odnowienia dokumentu. Zaktualizowana *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020* została przyjęta 11 lipca 2013 r.

W ramach przyjętego podejścia wobec potrzeb rozwojowych Polski Wschodniej w okresie programowania 2007-2013 makroregion ten został objęty dodatkowym ponadregionalnym wsparciem w postaci PO RPW, stając się istotnym beneficjentem polityki spójności. Należy zauważyć także, że przyjęty algorytm podziału środków pomiędzy programy regionalne (zgodnie z którym 80% środków podzielono proporcjonalnie do liczby mieszkańców w poszczególnych województwach, 10% środków – proporcjonalnie do liczby mieszkańców tych województw, w których średni poziom PKB na mieszkańca w latach 2001-2003 był niższy od 80% średniej krajowej oraz 10% środków – proporcjonalnie do liczby mieszkańców w powiatach, w których średnia stopa bezrobocia w latach 2003-2004 przekraczała 150% średniej krajowej) w praktyce oznaczał ukierunkowanie szczególnego wsparcia na potrzeby terytorium Polski Wschodniej. Przyjęty podział środków spowodował bowiem, że największe kwotowo wsparcie w przeliczeniu na mieszkańca w ramach poszczególnych RPO (oraz całego NSRO) otrzymało pięć województw Polski Wschodniej⁴⁰.

³⁹ Niniejszy podrozdział został opracowany na podstawie raportu *Rozwój makroregionu Polski Wschodniej po 2004 roku*, MIR, Warszawa, 2014.

⁴⁰ *Bilans otwarcia programów operacyjnych realizowanych w latach 2007–2013. Perspektywa regionalna*, "Przegląd Regionalny" nr 1, MRR, Warszawa, marzec 2008 r.

W ramach PO RPW są realizowane projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego ww. pięciu województw Polski Wschodniej. Finansowane są przede wszystkim inwestycje w zakresie infrastruktury wspierającej działalność naukową i badawczą oraz zakładające modernizację miejskich lub regionalnych systemów komunikacyjnych, wsparcie metropolitalnych funkcji stolic regionów, zapewnienie dostępu do Internetu szerokopasmowego, a także są realizowane przedsięwzięcia zwiększające atrakcyjność inwestycyjną i turystyczną tego obszaru. Na realizację PO RPW przeznaczono środki EFRR w wysokości niemal 2,39 mld euro. Do końca 2014 r. zawarto 311 umów o dofinansowanie z beneficjentami na kwotę wynoszącą ponad 9,98 mld zł w części dofinansowanie UE, co stanowiło 99% alokacji programu. Na podstawie podpisanych umów szacuje się, że m.in. wybudowanych zostanie ponad 14,8 tys. km sieci Internetu szerokopasmowego, zakupione zostaną 423 jednostki taboru komunikacji miejskiej oraz wybudowanych lub przebudowanych będzie ponad 266 km dróg. Dodatkowo wsparcie otrzyma ponad 512 ha terenów inwestycyjnych, natomiast wybudowanych lub przebudowanych zostanie 76 obiektów infrastruktury szkół wyższych/szkół⁴¹.

Polityka spójności UE była w makroregionie Polski Wschodniej - podobnie jak w przypadku innych słabiej rozwiniętych europejskich regionów - kluczowym źródłem impulsu rozwojowego. W latach 2004-2013, wpływ polityki spójności na rozwój gospodarczy Polski Wschodniej był jednoznacznie pozytywny – szacuje się, że około 20% średniorocznego wzrostu było efektem realizacji inwestycji współfinansowanych z funduszy unijnych. W województwach warmińsko-mazurskim, podkarpackim i świętokrzyskim zaobserwowano największą skalę oddziaływania polityki spójności w porównaniu do pozostałych województw. Co szczególnie istotne - struktura wydatków unijnych w Polsce Wschodniej była bardziej innowacyjna niż w pozostałej części kraju, a na przestrzeni ostatnich lat obserwowany jest wzrost poziomu konkurencyjności województw Polski Wschodniej na tle UE.

Jak wspomniano powyżej, analiza dotychczasowego wpływu polityki spójności oraz trendów rozwojowych w Polsce Wschodniej w okresie 2004-2013 wskazuje na istotne pozytywne zmiany. Nie zawsze jednak ich dynamika była tak silna by prowadzić do zmniejszania dysproporcji rozwojowych między Polską Wschodnią a resztą kraju⁴². Z tego względu konieczne są dalsze starania na rzecz pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego makroregionu. Szanse na to otwiera perspektywa finansowa 2014-2020, w trakcie której unijna polityka spójności wspierać będzie działania na rzecz wdrożenia modelu społeczno-gospodarczego bazującego na konkurencyjności gospodarki. Zgodnie z Umową Partnerstwa dla Polski na lata 2014-2020 każdy z PO będzie wspierał Polskę Wschodnią jako obszar strategicznej interwencji z uwzględnieniem celów określonych w zaktualizowanej *Strategii rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*. Podobnie jak miało to miejsce w perspektywie 2007-2013, makroregion objęty będzie również dodatkowym Programem Operacyjnym *Polska Wschodnia 2014-2020*.

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW CELU 5⁴³

Realizacja celu 5 NSRO, jest uwarunkowana efektywną implementacją przedsięwzięć z zakresu pozostałych celów rozwojowych, związanych z inwestycjami w zasoby ludzkie, infrastrukturę, innowacyjność oraz wzmocnienie efektywności instytucji publicznych. Monitorowanie realizacji tego celu koncentruje się na miarach dotyczących:

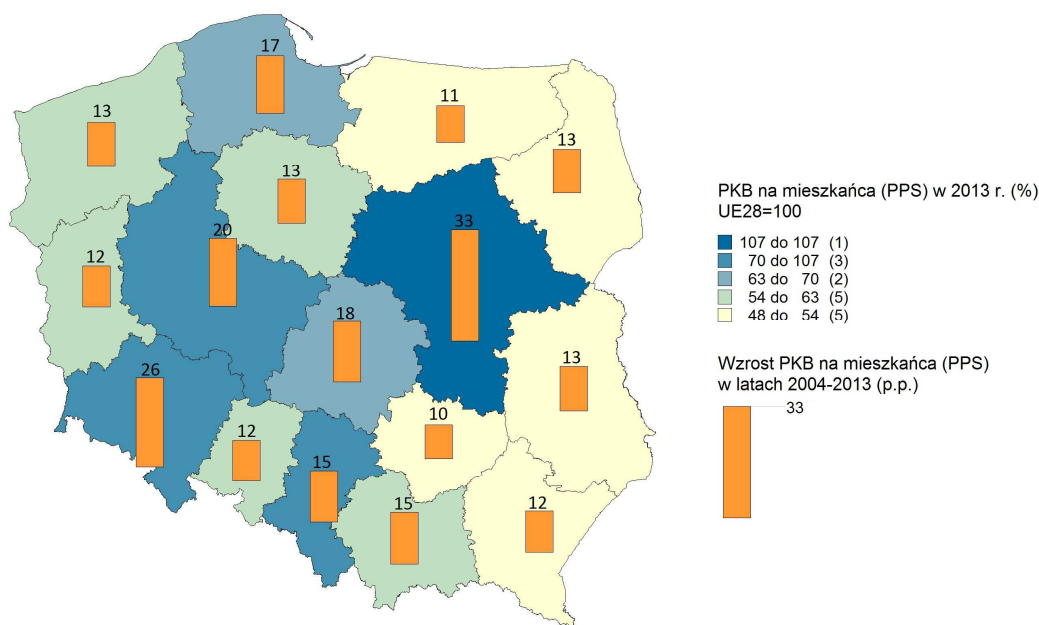
⁴¹ Źródło: KSI (SIMIK 07-13). Zgodnie z danymi zawartymi w sprawozdaniu z realizacji PO RPW w 2014 r. długość sieci internetu szerokopasmowego wyniosła 14,98 tys. km, długość wybudowanych lub przebudowanych dróg – 352,61 km oraz liczba wybudowanych lub przebudowanych obiektów infrastruktury szkół wyższych to 104, co wynika z różnic w metodologii liczenia ww. wskaźników w stosunku do wskaźników kluczowych NSRO.

⁴² *Rozwój makroregionu Polski Wschodniej po 2004 roku*, MIR, Warszawa, 2014, str. 44-46.

⁴³ Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

- zahamowania tempa wzrostu zróżnicowania w zakresie poziomu rozwoju gospodarczego pomiędzy województwami;
- zwiększania potencjału gospodarczego najuboższych ekonomicznie województw Polski Wschodniej;
- zmniejszenia bezrobocia w jednostkach terytorialnych dotkniętych tym zjawiskiem w największym stopniu.

Mapa 1 PKB *per capita* (PPS) w porównaniu do średniej UE w 2013 r. (%) oraz zmiana w latach 2004-2013 w pp.

Źródło: opracowanie własne MIR

W ostatnich latach, szybsze tempo wzrostu PKB (mln zł), powyżej średniej krajowej, wykazywały województwa wysoko rozwinięte, np. pomorskie, wielkopolskie, mazowieckie, małopolskie i dolnośląskie. Średnie roczne tempo wzrostu PKB w województwach Polski Wschodniej było nieco niższe niż średnia krajowa – według szacunkowych wyliczeń, w latach 2007-2013 wynosiło ono 5,4% dla Polski Wschodniej, wobec 5,8% dla Polski ogółem (w cenach bieżących).

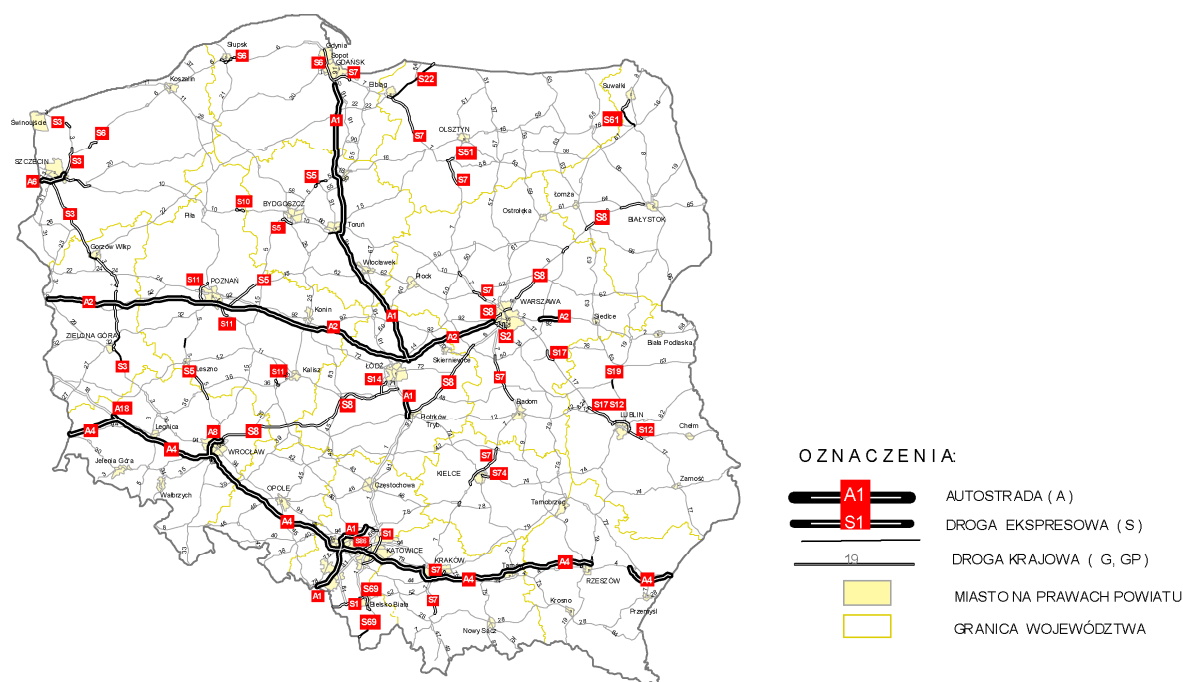
W omawianym celu 5 NSRO, jeden ze wskaźników dotyczy zahamowania tempa narastania zróżnicowania pomiędzy regionami w zakresie poziomu rozwoju gospodarczego. Wzrost tych zróżnicowań jest charakterystyczny dla krajów rozwijających i w dużej mierze wynika z globalnych procesów metropolizacji rozwoju. W NSRO przyjęto umownie granicę 25% PKB⁴⁴, której to zróżnicowanie nie powinno przekroczyć. W Polsce w rozpatrywanym okresie realizacji NSRO następował wzrost zróżnicowania, ale był on niewielki i mieścił się w założonym przedziale, a ponadto w ostatnich kilku latach wyraźnie ustabilizował się. Należy zauważyć, że wzrost zróżnicowań w ostatnich latach był udziałem większości nowych państw członkowskich i to w silniejszym wymiarze niż w Polsce. Na tle UE, Polska nie należy do krajów silnie zróżnicowanych terytorialnie – współczynniki mierzące poziom zróżnicowania w zakresie PKB *per capita* pomiędzy województwami kształtują się znacznie poniżej średniej większości krajów UE, w tym nowych krajów członkowskich.

⁴⁴ Różnica między najwyższym i najniższym poziomem PKB *per capita* w województwach w relacji do średniego poziomu PKB *per capita* dla Polski ogółem.

Realizacja celu dotyczącego znaczącego zmniejszenia średniej stopy bezrobocia w trzech jednostkach NUTS 3 o najwyższej stopie bezrobocia została zachwiana w wyniku oddziaływania globalnego kryzysu finansowego, który – pomimo relatywnie mniejszej skali (co jest także oceniane jako pozytywny efekt realizacji polityki spójności) – przejawiał się także w Polsce spowolnieniem wzrostu gospodarczego. Obliczona w ten sposób stopa bezrobocia wynosiła w roku 2012 i 2013 ponad 24% (w NSRO zakładano 22% w 2013 r.).

W rozpatrywanym okresie realizacji NSRO uzyskano duży postęp w zakresie zwiększenia liczby miast wojewódzkich połączonych drogami ekspresowymi lub autostradami – z 6 w 2007 r. do 12 w 2014 r., tym niemniej nie osiągnięto w pełni zakładanego w NSRO celu włączenia w 2013 r. wszystkich 18 miast w sieć komunikacyjną dróg ekspresowych i autostrad.

Mapa 2 Sieć dróg krajowych wg stanu na koniec 2014 r.

Źródło: Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu 5 NSRO oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

Tabela 6 Wskaźniki realizacji celu 5 NSRO

Wskaźniki	Źródło danych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Zróżnicowanie PKB na 1 mieszkańca na poziomie województw (w % krajowej wartości PKB na 1 mieszkańca)	GUS	19,9	19,7	20,9	21,5	22,0	.	.	.	<25
		18,6 ^a	18,3 ^a	19,8 ^a	20,5 ^a	20,7 ^a	20,8 ^a	20,6 ^{a,b}	.	-
Średni wskaźnik bezrobocia w 3 podregionach (NUTS 3) o najwyższej stopie bezrobocia	GUS	22,9	20,1	23,6	23,7	23,7	24,5	24,8	.	22,0
Duże ośrodki miejskie włączone w sieć dróg ekspresowych lub autostrad	Monitoring NSRO	6	6	6	8	10	10*	11	12	18
Tempo wzrostu PKB na 1 mieszkańca dla województw Polski Wschodniej	GUS	11,1	9,8	3,9	4,2	7,7	.	.	.	nie niższe niż przeciętna dla Polski
		11,9 ^a	8,8 ^a	4,8 ^a	4,8 ^a	8,0 ^a	3,5 ^a	3,4 ^{a,b}	.	-
Wskaźnik urbanizacji	GUS	61,2	61,1	61,0	60,8*	60,7	60,6	60,4*	60,3	60,4

(a) dane obliczone według metodologii ESA 2010. Szerzej na ten temat: <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rachunki-narodowe/europejski-system-rachunkow-narodowych-i-regionalnych-esa-2010/wdrozenie-esa2010-do-rachunkow-narodowych-zmiany-metodologiczne-oraz-ich-wplyw-na-glowne-agregaty-makroekonomiczne,8,1.html>

(b) dane wstępne

(*) korekta

Źródło: GUS

1.7 CEL 6: Wyrównywanie szans rozwojowych i wspomaganie zmian strukturalnych na obszarach wiejskich

Jak zostało wspomniane powyżej, Cel 6 NSRO jest realizowany przy pomocy całej alokacji przeznaczanej na lata 2007-2013. Działania są ukierunkowane na zmniejszanie dysproporcji w zakresie rozwoju kapitału ludzkiego, a także na poprawę infrastruktury technicznej. Realizacja przedmiotowego celu służyć ma osiągnięciu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej kraju i jest realizowana poprzez następujące cele cząstkowe:

- wyrównywanie szans na obszarach wiejskich;
- wspomaganie zmian strukturalnych.

CHARAKTERYSTYKA WSPARCIA WG RODZAJÓW GMIN

Obszary wiejskie⁴⁵

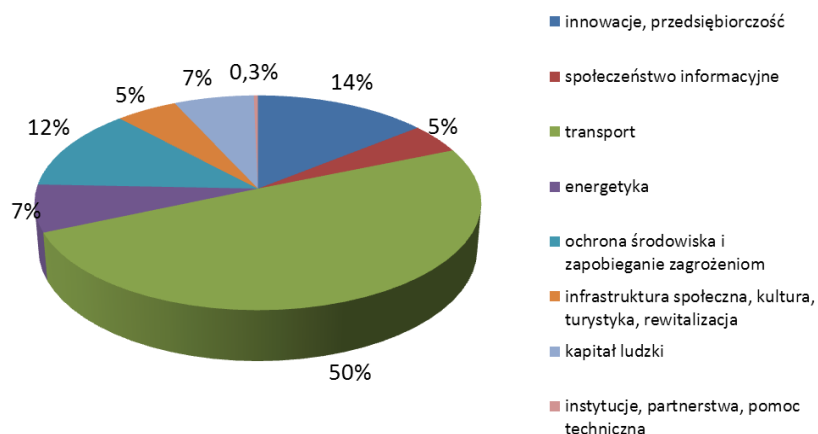
Według danych GUS, w Polsce jest 1 566 gmin wiejskich, które zamieszkuje ok. 11 mln osób (stan na 31 grudnia 2014 r.). Na terenie gmin wiejskich są realizowane projekty o łącznej wartości 106,4 mld zł, w tym 57,2 mld zł w części wkładu UE.

Pod względem łącznej wartości zaangażowanego wsparcia UE przeważają projekty realizowane w ramach PO liś (27,3 mld zł), a spośród RPO istotne wsparcie prowadzone jest w ramach RPO woj. mazowieckiego (2,5 mld zł), lubelskiego (1,9 mld zł) i podkarpackiego (1,7 mld zł).

Najwięcej środków unijnych wspiera na obszarze gmin wiejskich realizację projektów w zakresie transportu (łączna wartość 46,2 mld zł, w tym 28,1 mld zł wkład UE).

⁴⁵ Sporządzono na podstawie raportu KSI (SIMIK 07-13) opierającego się na kodach NST gmin.

Wykres 6 Struktura udzielonego wsparcia UE na obszarach wiejskich, wg kategorii interwencji (stan na koniec 2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Pod względem wartości zaangażowanych środków unijnych, na obszarze gmin wiejskich występują trzy główne grupy beneficjentów – organy władzy/administracji rządowej (17 mld zł), JST (17,9 mld zł) i przedsiębiorstwa (19,3 mld zł).

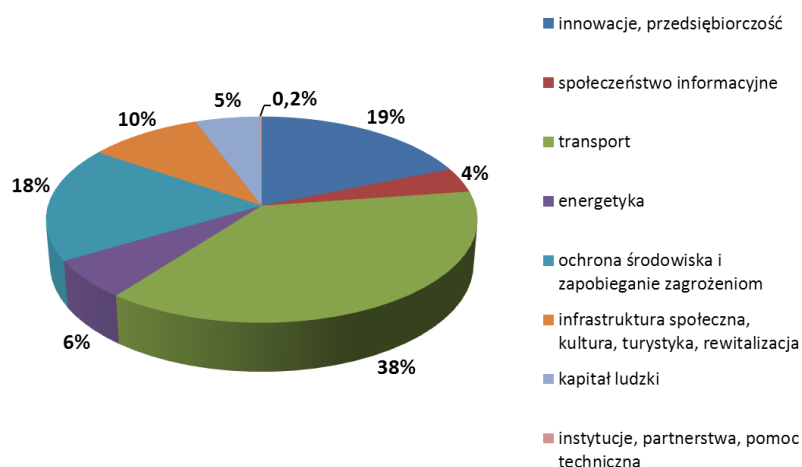
Gminy miejsko-wiejskie

W Polsce jest 608 gmin miejsko-wiejskich, które zamieszkuje 8,8 mln osób (GUS, stan na 31 grudnia 2014 r.). Na terenie gmin miejsko-wiejskich w ramach NSRO są realizowane projekty o łącznej wartości 74,4 mld zł, w tym 36,9 mld zł w części UE.

Projekty o najwyższej wartości dofinansowania UE są realizowane ze środków PO IiŚ (15,5 mld zł) oraz RPO (13,7 mld zł). Spośród programów regionalnych, projekty o najwyższej łącznej wartości dofinansowania UE są realizowane w RPO woj. wielkopolskiego (1,5 mld zł), małopolskiego (1,4 mld zł) i mazowieckiego (1,2 mld zł).

Najwyższa kwota środków unijnych na obszarze gmin miejsko-wiejskich została przeznaczona na realizację projektów z zakresu transportu (łączna wartość 23,4 mld zł, w tym 13,9 mld zł wkład UE).

Wykres 7 Struktura udzielonego wsparcia UE na obszarze miejsko-wiejskim wg kategorii interwencji (stan na koniec 2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Na obszarze gmin miejsko-wiejskich dwie główne grupy beneficjentów, pod względem łącznej wartości wsparcia UE zaangażowanego w realizowane projekty, stanowią przedsiębiorstwa (13,8 mld zł) oraz JST (13,1 mld zł).

REALIZACJA WSKAŹNIKÓW CELU 6⁴⁶

Realizacja celu 6 NSRO jest monitorowana przy pomocy wskaźników koncentrujących się na sytuacji na rynku pracy oraz wyrównywaniu szans edukacyjnych.

W NSRO założono, że w 2013 r. **wskaźnik zatrudnienia na wsi osób w wieku powyżej 15 lat** osiągnie poziom 53%, z tego 44% dla kobiet i 62% dla mężczyzn. Jednakże w ostatnich latach postęp w zwiększaniu aktywności zawodowej ludności, odzwierciedlony przez te mierniki, nie był dynamiczny i wskaźniki uzyskane 2014 r. były nieco niższe od planowanych (wskaźnik ogólny ukształtował się na poziomie 50,9%, natomiast wskaźniki wg płci wyniosły: 42,2% w przypadku kobiet i 59,8% w przypadku mężczyzn).

Korzystnie przedstawia się zmiana w zakresie **stopy bezrobocia** na wsi. Zakładano, że w 2013 r., czyli pod koniec realizacji NSRO, będzie ona wynosiła nie więcej niż 13,5%. W rzeczywistości, w 2014 r. spadła znacznie poniżej tych założeń, do poziomu 9,5%. Osiągnięto również wartość docelową wskaźnika stopy bezrobocia kobiet (10,6% wobec planowanych 11%⁴⁷).

W 2014 r. **odsetek uczących się mieszkańców wsi w wieku 15-64 lata** wynosił 13,2% (wobec zakładanego poziomu 17%). Nie nastąpił przewidywany pierwotnie do poziomu 11 osób spadek **osób pełnozatrudnionych pracujących w rolnictwie indywidualnym w przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych** (wskaźnik ten wyniósł 14,1 w 2014 r.), co może oznaczać wolniejszy od zakładanego przebieg procesów zmian strukturalnych na wsi.

Z nadwyżką zostały osiągnięte bardzo ważne społecznie cele związane z upowszechnianiem wczesnej edukacji (**odsetek dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym na wsi** wynosił w 2014 r. 60,8% wobec zakładanych w NSRO 30%) oraz dostępem do Internetu na wsi (**odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu** wzrósł z 28,9% w 2007 r. do 71,5% w 2014 r., czyli prawie 2,5-krotnie, przekraczając jednocześnie zakładaną wartość docelową wynoszącą 70%). Realizacja obu tych celów ma duże znaczenie dla poprawy jakości życia na obszarach wiejskich.

Poniżej przedstawiono szczegółowe zestawienie postępu realizacji wskaźników celu 6 NSRO oraz zakładanych wartości docelowych na 2013 r.

⁴⁶ Odniesiono się do najnowszych dostępnych danych.

⁴⁷ Dane w podziale na kobiety i mężczyzn dla roku 2013.

Tabela 7 Wskaźniki realizacji celu 6 NSRO

Wskaźniki	Źródło danych	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zakładana wartość wskaźnika w 2013 r.
Stopa bezrobocia na wsi (%)	GUS	9,2	7,0	8,0	9,3	9,6	.	.	.	13,5
		.	.	.	9,2 ^b	9,5 ^b	10,2 ^b	10,4 ^b	9,5 ^b	-
- kobiety		10,2	8,2	9,1	10,2	11,0	.	.	.	11
		.	.	.	10,0 ^b	10,8 ^b	11,6 ^b	11,8 ^b	10,6 ^b	-
- mężczyźni	GUS	8,5	6,1	7,2	8,6	8,6	.	.	.	14,5
		.	.	.	8,6 ^b	8,5 ^b	9,3 ^b	9,4 ^b	8,6 ^b	-
Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 15 lat i więcej na wsi (%)	GUS	49,2	50,7	50,8	50,4	50,5	.	.	.	53
		.	.	.	50,4 ^b	50,4 ^b	50,4 ^b	50,3 ^b	50,9 ^b	-
- kobiety		41,2	42,2	42,2	42,0	41,9	.	.	.	44
		.	.	.	41,8 ^b	41,6 ^b	41,5 ^b	41,3 ^b	42,2 ^b	-
- mężczyźni	GUS	57,5	59,5	59,8	59,0	59,5	.	.	.	62
		.	.	.	59,1 ^b	59,4 ^b	59,4 ^b	59,4 ^b	59,8 ^b	-
Liczba pełnozatrudnionych w rolnictwie indywidualnym na 100 ha użytków rolnych	GUS/ R-CzSR	14,5	.	.	13,8	13,5	13,6	.	.	11
					14,0 ^d	13,6 ^d	13,7 ^d	14,1 ^d	14,1 ^d	
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu na wsi (%)	GUS	28,9	36,1	50,5	56,2	61,2	66,1	67,8	71,5	70
Osoby w wieku 15-64 lata zamieszkujące na wsi i uczące się (%)	GUS	17,5	16,9	16,6	15,9	15,5	.	.	.	17
		.	.	.	15,8 ^b	15,4 ^b	14,8 ^b	14,2 ^b	13,2 ^b	-
Odsetek dzieci w wieku 3-5 lat zamieszkałych na wsi objętych wychowaniem przedszkolnym	GUS	23,1	28,5	37,5	41,0	49,3	50,8	55,7	60,8	30,0

(b) Wyniki przeliczone zgodnie z nową metodologią i nową podstawą uogólnienia danych. Od III kwartału 2012 r. do uogólnienia wyników BAEL na populację generalną zastosowano dane o ludności Polski w wieku 15 lat i więcej, pochodzące z bilansów opracowanych na podstawie wyników NSP 2011. Ponadto poza zakresem badania pozostają osoby przebywające poza gospodarstwem domowym, tj. za granicą lub w gospodarstwach zbiorowego zakwaterowania, 12 miesięcy lub więcej (do II kw. 2012 r. powyżej 3 miesięcy). W związku z wprowadzonymi zmianami, dla zachowania porównywalności szeregów czasowych, dane za lata 2010-2011 są przedstawione również w wersji uwzględniającej wprowadzone zmiany, w związku z czym nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów.

(d) Wyniki przeliczone zgodnie z nową definicją gospodarstwa rolnego od 2010 r. i nie są w pełni porównywalne z danymi z poprzednich okresów.

Źródło: GUS

2. REALIZACJA NSRO W KONTEKŚCIE STRATEGII UE

2.1. Strategia Europa 2020

Strategia Lizbońska była główną strategią rozwoju UE, realizowaną w latach 2000-2010. W czerwcu 2010 r. Rada Europejska przyjęła nową strategię rozwoju UE pn. *Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*, która ma zostać zrealizowana w latach 2010-2020. Nowa strategia jest zarówno kontynuacją wizji rozwoju nakreślonej przez *Strategię Lizbońską*, jak i próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, które ze wzmożoną siłą ujawniły się podczas ostatniego spowolnienia gospodarczego. Wraz z przyjęciem nowej strategii, *Strategia Lizbońska* przestała obowiązywać.

Strategia *Europa 2020* obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety:

- *Rozwój inteligentny* – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji;
- *Rozwój zrównoważony* – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej;
- *Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu* – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

Jednym z najważniejszych instrumentów realizacji celów strategii *Europa 2020* jest 7 inicjatyw przewodnich. Inicjatywy składają się z działań realizowanych zarówno na szczeblu unijnym, jak i krajowym. Strategia *Europa 2020* przewiduje następujące inicjatywy flagowe:

- *Unia innowacji* – projekt na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;
- *Mobilna młodzież* – projekt na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwiania młodzieży wejścia na rynek pracy;
- *Europejska agenda cyfrowa* – projekt na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwom domowym i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;
- *Europa efektywnie korzystająca z zasobów* – projekt na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;
- *Polityka przemysłowa w erze globalizacji* – projekt na rzecz poprawy otoczenia biznesu, szczególnie w odniesieniu do MŚP, oraz wspierania rozwoju silnej i zrównoważonej bazy przemysłowej, przygotowanej do konkurowania na rynkach światowych;
- *Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia* – projekt na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie, w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, m.in. dzięki mobilności siły roboczej;
- *Europejski program walki z ubóstwem* – projekt na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego

i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.

REALIZACJA CELÓW STRATEGII *EUROPA 2020* – WKŁAD FUNDUSZY STRUKTURALNYCH

Jak wspomniano powyżej, Strategia *Europa 2020* została wprowadzona w życie w 2010 r., a więc w połowie okresu programowania 2007-2013. Wobec tego planowanie pomocy w ramach polityki spójności na lata 2007-2013 oparte było na priorytetach zawartych m.in. w *Strategii Lizbońskiej*. W konsekwencji obszary wsparcia z funduszy UE oraz cele stawiane w programach operacyjnych wyznaczone były na podstawie założeń ww. dokumentu.

Co do zasady wszystkie inwestycje realizowane z udziałem FE mają charakter prorozwojowy, zatem należy uznać, że zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio wspierają realizację celów wyznaczonych w ww. dokumencie strategicznym. Analizując wsparcie unijne wg obszarów interwencji, do tych, które w największym stopniu przyczyniają się do realizacji celów Strategii *Europa 2020* zaliczono:

- B+R, przedsiębiorczość i innowacje;
- społeczeństwo cyfrowe;
- transport;
- energetyka;
- ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom;
- rewitalizacja obszarów miejskich i wiejskich;
- infrastruktura społeczna;
- zwiększenie zdolności adaptacyjnych pracowników, firm, przedsiębiorstw;
- poprawa dostępu do zatrudnienia i jego trwałości;
- poprawa integracji społecznej osób w niekorzystnej sytuacji;
- poprawa jakości kapitału ludzkiego.

Wartość projektów realizowanych w ww. obszarach stanowiła blisko 96% zakontraktowanych środków unijnych. Najwięcej środków zostało zainwestowanych w projekty wpisujące się w cele inicjatywy flagowej *Europa efektywnie korzystająca z zasobów*. Drugą istotną pod względem wielkości zakontraktowanych środków była inicjatywa *Unia innowacji*, przy czym środki unijne przeznaczone na jej wdrażanie realizowały jednocześnie działania inicjatywy *Polityka przemysłowa w erze globalizacji*. Relatywnie najmniejsze środki zostały przeznaczone na realizację przedsięwzięć w ramach inicjatywy flagowej *Europejska Agenda Cyfrowa*, jednak mając na uwadze wielkość polskiej alokacji na lata 2007-2013, kwota ta jest znacząca.

Szczegółowe dane zostały przedstawione w tabeli zamieszczonej w załączniku nr 1 do *Sprawozdania*.

REALIZACJA ZALECEŃ RADY UE SKIEROWANYCH DLA POLSKI W RAMACH SEMESTRU EUROPEJSKIEGO

Zalecenia dla poszczególnych krajów (ang. *country specific recommendations* – CSR) są podstawowym instrumentem mechanizmu wzmocnionej koordynacji polityk gospodarczych państw członkowskich UE w ramach Semestru Europejskiego oraz przyczyniają się do realizacji Strategii *Europa 2020*. Projekt zaleceń jest przygotowywany przez KE po przeprowadzeniu oceny przedłożonych aktualizacji Krajowych Programów Reform (KPR) oraz Programów Stabilności lub Konwergencji. Następnie, po dyskusji na posiedzeniu Rady Europejskiej, zalecenia są formalnie

przyjmowane przez Radę UE w lipcu każdego roku. Bieżące zalecenia, zostały przyjęte przez Radę ECOFIN w dniu 8 lipca 2014 r.

W 2014 r. zanotowano postępy w realizacji zaleceń Rady. W odniesieniu do zalecenia dotyczącego likwidacji nadmiernego deficytu, Polska wdrażała strategię budżetową na 2014 r. i lata następne, której realizacja umożliwi trwałą i terminową korektę nadmiernego deficytu do końca 2015 r. Ponadto pozytywnie należy ocenić przede wszystkim przygotowanie: ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o zmianie ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1217), inicjatywy na rzecz wsparcia współpracy szkół z pracodawcami (w tym nadanie priorytetu szkolnictwu zawodowemu), ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o administracji podatkowej (Dz.U. poz. 1269) oraz przyjęcie ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz.U. poz. 478), ustawy z dnia 15 stycznia 2015 r. o zmianie ustawy o transporcie kolejowym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 200), a także ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Prawo budowlane oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 443).

Przyjęcie na przełomie 2014 i 2015 r. KPO umożliwi realizację nowych projektów, finansowanych ze środków nowej perspektywy finansowej na lata 2014-2020. Ma to znaczenie przede wszystkim dla takich istotnych działań z punktu widzenia zaleceń Rady jak: *Gwarancje dla Młodzieży*, *Program Rozwoju Przedsiębiorstw* i *Krajowa Inteligentna Specjalizacja* czy inwestycje w infrastrukturę kolejową.

2.2 Strategia UE dla regionu Morza Bałtyckiego

MIR jest aktywnie zaangażowane w prace związane z realizacją SUE RMB i jej *Planu Działania*.

Prowadzona w 2014 r. na forum UE dyskusja w obszarze strategii makroregionalnych dotyczyła nowej strategii UE dla Regionu Morza Adriatyckiego i Jońskiego (Konkluzje Rady w tej sprawie zostały przyjęte 29 września 2014 r.), usprawnień w zarządzaniu strategiami makroregionalnymi, charakteru i zakresu instrumentów realizujących ich cele, a także propozycji zmiany *Planu Działania SUE RMB*.

W maju 2014 r. KE, na bazie swojego Non-paper z 10 lutego 2014 r. opublikowała Komunikat w sprawie zarządzania strategiami makroregionalnymi⁴⁸, który stał się podstawą prac nad Konkluzjami Rady UE w tym obszarze. Od lipca do października 2014 r. na forum grupy roboczej Rady w formacie Friends of Presidency ds. strategii makroregionalnych trwały dyskusje nad projektem konkluzji, które zostały przyjęte przez Radę ds. Ogólnych 21 października 2014 r. Konkluzje doprecyzowały sposób podziału obowiązków w ramach zarządzania strategiami makroregionalnymi oraz potwierdzają przekazanie większej liczby zadań państwom członkowskim. Konkluzje przewidywały m.in. wzmocnienie pozycji Narodowych Punktów Kontaktowych/Narodowych Koordynatorów dla poszczególnych strategii makroregionalnych, silniejsze zaangażowanie ministerstw sektorowych, a także poszczególnych dyrekcji generalnych w KE zaangażowanych we wdrażanie Strategii. Konkluzje wzywały państwa członkowskie do wzmocnienia politycznego zaangażowania w realizację strategii makroregionalnych oraz zapewnienia odpowiedniego ukierunkowania dostępnych środków (unijnych i krajowych) na ich realizację. KE i państwa członkowskie zostały ponadto zobowiązane do zapewnienia koordynacji z Umową Partnerstwa i PO finansowanymi z Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych (EFSI), oraz zachęczone do wykorzystania przepisów umożliwiających finansowanie operacji poza obszarem programu (art. 70 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów

⁴⁸ COM(2014) 284 final.

Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylającego rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 (Dz. Urz. UE L 347 z 20.12.2013, str. 320, z późn. zm.) i praktycznego zastosowania mechanizmów pozwalających na lepsze odzwierciedlenie strategii makroregionalnych w programach (preferencje w wyborze projektów, organizacja dedykowanych konkursów). Z Konkluzji wynikała również potrzeba zapewnienia – zarówno przez KE jak i państwa członkowskie – odpowiednich ram dla monitorowania, raportowania i oceny interwencji przyczyniających się do implementacji strategii makroregionalnych.

W 2014 r. KE rozpoczęła dyskusję na temat poprawy strategicznego ukierunkowania SUE RMB i efektywności realizowanych w jej ramach działań (identyfikacja wartości dodanej, koncentracja na obszarach istotnych z punktu widzenia współpracy makroregionalnej, zmniejszenie liczby obszarów priorytetowych i działań horyzontalnych). W grudniu 2014 r. KE przedstawiła propozycję rewizji *Planu Działania* SUE RMB, polegającą na zmianie struktury obszarów i działań strategii.⁴⁹

⁴⁹ Nowy *Plan Działania* SUE RMB został ostatecznie przyjęty w czerwcu 2015 r. Zmianie uległo nazewnictwo stosowane w Strategii: „priority areas” (obszary priorytetowe) zastąpione zostały przez „policy areas (obszary tematyczne)”, „Priority Area Coordinators” przez „Policy Area Coordinators”, a „National Contact Points” (Narodowe Punkty Kontaktowe) przez „National Coordinators” (Narodowi Koordynatorzy). Liczba obszarów tematycznych została ograniczona z 17 do 13, natomiast liczba działań horyzontalnych z 5 do 4. Ponadto, utrzymane zostało rotacyjne przewodniczenie spotkaniom Narodowych Koordynatorów.

3. SYSTEM KOORDYNACJI

3.1 Koordynacja działań realizowanych w ramach polityki spójności z działaniami realizowanymi w ramach Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa

Koordynacja różnych instrumentów wsparcia stanowi podstawowy warunek zapewnienia komplementarnej i efektywnej interwencji. Zarówno zakres programów, jak również liczba zaangażowanych instytucji powoduje, że koordynacja odbywa się przy wykorzystaniu różnych mechanizmów, na wszystkich poziomach: strategicznym, programowym oraz wdrożeniowym.

LINIA DEMARKACYJNA

Linia demarkacyjna to zestaw kryteriów wskazujących (w celu uniemożliwienia finansowania tego samego projektu ze środków różnych funduszy UE) dla określonych typów projektów miejsce (PO) ich realizacji. Dokument stanowi tabelaryczne zestawienie zidentyfikowanych na etapie programowania wspólnych obszarów interwencji funduszy UE, wraz ze wskazaniem kryteriów wyznaczających zakresy interwencji poszczególnych programów.

Linia demarkacyjna nie jest katalogiem wszystkich interwencji FE, natomiast wskazuje te obszary (działania), w których zaistniało ryzyko wielokrotnego finansowania tego samego typu projektów i w związku z tym wystąpiła potrzeba rozgraniczenia wsparcia. Szczegółowa informacja o wsparciu określonych typów interwencji jest zawarta w PO oraz dokumentach je doprecyzowujących (np. szczegółowe opisy priorytetów). *Linia demarkacyjna* stanowi natomiast uzupełnienie powyższych dokumentów, identyfikując szczegółowe kryteria wskazujące miejsce realizacji projektów w danym PO/RPO.

Zapewnieniu stosowania *Linii demarkacyjnej* służą dodatkowo poniższe narzędzia/instrumenty koordynacji:

- KK NSRO – składający się m.in. z przedstawicieli IZ PO polityki spójności oraz Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa (a także pomocniczo Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności);
- KM PO/RPO oraz Podkomitety Monitorujące PO KL – w skład których włączeni są także przedstawiciele innych IZ PO/RPO;
- Oświadczenia beneficjentów o niefinansowaniu składanych projektów z innych źródeł UE.

Uzgodniona wersja *Linii demarkacyjnej* została zatwierdzona uchwałą nr 2 KK NSRO z dnia 18 grudnia 2007 r. Wszelkie zmiany kryteriów demarkacji każdorazowo wymagają decyzji podjętej przez KK NSRO.

W 2014 r. KK NSRO 3-krotnie dokonywał zmian *Linii demarkacyjnej* pomiędzy PO polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa wprowadzając zmiany do załącznika do uchwały nr 2 KK NSRO z dnia 18 grudnia 2007 r.:

- Uchwałą nr 87 z dnia 10 stycznia 2014 r. wprowadził odstępstwo od ograniczeń *Linii demarkacyjnej* dla projektu realizowanego w ramach RPO woj. podkarpackiego na lata 2007-2013, polegające na rozbudowie drogi wojewódzkiej nr 869 łączącej węzeł A-4 Rzeszów Zachodni z węzłem S-19 Jasionka, połączonej w sposób bezkolizyjny z istniejącymi drogami krajowymi nr 9 Radom – Barwinek i nr 19 Kuźnica – Rzeszów i linią kolejową L-71 – etap IV, budowie skrzyżowania dwupoziomowego z drogą krajową nr 9 i wiaduktu nad linią kolejową L-71 oraz budowie drogi do parku technologicznego;

- Uchwałą nr 90 z dnia 4 marca 2014 r. w kategorii interwencji 33-43, dziedzina: *Energetyka* zniósł próg demarkacji kwotowej pomiędzy programami regionalnymi i krajowymi;
- Uchwałą nr 91 z dnia 6 czerwca 2014 r. wprowadził odstępstwo od ograniczeń *Linii demarkacyjnej* dla 2 projektów realizowanych w ramach RPO woj. kujawsko-pomorskiego: polegającego na doposażeniu Oddziału Położnictwa, Patologii Ciąży i Ginekologii Samodzielnego Publicznego Wielospecjalistycznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w Bydgoszczy oraz polegającego na utworzeniu ośrodka edukacji ekologicznej na terenie Górznieńsko-Lidzbarskiego Parku Krajobrazowego w miejscowości Czarny Bryńsk.

3.2 Prace KK NSRO oraz grup roboczych

W związku z dobiegającą końca rzeczową i finansową realizacją NSRO prace grup roboczych działających przy KK NSRO skupiały się w 2014 r. na podsumowaniu wcześniejszych działań oraz formułowaniu wniosków na potrzeby realizacji programów kolejnej perspektywy finansowej.

KK NSRO

W 2014 r. odbyły się dwa posiedzenia komitetu: 9 stycznia oraz 15 grudnia.

Podczas XIV posiedzenia KK NSRO, które odbyło się w dniu 9 stycznia 2014 r., podsumowano bieżący stan realizacji NSRO oraz PO na lata 2007-2013. Omówiono także stan przygotowań do nowej perspektywy finansowej 2014-2020, w tym grupy robocze działające przy Komitecie zaprezentowały wnioski ze swoich prac w przedmiotowym zakresie.

Podczas kolejnego posiedzenia, które miało miejsce 15 grudnia 2014 r., komitet stosownymi uchwałami dokonał zmiany swojego regulaminu pracy, wprowadził zmiany w odniesieniu do częstotliwości spotkań Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności, a także przyjął *Strategię komunikacji Funduszy Europejskich na lata 2007-2013*. Podczas posiedzenia dokonano również podsumowania procesu negocjacji PO na lata 2014-2020 z KE. Dyskusji poddano także rolę koordynacji w systemie wdrażania w ramach nowego okresu programowania.

GRUPY ROBOCZE DZIAŁAJĄCE PRZY KK NSRO

Grupa robocza ds. MŚP

W 2014 r. grupa spotkała się na trzech posiedzeniach: 12 czerwca, 9 października oraz 9 grudnia. W odniesieniu do perspektywy finansowej 2007-2013, oprócz regularnego monitoringu wdrażania programów wsparcia MŚP na poziomie centralnym i regionalnym, głównym tematem była ocena wsparcia dla MŚP. Dokonano podsumowania doświadczeń związanych z wdrażaniem instrumentów i działań skierowanych do MŚP, omówiono kluczowe wnioski i rekomendacje z badań ewaluacyjnych, a także dokonano próby identyfikacji najlepszych praktyk w przedmiotowym zakresie.

Tematyka spotkań w zakresie perspektywy finansowej na lata 2014-2020 dotyczyła charakterystyki firm planujących korzystać ze środków unijnych na tle firm nie zamierzających realizować projektów współfinansowanych ze środków UE, wsparcia innowacyjnych przedsiębiorstw w PO *Inteligentny Rozwój* i w RPO w aspekcie mobilizacji firm z największym potencjałem rozwojowym i skutecznej odpowiedzi na potrzeby firmy. Podczas spotkań omówiono także stan negocjacji z KE.

W dniu 9 grudnia 2014 r. oficjalnie zakończono prace grupy.

Grupa robocza ds. społeczeństwa informacyjnego

W roku 2014 odbyło się jedno posiedzenie grupy w dniu 14 maja. Przedmiotowa grupa robocza stanowi miejsce koordynacji, współpracy i wymiany opinii w obszarze rozwoju ICT. W jej skład wchodzi przedstawiciele administracji rządowej, samorządowej oraz partnerzy społeczno-gospodarczy.

Dyskusja dotyczyła zarówno tematów związanych z perspektywą finansową na lata 2007-2013, tj. stanu realizacji i wstępnych efektów wdrażania ósmej osi priorytetowej PO IG *Spółeczeństwo informacyjne – zwiększanie innowacyjności gospodarki*, a także RPO i PO RPW, jak również zapewnienia rozwoju cyfrowego w ramach planowanych do zrealizowania działań PO *Polska Cyfrowa* i RPO na lata 2014-2020.

Grupa robocza ds. społeczeństwa obywatelskiego

W związku z końcowym etapem wdrażania perspektywy finansowej na lata 2007-2013 oraz intensyfikacją prac dotyczących planowania systemu FE na okres 2014-2020, w 2014 r. nie odbywały się spotkania grupy. Miały miejsce natomiast 3 regionalne spotkania Krajowej Sieci Tematycznej ds. Partnerstwa w dniach 28 i 29 kwietnia, 12 i 13 czerwca oraz 9 i 10 października.

Analogicznie jak w przypadku pozostałych grup roboczych, tematyka spotkań podzielona była pomiędzy okresy programowania, jednak dominowały tematy związane z nadchodzącym okresem. W odniesieniu do perspektywy finansowej na lata 2007-2013 poruszano m.in. temat zasady partnerstwa w RPO woj. lubuskiego, natomiast w zakresie nowej perspektywy: wizji projektów EWT, wsparcia przewidzianego dla przedsiębiorców społecznych, wsparcia sieci tematycznych, realizacji zasady partnerstwa z PO *Pomoc Techniczna 2014-2020*, Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, nowej formuły Krajowej Sieci Tematycznej ds. Partnerstwa.

Grupa robocza ds. polityki regionalnej

W 2014 r. odbyło się jedno posiedzenie grupy w dniu 13 czerwca 2014 r. (połączone z posiedzeniem Grupy roboczej ds. koordynacji i komplementarności).

Spotkanie zostało poświęcone tematyce podejścia zintegrowanego. Podczas posiedzenia przedstawiono wyniki badania pn. *Ocena prób zastosowania podejścia zintegrowanego w Polsce i wybranych krajach w okresie programowania 2007 – 2013 oraz wnioski w kontekście obecnego i przyszłego okresu programowania*. Ponadto jako przykłady podejścia zintegrowanego zaprezentowano *Masterplan dla Wielkich Jezior Mazurskich* oraz program *Rewitalizacji Nadodrza we Wrocławiu*. Członkowie grup zapoznali się również z aktualnymi ustaleniami dotyczącymi Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, które realizowane będą w perspektywie finansowej na lata 2014-2020.

Dodatkowo podczas ww. posiedzenia zaopiniowano zmianę uchwały KK NSRO w sprawie powołania grupy roboczej ds. polityki regionalnej polegającą na dodaniu do zadań grupy zadania polegającego na opracowywaniu wniosków w zakresie polityki regionalnej i wymiaru regionalnego w latach 2007-2013 na potrzeby wdrażania polityki spójności w kolejnym okresie programowania.⁵⁰

⁵⁰ Zadania grupy zostały rozszerzone w tym zakresie zgodnie z uchwałą nr 92 KK NSRO z dnia 8 sierpnia 2014 r.

Grupa robocza ds. koordynacji i komplementarności

W 2014 r. grupa robocza spotkała się dwukrotnie w dniach 13 czerwca oraz 12 grudnia. Pierwsze spotkanie połączone było z posiedzeniem grupy roboczej ds. polityki regionalnej – jego tematykę opisano powyżej.

Podczas posiedzenia w dniu 12 grudnia omówiono komplementarność projektów polityki spójności, Wspólnej Polityki Rolnej oraz Wspólnej Polityki Rybołówstwa realizowanych w woj. pomorskim w kontekście badania ewaluacyjnego przeprowadzonego w tym zakresie, jak również kwestię wyboru projektów w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Grupa robocza ds. informacji, promocji i szkoleń

W 2014 r. odbyło się jedno posiedzenie grupy, dnia 21 października 2014 r., podczas którego omówiony został plan działań informacyjno-promocyjnych na rok 2015, a także zaangażowanie poszczególnych instytucji w organizację Dni Otwartych Funduszy Europejskich.

Grupa robocza ds. energetyki

W 2014 r. nie odbywały się spotkania grupy ds. energetyki. W związku z wyczerpaniem się formuły przedmiotowej grupy, w 2015 r. podjęte zostaną działania, prowadzące do jej formalnego zamknięcia.

3.3 Międzyresortowy Zespół do spraw Wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej

Zespół Międzyresortowy jest organem pomocniczym Rady Ministrów, powołanym zarządzeniem nr 48 Prezesa Rady Ministrów z dnia 28 kwietnia 2008 r. w sprawie powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Wykorzystania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej zmienionego zarządzeniem nr 19 Prezesa Rady Ministrów z dnia 26 marca 2012 r.⁵¹ Pracom Zespołu przewodniczy minister właściwy do spraw rozwoju regionalnego.

Celem Zespołu jest zapewnienie efektywnego wykorzystania przez Rzeczpospolitą Polską funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej. W jego skład wchodzi przedstawiciele IZ krajowymi i regionalnymi PO oraz przedstawiciele kluczowych IP na poziomie urzędów centralnych, a także przedstawiciele urzędów centralnych zajmujących się zagadnieniami istotnymi w kontekście realizacji polityki spójności UE w Polsce.

W 2014 r. odbyło się sześć spotkań Zespołu – cztery posiedzenia na szczeblu strategicznym, tj. z udziałem członków kierownictwa resortów i urzędów (27 lutego, 20 marca, 7 października, 3 grudnia) oraz dwa posiedzenia na poziomie operacyjnym z udziałem dyrektorów departamentów odpowiedzialnych za wdrażanie programów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej (24 kwietnia i 16 lipca).

Głównymi zagadnieniami omawianymi w 2014 r. w ramach posiedzeń Międzyresortowego Zespołu do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej był stan realizacji NSRO i celu certyfikacji do KE w 2014 r. oraz stan prac nad krajowymi i regionalnymi PO na lata 2014-2020.

⁵¹ W 2015 r. zarządzenie zostało zmienione zarządzeniem nr 7 Prezesa Rady Ministrów z dnia 23 stycznia 2015 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie powołania Międzyresortowego Zespołu do spraw Programowania i Wdrażania Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej.

4. POSTĘP REALIZACJI NSRO

4.1 Postęp finansowy

Alokacja środków wspólnotowych dla Polski w ramach polityki spójności UE na lata 2007-2013 została ustalona na poziomie 67,92 mld euro. Na KPO przeznaczono ponad 49,91 mld euro, na RPO blisko 17,28 euro, a środki zaangażowane w ramach celu 3 EWT wynoszą ponad 0,73 mld euro. W ramach ww. kwoty ponad 1,33 mld euro stanowiła krajowa rezerwa wykonania (KRW), ustalona na podstawie art. 50 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 oraz ponad 632 mln euro stanowiło tzw. dostosowanie techniczne (DT). Dodatkowe środki z KRW i DT zostały alokowane na poszczególne KPO i RPO w ramach przeglądu śródkresowego przeprowadzonego w 2011 r.

Do końca grudnia 2014 r. w ramach PO/RPO złożono 300,2 tys. wniosków o dofinansowanie poprawnych pod względem formalnym, o wartości wnioskowanego wsparcia sięgającej prawie 608,4 mld zł. Wnioski o dofinansowanie projektów o największej wartości złożono w ramach PO IiŚ, PO KL oraz PO IG, gdzie wartości wnioskowanego wsparcia sięgnęły, odpowiednio, 194,7 mld zł, 164,7 mld zł oraz 113,1 mld zł, a liczba złożonych wniosków poprawnych pod względem formalnym wyniosła, odpowiednio 4,4 tys., 184 tys. i 47,5 tys.

Proces kontraktacji charakteryzował się w 2014 r. nieco niższą dynamiką niż w roku 2013 i wyraźnie niższą dynamiką w porównaniu do lat wcześniejszych, co wynika z końcowego etapu wdrażania NSRO. Do końca 2014 r. podpisano/wydano 104,5 tys. umów/decyzji o dofinansowanie realizacji projektów, angażujących środki wspólnotowe na łączną kwotę sięgającą 285,5 mld zł, z tego w 2014 r. podpisano ok. 10,8 tys. umów na kwotę ok. 17,8 mld zł w części dofinansowania UE.

Zaawansowanie procesu zawierania umów było zróżnicowane pomiędzy programami, przy czym poziom tego zróżnicowania był mniejszy niż w latach ubiegłych. Podobnie jak rok wcześniej, najwyższą kontraktację w relacji do dostępnej alokacji – nieco powyżej średniej dla NSRO – osiągnęły programy krajowe (do roku 2012 włącznie wyższą średnią kontraktacją charakteryzowały się programy regionalne). Wykorzystanie alokacji liczone dla wszystkich programów krajowych łącznie sięgało 103,1% na koniec 2014 r. Wśród programów krajowych najwyższą kontraktację odnotowano w PO IG, w którym zawarto umowy na ok. 107,9% środków, a wśród programów regionalnych w RPO woj. pomorskiego, gdzie umowami objęto kwotę odpowiadającą 100,4% alokacji środków unijnych.

Projekty uruchomione w poprzednich latach generują sukcesywnie wydatki i w tym obszarze, tj. rozliczeń i kontroli wydatków, miały miejsce w 2014 r. najintensywniejsze prace. Do końca 2014 r. wartość wydatków uznanych za kwalifikowalne wykazanych w ramach złożonych przez beneficjentów wniosków o płatność w przypadku programów krajowych i regionalnych sięgnęła ponad 318,5 mld zł, w tym 225,4 mld zł stanowiły wydatki odpowiadające dofinansowaniu ze środków UE⁵².

Wartość dofinansowania przekazanego beneficjentom w formie zaliczek sięgnęła od początku uruchomienia programów kwoty 104,9 mld zł, z czego 16 mld zł trafiło do MŚP.

Do końca grudnia 2014 r. w ramach programów krajowych i regionalnych skierowano do KE wnioski o płatności okresowe na łączną kwotę wynoszącą 54,1 mld euro w części wkładu UE, w tym w samym 2014 r. zawnioskowano o 11,7 mld euro. W przypadku programów EWT wspomniane wartości wyniosły odpowiednio: 257,2 mln euro oraz 58 mln euro. Do końca 2014 r. KE przekazała Polsce w ramach refundacji kwotę blisko 51,3 mld euro (w tym blisko 242 mln

⁵² Powyższe dane nie uwzględniają pomniejszych wydatków z tytułu korekt nałożonych na beneficjentów, ujętych w tzw. *Rejestrze obciążeń na projekcie* w KSI (SIMIK 07-13).

euro w programach EWT). Łącznie, środki przekazane stronie polskiej przez KE od początku okresu programowania do końca 2014 r. w formie zaliczek i refundacji wyniosły 57,5 mld euro, tj. 85,2% łącznej alokacji programów NSRO.

Szczegółowe informacje dotyczące złożonych wniosków o dofinansowanie, zawartych umów/wydanych decyzji o dofinansowaniu oraz wydatków wykazanych przez beneficjentów w złożonych przez nich wnioskach, w podziale na poszczególne programy operacyjne, zaprezentowane zostały w poniższej tabeli.

Tabela 8 Złożone wnioski o dofinansowanie, zawarte umowy/wydane decyzje o dofinansowanie oraz wydatki wykazane przez beneficjentów w złożonych przez nich wnioskach

Program	Wnioski o dofinansowanie po ocenie formalnej			Umowy o dofinansowanie				Wnioski o płatność		
	Liczba	Wartość wydatków kwalifikowalnych	Wartość dofinansowanie (unijne i krajowe) zł	Liczba	Wartość wydatków kwalifikowalnych	Dofinansowanie (zł)	Dofinansowanie UE (zł)	Wartość wydatków kwalifikowalnych	Dofinansowanie (zł)	Dofinansowanie UE (zł)
0	1	2	3	4	5	6	7	9	10	11
PO IiŚ	4 395	245 722 162 684	194 694 313 781	2 998	159 351 152 126	133 037 154 232	119 959 037 005	123 907 586 722	104 655 856 537	93 702 206 346
PO IG	47 476	179 677 248 476	113 087 896 689	18053	70 557 203 557	45 783 020 132	38 947 831 317	47 084 574 436	30 892 153 063	26 264 456 377
PO KL	184 030	171 169 566 186	164 658 164 067	47 527	52 928 699 615	50 501 378 764	44 147 194 369	44 657 999 630	42 556 119 885	37 218 095 030
PO PT	437	2 582 521 020	2 195 142 865	426	2 628 628 132	2 234 333 909	2 234 333 909	2 013 199 402	1 711 219 482	1 711 219 482
PO RPW	455	16 080 088 244	11 444 842 840	311	13 438 473 914	10 675 676 140	9 971 383 170	9 324 478 492	7 794 859 611	7 341 464 102
RPO woj. dolnośląskiego	3 568	12 264 364 240	7 433 833 142	2 177	8 271 568 700	5 239 224 731	5 092 189 989	7 019 268 638	4 458 592 672	4 349 164 089
RPO woj. kujawsko-pomorskiego	3 552	10 663 250 638	6 054 036 853	2 240	7 057 365 056	4 300 759 290	4 082 015 092	4 985 461 305	3 111 138 941	3 010 289 730
RPO woj. lubelskiego	5 567	14 388 165 477	9 838 815 106	3 127	7 495 723 455	5 072 249 734	4 829 226 902	6 223 400 481	4 252 131 933	4 067 653 048
RPO woj. lubuskiego	1 773	5 850 851 342	3 705 829 475	985	3 280 636 657	2 058 059 207	1 967 177 828	2 859 560 019	1 759 031 454	1 699 618 751
RPO woj. łódzkiego	4 148	10 646 418 692	7 367 079 237	2 400	6 565 939 141	4 635 401 871	4 325 256 497	5 384 902 650	3 876 787 106	3 611 023 480
RPO woj. małopolskiego	4 480	12 294 752 990	7 433 736 786	2 924	9 194 785 554	5 868 196 809	5 513 608 601	7 805 247 962	5 073 733 337	4 794 857 622
RPO woj. mazowieckiego	6 147	26 982 133 550	18 987 215 526	2 089	10 588 726 282	7 765 213 578	7 338 988 639	8 597 184 887	6 390 964 253	6 088 668 868
RPO woj. opolskiego	1 827	4 929 075 322	3 229 822 713	1 198	3 157 759 054	2 137 115 710	2 040 083 403	2 969 821 450	2 012 955 183	1 923 464 719
RPO woj. podkarpackiego	3 628	10 442 820 559	7 186 804 011	2 543	7 095 754 154	5 167 285 433	4 838 912 026	6 429 511 019	4 675 237 495	4 399 929 335
RPO woj. podlaskiego	2 560	9 257 008 537	5 881 126 293	1 238	4 499 641 902	3 069 948 788	2 769 770 664	3 467 021 584	2 290 093 862	2 091 918 288
RPO woj. pomorskiego	3 655	10 589 329 652	6 800 523 444	1 699	6 053 550 336	4 046 168 906	3 906 017 317	5 152 436 623	3 471 891 993	3 329 264 155
RPO woj. śląskiego	9 324	19 681 871 037	13 326 023 753	4 961	10 320 383 719	7 454 736 714	7 230 416 776	8 701 792 922	6 217 789 474	6 019 316 865
RPO woj. świętokrzyskiego	2 025	6 584 585 147	3 899 040 296	1 289	5 040 343 039	3 169 020 178	3 089 495 912	4 661 780 059	2 893 938 673	2 817 534 133
RPO woj. warmińsko-mazurskiego	3 714	11 180 916 920	6 947 684 378	2 420	6 912 477 586	4 533 156 735	4 337 186 916	5 755 206 875	3 806 107 915	3 655 564 847
RPO woj. wielkopolskiego	4 400	13 380 188 452	8 871 749 311	2 211	8 254 888 281	5 644 360 359	5 353 499 345	6 993 760 755	4 831 879 793	4 544 000 621
RPO woj. zachodniopomorskiego	3 077	8 848 308 244	5 306 796 539	1 711	5 854 901 750	3 779 540 954	3 516 644 708	4 530 064 874	3 017 721 507	2 765 980 700
Ogółem	300 238	803 215 627 410	608 350 477 106	104 527	408 548 602 011	316 172 002 175	285 490 270 385	318 524 260 783	249 750 204 168	225 405 690 588

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych o wnioskach i umowach o dofinansowanie oraz wnioskach o płatność zarejestrowanych w KSI (SIMIK 07-13) do dnia 31 grudnia 2014 r. Dane dot. wniosków o płatność nie uwzględniają kwot zawartych w tzw. Rejestrze obciążeń na projekcie w KSI (SIMIK 07-13). Wartość wniosków o płatność uwzględniająca ww. kwoty dla wydatków kwalifikowalnych, dofinansowania ogółem oraz dofinansowania UE wyniosła odpowiednio: 310 916 643 439,31 zł, 242 857 973 003,33 zł oraz 219 530 238 142,15 zł.

REALIZACJA PROGNOZY WNIOSKOWANIA O PŁATNOŚĆ DO KE

Zgodnie z art. 76 ust. 3 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 nie później niż do dnia 30 kwietnia każdego roku państwa członkowskie przesyłają KE tymczasową prognozę dotyczącą prawdopodobnej wartości wniosków o płatność na bieżący i następny rok budżetowy, w podziale na poszczególne programy i fundusze.

W odniesieniu do 2014 r. strona polska oszacowała wartość wniosków o płatność okresową na kwotę przeszło 11 373 mln euro, natomiast faktyczna wartość wniosków o płatność okresową skierowanych do KE w omawianym okresie wyniosła blisko 11 724 mln euro. Powyższe oznacza, iż prognoza została zrealizowana w 103%.

Podkreślić należy, iż stopień realizacji prognozy jest zróżnicowany pomiędzy programami: prognozę zrealizowano w 11 spośród 24 programów objętych omawianą prognozą. Realizację prognoz na 2014 r. w podziale na poszczególne programy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9 Prognoza wnioskowania o płatność do KE na 2014 r. oraz jej wykonanie (euro)

Program operacyjny	Prognoza ⁵³	Kwoty wnioskowane	Wykonanie prognozy
0	1	2	3=2/1
PO IG	1 451 567 732	1 587 164 983	109,3%
PO IiŚ	5 117 974 564	5 709 236 988	111,6%
PO KL	1 703 242 672	1 631 911 197	95,8%
PO PT	73 447 339	77 499 438	105,5%
PO RPW	369 563 686	393 769 553	106,5%
Razem Krajowe Programy Operacyjne	8 715 795 993	9 399 582 160	107,8%
RPO woj. dolnośląskiego	175 135 063	144 815 307	82,7%
RPO woj. kujawsko-pomorskiego	183 523 548	99 786 652	54,4%
RPO woj. lubelskiego	122 207 708	126 454 919	103,5%
RPO woj. lubuskiego	52 507 155	59 814 033	113,9%
RPO woj. łódzkiego	168 413 312	141 660 330	84,1%
RPO woj. małopolskiego	176 106 881	199 273 048	113,2%
RPO woj. mazowieckiego	357 030 300	250 522 615	70,2%
RPO woj. opolskiego	65 188 057	55 341 144	84,9%
RPO woj. podkarpackiego	313 497 786	281 879 181	89,9%
RPO woj. podlaskiego	97 561 071	80 842 164	82,9%
RPO woj. pomorskiego	100 334 895	79 258 790	79,0%
RPO woj. śląskiego	280 861 925	292 097 461	104,0%
RPO woj. świętokrzyskiego	77 396 150	63 489 084	82,0%
RPO woj. warmińsko-mazurskiego	170 856 513	177 702 570	104,0%
RPO woj. wielkopolskiego	146 159 737	119 572 037	81,8%
RPO woj. zachodniopomorskiego	115 880 204	93 793 463	80,9%
Razem Regionalne Programy Operacyjne	2 602 660 304	2 266 302 797	87,1%
Program Współpracy Transgranicznej <i>Polska-Brandenburgia</i>	21 152 906	23 587 530	111,5%
Program Współpracy Transgranicznej <i>Polska-Słowacja</i>	11 820 719	10 349 823	87,6%
Program Współpracy Transgranicznej <i>Południowy Bałtyk</i>	21 969 721	24 100 531	109,7%
RAZEM EWT	54 943 346	58 037 884	105,6%
Razem Programy Operacyjne	11 373 399 643	11 723 922 841	103,1%

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych pozyskanych z KSI (SIMIK 07-13)

⁵³ Dane uwzględniają aktualizację prognoz na 2014 r. przesłaną do KE w sierpniu 2014 r.

REALIZACJA PRZYJĘTEGO PRZEZ RADĘ MINISTRÓW CELU WYDATKOWANIA NA 2014 R.

W ramach zarządzania finansowego programami, począwszy od 2009 r., Rada Ministrów przyjmuje roczne cele wydatkowania środków, które mają być certyfikowane do KE w danym roku kalendarzowym.

Przyjmując w lutym 2014 r. dokument pn. *Plan wydatkowania środków w 2014 r. w programach współfinansowanych z funduszy europejskich w ramach Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007-2013* Rada Ministrów wyznaczyła kwotę 59,3 mld zł wydatków certyfikowanych do KE jako cel certyfikacji na 2014 r. do osiągnięcia przez wszystkie resorty oraz regiony zaangażowane we wdrażanie funduszy europejskich. Jako cel kumulatywny certyfikacji do końca 2014 r. wyznaczono kwotę 279,57 mld zł.

Wg stanu na 31 grudnia 2014 r. wartość wydatków kwalifikowalnych, które zostały certyfikowane do KE, wyniosła ok. 279,6 mld zł, co oznacza, że cel kumulatywny na koniec 2014 r. został zrealizowany w 100,4%. Natomiast wartość wydatków kwalifikowalnych, które zostały certyfikowane do KE w samym 2014 r., wyniosła 60,5 mld zł, co oznacza realizację celu rocznego na poziomie 102%.

Tabela 10 Wykonanie celu wydatkowania w ramach NSRO na 2014 r. wg stanu na 31 grudnia 2014 r. (w tys. zł)

Program operacyjny	Wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE w 2014 r. (tys. zł)*	Cel na 2014 r. (tys. zł)	% realizacji celu	Kumulatywne wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE od uruchomienia	Kumulatywny cel na koniec 2014 r. (tys. zł)	% realizacji celu
1	2	3	4=2/3	5	6	7=5/6
PO IG	7 817 838	7 079 228	110,4%	32 470 749	31 732 139	102%
PO PT	381 896	360 661	105,9%	1 973 005	1 951 770	101%
PO KL	9 080 985	8 494 943	106,9%	41 436 781	40 850 739	101%
PO liŚ	27 971 114	27 138 549	103,1%	118 782 180	117 949 615	101%
PO RPW	1 969 458	1 805 036	109,1%	8 999 517	8 835 095	102%
RPO woj. dolnośląskiego	1 148 767	791 933	145,1%	6 383 599	6 026 765	106%
RPO woj. kujawsko-pomorskiego	658 203	1 118 621	58,8%	4 037 452	4 497 870	90%
RPO woj. lubelskiego	716 001	696 421	102,8%	5 024 847	5 005 266	100%
RPO woj. lubuskiego	297 249	365 424	81,3%	2 319 621	2 387 796	97%
RPO woj. łódzkiego	758 964	719 371	105,5%	4 854 947	4 815 353	101%
RPO woj. małopolskiego	1 196 728	940 485	127,2%	5 875 552	5 619 309	105%
RPO woj. mazowieckiego	1 236 358	1 606 225	77,0%	6 708 990	7 078 857	95%
RPO woj. opolskiego	313 884	388 647	80,8%	2 416 606	2 491 369	97%
RPO woj. podkarpackiego	1 617 871	1 712 121	94,5%	5 444 392	5 538 642	98%
RPO woj. podlaskiego	504 772	498 890	101,2%	2 642 061	2 636 178	100%
RPO woj. pomorskiego	591 613	683 904	86,5%	4 914 039	5 006 330	98%
RPO woj. śląskiego	1 451 956	1 451 623	100,0%	7 360 909	7 360 576	100%
RPO woj. świętokrzyskiego	538 998	1 138 019	47,4%	3 921 826	4 520 848	87%
RPO woj. warmińsko-mazurskiego	977 674	857 954	114,0%	4 552 648	4 432 928	103%
RPO woj. wielkopolskiego	695 501	910 383	76,4%	6 868 311	7 083 194	97%
RPO woj. zachodniopomorskiego	569 658	566 030	100,6%	3 753 344	3 749 716	100%
OGÓŁEM NSRO	60 495 488	59 324 468	102,0%	280 741 376	279 570 355	100,4%

(*) Z powodu zaokrągleń do pełnych tysięcy złotych kwoty mogą nie sumować się do wartości podanej w rubryce "Ogółem"

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie danych pozyskanych z systemu KSI (SIMIK 07-13)

Cel wydatkowania na 2014 r. przyjęty dla programów EWT został określony na poziomie niemal 61,4 mln euro, natomiast cel kumulatywny na koniec 2014 r. to 298,0 mln euro. Wykonanie w samym 2014 r. wyniosło ponad 68,9 mln euro, co stanowiło 112,4% celu, a narastająco 305,6 mln euro (tj. 102,5% celu kumulatywnego).

Tabela 11 Wykonanie celu wydatkowania w ramach NSRO na 2014 r. wg stanu na 31 grudnia 2014 r. dla programów EWT (w euro)

Program operacyjny	Wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE w 2014 r. (euro)	Cel na 2014 r. (euro)	% realizacji celu	Kumulatywne wydatki kwalifikowalne certyfikowane do KE (euro)	Kumulatywny cel na koniec 2014 r. (euro)	% realizacji celu
1	2	3	4=2/3	5	6	7=5/6
Europejska Współpraca Terytorialna	68 936 584	61 355 974	112,4%	305 583 027	298 002 417	102,5%
PO Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska - Republika Słowacka 2007-2014	28 353 566	25 846 731	109,7%	138 388 880	135 882 045	101,8%
PO Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk	12 832 978	10 623 482	120,8%	57 180 102	54 970 606	104,0%
PO Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska (Woj. Lubuskie) - Brandenburgia 2007-2014	27 750 039	24 885 761	111,5%	110 014 045	107 149 766	102,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z systemu KSI (SIMIK 07-13)

W załączniku nr 2 do przedmiotowego sprawozdania przedstawiono dodatkowo postęp realizacji IIF realizowanych w ramach NSRO.

4.2 Rozkład regionalny udzielonego wsparcia

REALIZACJA PROGRAMÓW REGIONALNYCH

W latach 2007-2013 samorzady województw samodzielnie zarządzały środkami z EFRR w wysokości ok. 17 mld euro. Kwota ta stanowi niemal ½ środków EFRR przyznanych Polsce na okres 2007-2013 i ok. 25% całości alokacji. Środki zostały podzielone pomiędzy województwa m.in. wg kryterium liczby mieszkańców, a także PKB *per capita* i stopy bezrobocia. Rola IZ RPO została powierzona zarządom województw.

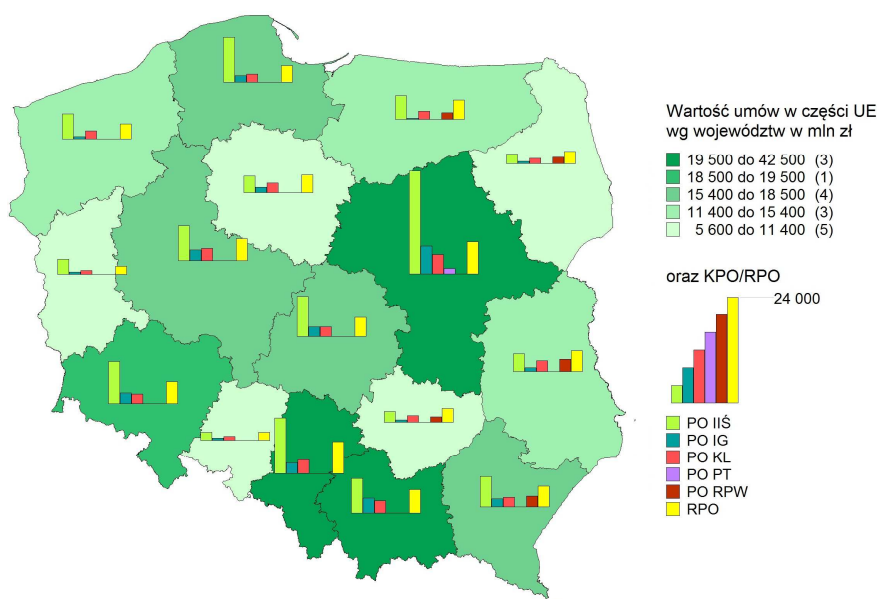
Do końca 2014 r. w 16 RPO z beneficjentami podpisano łącznie 35,2 tys. umów o dofinansowanie. Wartość tych projektów wyniosła 109,6 mld zł (środki kwalifikowalne), w tym zakładane dofinansowanie UE – 70,2 mld zł. Tym samym rozdysponowano 98% środków UE dostępnych w ramach 16 programów regionalnych. Wydatki beneficjentów uznane za kwalifikowalne wg stanu na 31 grudnia 2014 r. wyniosły ok. 91,5 mld zł, w tym dofinansowanie UE – 59,2 mld zł (82% dostępnej alokacji).

Najwyższy poziom kontraktacji odnotowano dla RPO woj. pomorskiego, opolskiego i łódzkiego. W tych regionach zakontraktowano wszystkie dostępne środki unijne. Pod względem poziomu płatności i wartości projektów zakończonych zdecydowanym liderem było województwo opolskie.

ROZKŁAD REGIONALNY WSPARCIA UDZIELONEGO W RAMACH NSRO

W ogólnej kwocie 285,5 mld zł dofinansowania UE w podpisanych do końca 2014 r. umowach w ramach KPO i RPO, w ujęciu regionalnym najwięcej środków – biorąc pod uwagę miejsce realizacji projektu – przypadło na województwa: mazowieckie – 42,5 mld zł, śląskie – 25,5 mld zł i małopolskie – 20 mld zł, w których najwyższy udział miały inwestycje dofinansowane z PO IIŚ.

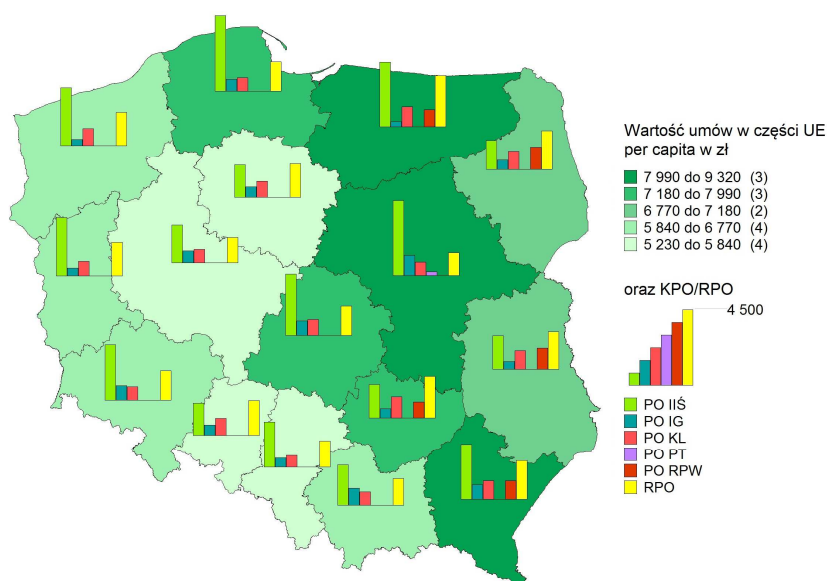
Mapa 3 Wartość dofinansowania UE (mln zł) w podpisanych umowach wg województw w podziale na krajowe i regionalne programy operacyjne w ujęciu bezwzględnym. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Średnio w skali kraju wartość dofinansowania UE w podpisanych do końca 2014 r. umowach w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 6 783 zł (7 416 zł po uwzględnieniu projektów realizowanych na terenie całego kraju). W tym ujęciu (*per capita*) najwięcej środków trafiło do województw Polski Wschodniej: warmińsko-mazurskiego (9 312 zł) i podkarpackiego (8 676 zł).

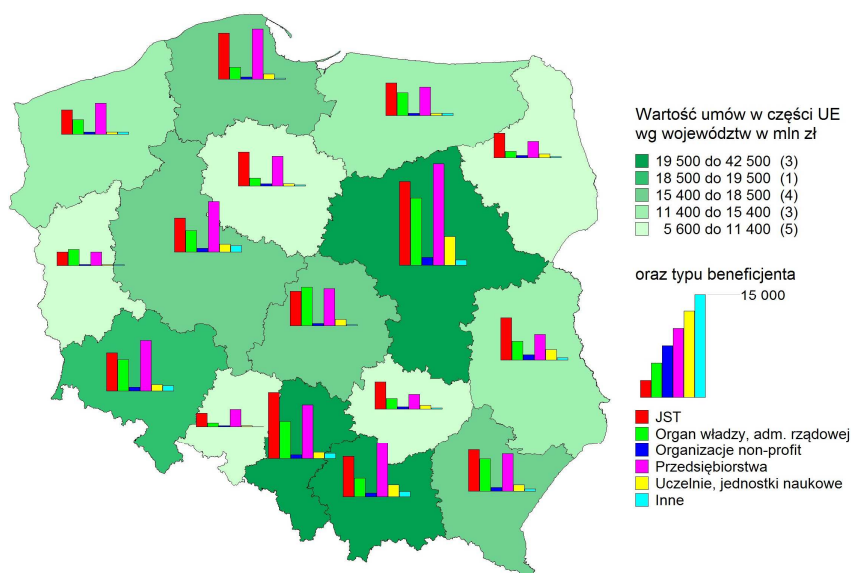
Mapa 4 Wartość dofinansowania UE w podpisanych umowach wg województw w podziale na krajowe i regionalne programy operacyjne (KPO/RPO) w ujęciu *per capita*. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Pod względem typu podmiotów realizujących projekty objęte wsparciem ze środków NSRO na lata 2007-2013, największą grupą beneficjentów były przedsiębiorstwa (93,1 mld zł, tj. 33% wartości umów) oraz jednostki samorządu terytorialnego (87,9 mld zł, tj. 31% wartości umów).

Mapa 5 Wartość dofinansowania UE (mln zł) w podpisanych umowach wg województw w podziale na typy beneficjentów. Stan na koniec 2014 r.

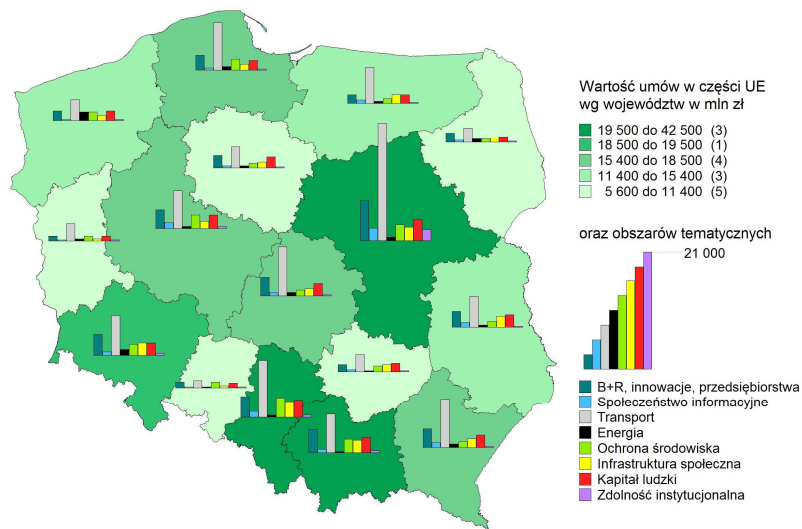

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W podziale na poszczególne obszary tematyczne interwencji, największa pula środków zasila projekty z zakresu infrastruktury transportowej (109 mld zł, tj. 38%), następane w kolejności są przedsięwzięcia wspierające innowacje, badania i rozwój oraz przedsiębiorczość (50,3 mld zł – 18%), dotyczące kapitału ludzkiego (41 mld zł – 14%), a także projekty z zakresu ochrony

środowiska i zapobiegania zagrożeniom (26,6 mld zł – 9%) i infrastruktury społecznej (24,1 mld zł – 8%). Należy zauważyć, że w ujęciu regionalnym struktura wsparcia jest zbliżona.

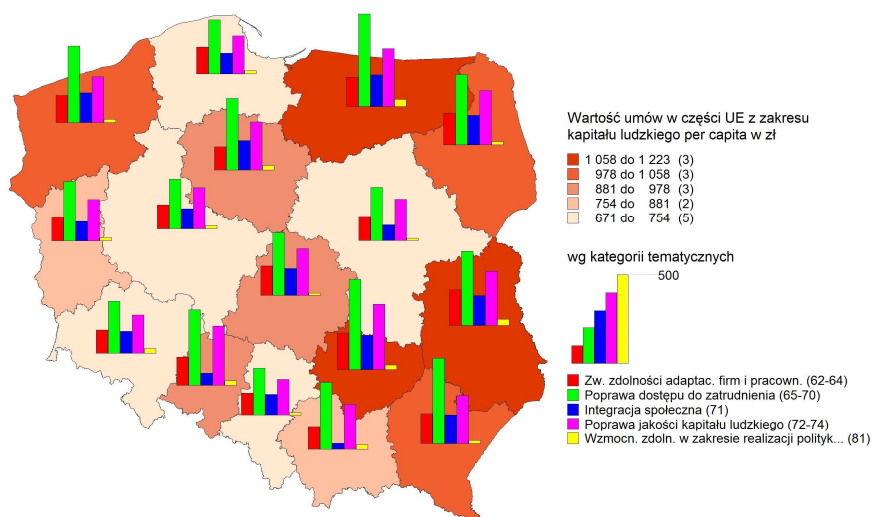
Mapa 6 Wartość dofinansowania UE (mln zł) w podpisanych umowach wg województw w podziale na obszary tematyczne. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze obejmującym kapitał ludzki najwyższą wartość projektów *per capita* odnotowano w województwach: świętokrzyskim (1 223 zł) i warmińsko-mazurskim (1 132 zł), zaś najniższą w województwie śląskim (671 zł). Podział na kategorie tematyczne prezentuje poniższa mapa.

Mapa 7 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z obszaru zasobów ludzkich, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2014 r.

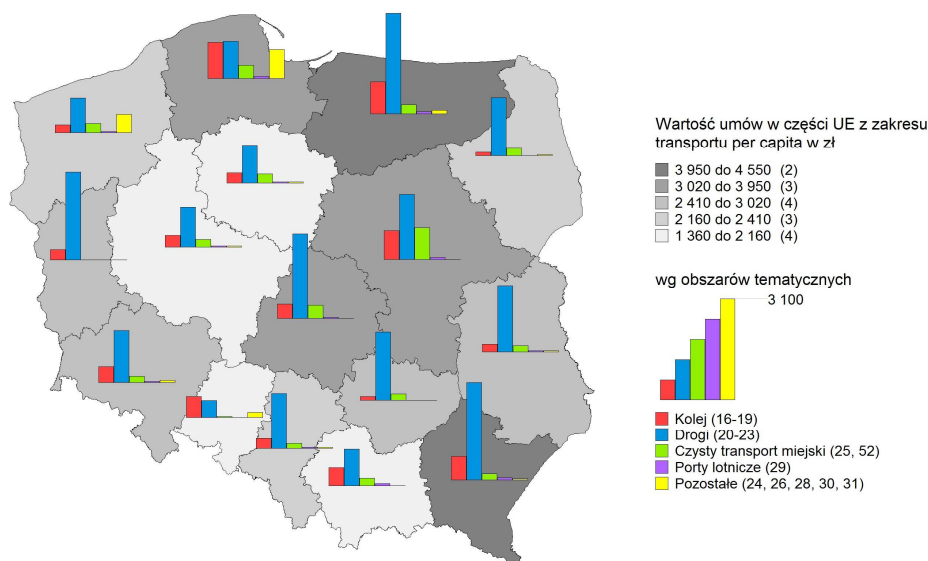

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze transportu najwyższą wartość umów *per capita* odnotowano w dwóch województwach Polski Wschodniej – warmińsko-mazurskim (4 540 zł) oraz w podkarpackim (4 051 zł), natomiast najmniej w województwach: opolskim (1 367 zł), kujawsko-pomorskim (1 841 zł) oraz wielkopolskim (1 905 zł). W przeważającej części województw dominowały

projekty z zakresu dróg – wyjątek stanowi województwo opolskie, w którym to projekty kolejowe stanowiły niemal połowę wszystkich projektów z zakresu transportu.

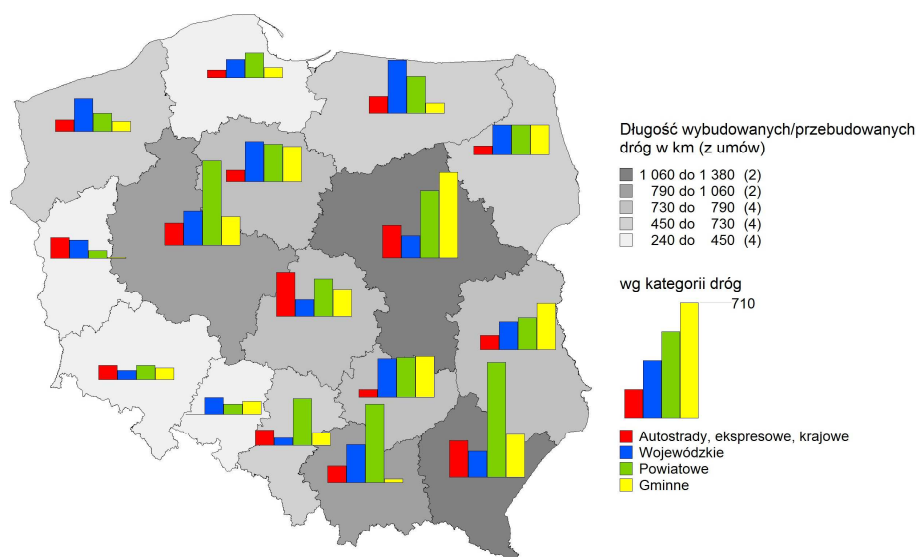
Mapa 8 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) per capita wg województw z zakresu transportu w podziale na obszary tematyczne. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Najwięcej kilometrów dróg wybudowano lub przebudowano w województwach podkarpackim (1 372 km) oraz mazowieckim (1 284 km), natomiast najmniej w południowo-zachodniej części Polski, a więc w województwach: opolskim (243 km), dolnośląskim (304 km) oraz lubuskim (310 km). Wśród wszystkich wybudowanych lub przebudowanych kilometrów dróg największy udział miały drogi powiatowe (38%), następnie wojewódzkie i gminne (po 23%) a najmniejszy – autostrady oraz drogi ekspresowe i krajowe (16%), jednak udziały te różnią się pomiędzy województwami. Na Mazowszu i Lubelszczyźnie największą część stanowiły drogi gminne, w województwach lubuskim i łódzkim – autostrady, natomiast w województwach: warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim, opolskim i kujawsko-pomorskim – drogi wojewódzkie.

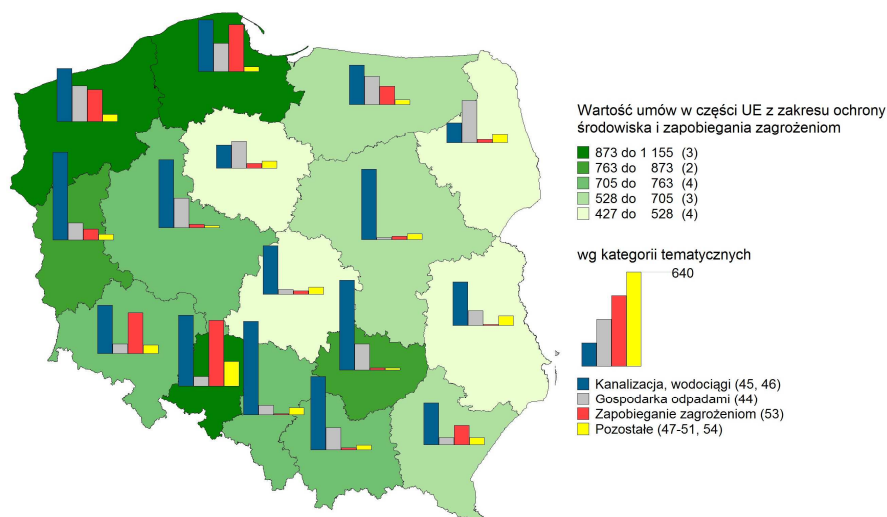
Mapa 9 Długość wybudowanych i przebudowanych dróg wg województw i kategorii drogi (km) w podziale na programy operacyjne, na podstawie podpisanych umów o dofinansowanie (stan na koniec 2014 r.)

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom największą wartość umów *per capita* w części dofinansowania UE odnotowano w województwach: opolskim (1 155 zł), pomorskim (899 zł) i zachodniopomorskim (873 zł), z kolei najmniejszą w województwach: kujawsko-pomorskim (428 zł), łódzkim (453 zł) i lubelskim (470 zł). Najwyższy udział miały projekty dotyczące kanalizacji i wodociągów (57%). Wyjątkiem jest województwo podlaskie, gdzie większość stanowiły projekty związane z gospodarką odpadami. Z kolei województwa: opolskie, dolnośląskie, zachodniopomorskie i pomorskie wyróżniają się wysokim udziałem projektów dotyczących zapobiegania zagrożeniom.

Mapa 10 Wartość umów (dofinansowanie UE) *per capita* wg województw z zakresu ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2014 r.

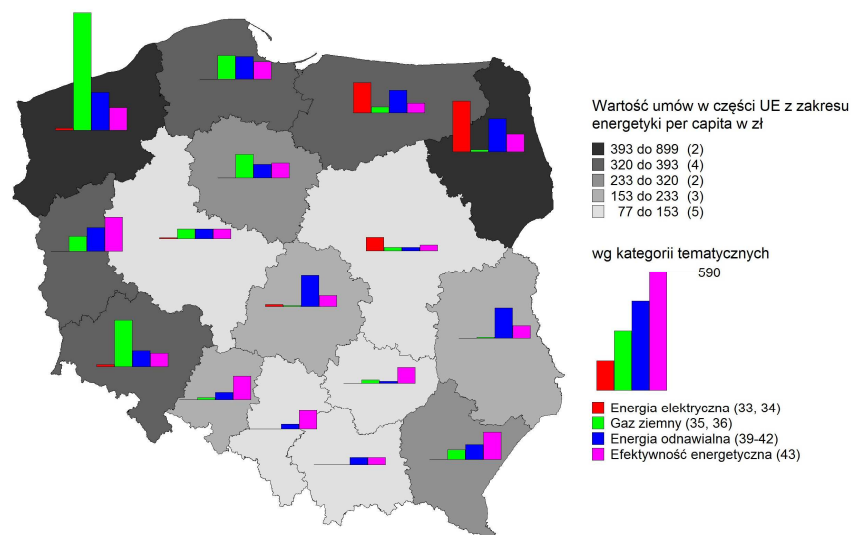

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W zakresie energetyki największą wartość umów *per capita* w części dofinansowania UE odnotowano w województwach zachodniopomorskim (898 zł) i podlaskim (536 zł),

natomiast najniższą – w województwach małopolskim (77 zł) i świętokrzyskim (109 zł). Spośród czterech kategorii tematycznych największy udział miały projekty z zakresu energii odnawialnej (31%), a następnie efektywności energetycznej i gazu ziemnego (po 29%). Najmniejszą część stanowiły projekty dotyczące energii elektrycznej (11%). Udziały te są mocno zróżnicowane pomiędzy województwami.

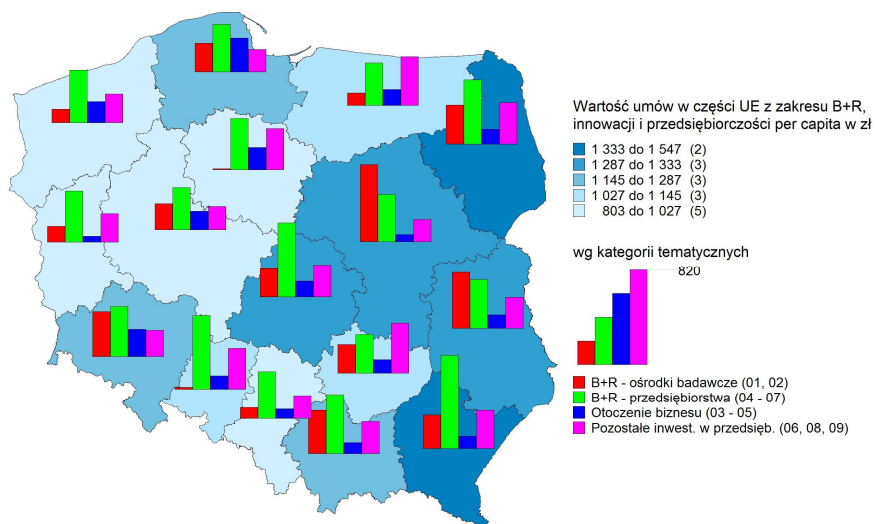
Mapa 11 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu energetyki, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

W obszarze B+R, innowacji i przedsiębiorczości największą wartość umów *per capita* w części dofinansowania UE odnotowano w dwóch województwach Polski Wschodniej – podkarpackim (1 564 zł) oraz podlaskim (1 411 zł), z kolei najniższą w województwach: śląskim (804 zł), lubuskim (885 zł) oraz wielkopolskim (976 zł). W niemal wszystkich województwach dominowały projekty z zakresu B+R w przedsiębiorstwach. Wyjątek stanowiły województwa mazowieckie i lubelskie, gdzie przeważały projekty dotyczące B+R w ośrodkach badawczych oraz warmińsko-mazurskie, gdzie największy udział miały pozostałe inwestycje w przedsiębiorstwa.

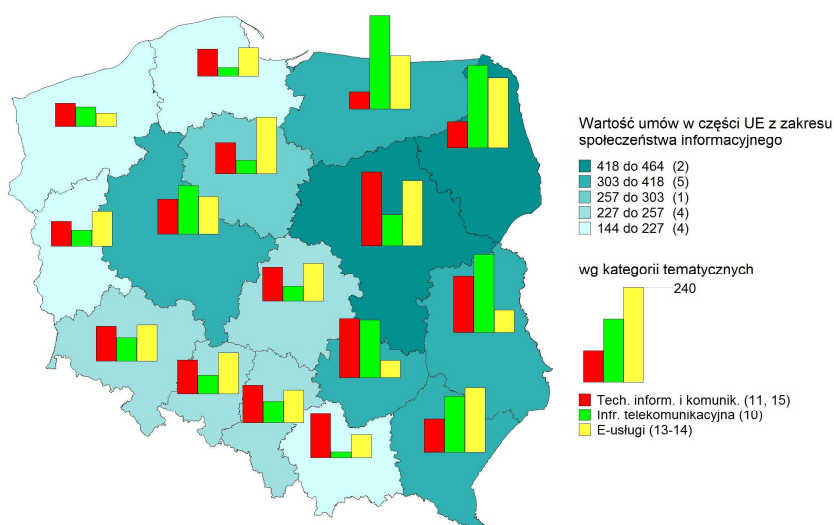
Mapa 12 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu B+R, innowacji i przedsiębiorczości, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Najwyższą wartość umów *per capita* w obszarze społeczeństwa informacyjnego odnotowano w województwie podlaskim (463 zł) i mazowieckim (429 zł), najniższą natomiast w województwie zachodniopomorskim (144 zł) i pomorskim (162 zł). Wszystkie kategorie tematyczne mają podobny udział – od 35% (e-usługi) do 32% (infrastruktura telekomunikacyjna), jednak wartości te różnicują się w zależności od województwa. Na tle całego kraju wyróżniają się województwa Polski Wschodniej, w których najwięcej środków przeznaczono na infrastrukturę telekomunikacyjną.

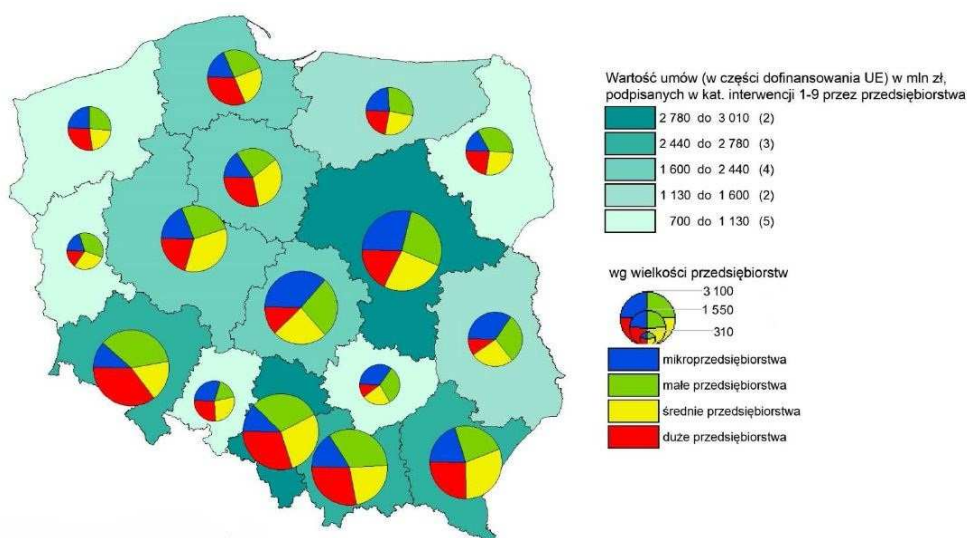
Mapa 13 Wartość umów (dofinansowanie UE w zł) *per capita* wg województw z zakresu społeczeństwa informacyjnego, w podziale na kategorie tematyczne. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Województwami o najwyższej wartości umów *per capita* podpisanych przez przedsiębiorstwa są mazowieckie (3007 zł) oraz śląskie (2827 zł). Udział poszczególnych typów przedsiębiorstw według wielkości jest nieznacznie zróżnicowany pomiędzy województwami.

Mapa 14 Wartość umów (w części dofinansowania UE) w zł podpisanych przez przedsiębiorstwa w podziale na rodzaj przedsiębiorstwa, w ramach kategorii interwencji 1-9. Stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

4.3 Projekty duże

Do końca 2014 r. zidentyfikowano 273 duże projekty realizowane w ramach krajowych (PO IiŚ, PO IG, PO RPW) oraz regionalnych programów operacyjnych. Szacunkowy koszt realizacji ww. przedsięwzięć wyniósł ponad 46,36 mld euro, z czego dofinansowanie unijne stanowiło ok. 24,25 mld euro.

Do KE przesłano 267 wniosków dotyczących projektów o łącznej wartości ponad 45,77 mld euro (dofinansowanie UE – ponad 26,75 mld euro). Spośród przekazanych wniosków, KE potwierdziła dofinansowanie dla 222 projektów o wartości ok. 40,24 mld euro i wkładzie UE wynoszącym blisko 23,03 mld euro.⁵⁴

Szczegółowe informacje nt. stanu przygotowania dużych projektów w podziale na PO oraz instytucje są przedstawione w poniższej tabeli.

⁵⁴ W odniesieniu do pozostałych dużych projektów, w 2015 r. trwały intensywne prace, w tym także po stronie KE, w zakresie zatwierdzania wniosków. Do końca maja 2015 r. strona polska przesała do KE wnioski dla 273 projektów, natomiast KE wydała 255 pozytywnych decyzji.

Tabela 12 Stan przygotowania dużych projektów realizowanych w ramach NSRO (w mln euro)

Program Operacyjny	Instytucja	Duże projekty			Wnioski przekazane do KE do końca 2014 r.			Wnioski zatwierdzone przez KE do końca 2014 r.		
		Liczba projektów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba wniosków	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba wniosków	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
POIiŚ	MŚ	50	4 447,40	1 979,76	49	5 113,67	2 349,87	45	4 552,34	2 070,65
	CUPT	127	31 982,50	18 255,33	124	33 474,94	20 546,08	102	28 938,46	17 394,15
	MG	25	3 355,28	877,72	23	3 749,15	1 053,18	21	3 607,48	1 033,36
	MKiDN	5	328,41	166,06	5	381,51	210,89	5	381,51	210,89
	NCBiR	2	126,68	102,73	2	154,72	127,40	2	154,72	127,40
	Razem	209	40 240,27	21 381,60	203	42 873,99	24 287,42	175	37 634,51	20 836,45
PO IG	NCBiR	6	506,62	388,95	6	506,62	388,95	6	506,62	388,95
	MG	21	2 335,98	376,16	21	2 335,98	376,16	9	941,11	162,76
	MAC	3	311,93	244,82	3	311,93	244,82	3	311,93	244,82
	Razem	30	3 154,54	1 009,93	30	3 154,54	1 009,93	18	1 759,66	796,53
PO RPW	PARP	16	1 325,86	1 233,20	16	1 253,22	835,86	16	1 253,22	835,86
	Razem	16	1 325,86	1 233,20	16	1 253,22	835,86	16	1 253,22	835,86
Razem KPO		255	44 720,67	23 624,73	249	44 127,21	26 133,21	209	38 887,73	22 468,84
Razem RPO		18	1 643,97	621,17	18	1 643,97	621,17	13	1 348,29	558,17
Razem PO		273	46 364,64	24 245,90	267	45 771,18	26 754,38	222	40 236,02	23 027,01

Źródło: IZ PO IiŚ, PO IG, PO RPW oraz Departament Koordynacji Strategii i Polityk Rozwoju, MIR

4.4 Projekty indywidualne

Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* w ramach PO dofinansowane mogą być – obok projektów konkursowych i systemowych – tzw. projekty indywidualne, a więc posiadające strategiczne znaczenie dla realizacji programu. Inwestycje tego typu są wskazywane przez IZ.

Projekty indywidualne realizowane są w PO IiŚ, PO IG, PO RPW oraz 15 RPO. Wg stanu na koniec 2014 r. indykatywne wykazy indywidualnych projektów kluczowych⁵⁵ obejmowały ponad 1,8 tys. przedsięwzięć o wartości dofinansowania UE wynoszącej ponad 141 mld zł. Projekty o największej wartości, wynoszącej niemal 99 mld zł, znajdowały się na liście PO IiŚ.

W 2014 r. złożono łącznie 206 wniosków o dofinansowanie dla projektów o całkowitej wartości niemal 9,15 mld (szacunkowe dofinansowanie UE: ponad 5,5 mld zł). Wnioski dla inwestycji o największej wartości, wynoszącej blisko 6,53 mld zł złożono w ramach PO IiŚ. Przedmiotowym wnioskowi w ramach programu odpowiada wartość dofinansowania UE w wysokości ponad 3,92 mld zł.

Do końca 2014 r. do instytucji przyjmujących wnioski złożono łącznie ponad 1,9 tys.⁵⁶ wniosków o dofinansowanie projektów indywidualnych o wartości całkowitej wynoszącej ok. 241,41 mld zł (dofinansowanie UE ok. 141,44 mld zł), w tym najwięcej złożono w ramach RPO – ponad 1,2 tys.

Na etapie oceny znajdowało się 81 wniosków o dofinansowanie o łącznej wartości ponad 39,53 mld zł, w tym wkład unijny to ponad 8,49 mld zł.

W 2014 r. zawarto 229 umów o dofinansowanie projektów indywidualnych o łącznej wartości przekraczającej 13,78 mld zł, w tym zaangażowanie środków unijnych wyniosło ponad 7,26 mld zł. Od początku okresu wdrażania do końca 2014 r. podpisano niemal 1,9 tys. umów dotyczących realizacji przedmiotowych inwestycji o wartości ok. 201,88 mld zł (dofinansowanie UE – ponad 132,94 mld zł).

Szczegółowe informacje w zakresie postępu realizacji projektów indywidualnych przedstawiono w poniższych tabelach.

⁵⁵ Listy podstawowe.

⁵⁶ Liczba wniosków o dofinansowanie przewyższa liczbę projektów znajdujących się w wykazach indykatywnych indywidualnych projektów kluczowych ze względu przypadki rezygnacji beneficjentów z realizacji projektów, rozwiązania umów o dofinansowanie lub złożenia nieprawidłowych pod względem formalnym wniosków o dofinansowanie.

Tabela 13 Realizacja planu składania wniosków o dofinansowanie do instytucji przyjmujących wnioski, w mln zł (projekty znajdujące się na listach podstawowych)

Program Operacyjny	Instytucja	Wnioski o dofinansowanie złożone w 2014 r. (wg informacji beneficjentów – koszty szacunkowe)			Wnioski o dofinansowanie złożone do końca 2014 r. (koszty szacunkowe)		
		Liczba projektów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba projektów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
PO IiŚ	MŚ	3	33,40	25,00	80	15 959,88	8 651,59
	CUPT	42	6 419,72	3 837,13	272	141 497,54	84 178,81
	MG	0	0,00	0,00	21	12 544,45	3 440,52
	MKiDN	1	19,62	13,60	33	2 458,79	1 394,51
	MZ	3	54,21	45,62	35	983,78	776,47
	NCBiR	0	0,00	0,00	26	1 970,22	1 531,86
	Razem	49	6 526,95	3 921,35	467	175 414,66	99 973,76
PO IG	NCBiR	0	0,00	0,00	50	4 727,56	3 678,31
	MG	1	5,76	4,25	16	2 177,48	1 365,38
	POT	0	0,00	0,00	21	1 208,80	492,31
	MAIC	3	68,40	58,14	50	5 470,73	4 424,67
	Razem	4	74,16	62,39	137	13 548,57	9 960,67
PO RPW	PARP	3	292,20	224,70	119	13 593,80	8 792,00
	Razem	3	292,20	224,70	119	13 593,80	8 792,00
Razem KPO		56	6 893,31	4 208,44	723	202 593,03	118 729,43
Razem RPO		150	2 252,71	1 291,77	1 219	38 816,62	22 709,24
Razem PO		206	9 146,02	5 500,21	1 942	241 409,65	141 435,67

Źródło: IZ PO IiŚ, PO IG, PO RPW oraz Departament Koordynacji Strategii i Polityk Rozwoju, MIR

Tabela 14 Stan zawierania umów o dofinansowanie dla projektów indywidualnych w podziale na instytucje, w mln zł

Program Operacyjny	Instytucja	Umowy o dofinansowanie podpisane w 2014 r.			Umowy o dofinansowanie podpisane do końca 2014 r.		
		Liczba umów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE	Liczba umów	Wartość ogółem	Dofinansowanie UE
PO IiŚ	MŚ	3	211,07	181,83	78	15 855,40	8 668,62
	CUPT	62	11 027,02	5 731,03	253	140 258,65	79 933,37
	MG	0	0,00	0,00	21	11 959,47	3 398,29
	MKiDN	1	19,62	13,60	33	2 486,78	1 392,32
	MZ	3	54,17	45,19	35	969,42	773,17
	NCBiR	0	0,00	0,00	26	1 970,01	1 534,96
	Razem	69	11 311,88	5 971,65	446	173 499,73	95 700,73
PO IG	NCBiR	0	0,00	0,00	50	4 700,31	3 667,24
	MG	1	5,76	4,25	16	2 170,41	1 355,45
	POT	0	0,00	0,00	21	1 208,80	492,31
	MAIC	3	68,40	58,14	39	4 250,73	3 385,51
	Razem	4	74,16	62,39	126	12 330,25	8 900,51
PO RPW	PARP	5	331,50	258,10	117	12 570,50	8 358,70
	Razem	5	331,50	258,10	117	12 570,50	8 358,70
Razem KPO		78	11 717,54	6 292,14	689	198 400,48	112 959,94
Razem RPO		151	2 065,76	971,38	1 172	3 478,08	19 981,75
Razem PO		229	13 783,30	7 263,52	1 861	201 878,56	132 941,69

Źródło: IZ PO IiŚ, PO IG, PO RPW oraz Departament Koordynacji Strategii i Polityki Rozwoju, MIR

4.5 Kontrola realizacji PO/RPO

Poniżej przedstawiono informacje na temat przebiegu procesów kontrolnych, prowadzonych zgodnie z założeniami systemu kontroli NSRO.

W 2014 r. przeprowadzono w ramach PO i RPO łącznie **153** kontrole systemowe oraz **10 782** kontrole projektów.

KRAJOWE PROGRAMY OPERACYJNE

Kontrole systemowe

W 2014 r. w ramach poszczególnych PO przeprowadzone zostały następujące kontrole systemowe:

- **PO IiŚ** – IZ przeprowadziła 6 planowych kontroli systemowych oraz 4 kontrole doraźne. Natomiast IP przeprowadziły 24 zaplanowane kontrole systemowe oraz 43 kontrole doraźne. łącznie przeprowadzonych zostało 77 kontroli systemowych, z czego 39 kontroli dotyczyło weryfikacji Rocznych Planów Działań Pomocy Technicznej (łączy z kontrolą systemową);
- **PO IG** – IZ przeprowadziła 8, natomiast IP 9 zaplanowanych kontroli systemowych i 1 kontrolę systemową doraźną. łącznie przeprowadzonych zostało 18 kontroli systemowych;

- **PO KL** – IZ przeprowadziła 10 kontroli systemowych planowych oraz 1 kontrolę doraźną, natomiast IP przeprowadziły 30 kontroli planowych. Łącznie przeprowadzono 41 kontroli systemowych;
- **PO RPW** – IZ przeprowadziła 1 kontrolę systemową;
- **PO PT** – ze względu na uproszczony system instytucjonalny realizacji programu, w którym występuje jedynie IZ, kontrole systemowe nie są prowadzone.

Kontrole projektów

Zgodnie z informacjami przedstawionymi przez IZ, w roku 2014 przeprowadzono następujące kontrole projektów:

- **PO IiŚ** – IZ nie prowadziła kontroli projektów. IP przeprowadziły łącznie 215 kontroli planowych oraz 182 kontrole doraźne. W sumie w ramach programu przeprowadzono 397 kontroli projektów;
- **PO IG** – IZ przeprowadziła 17 kontroli projektów Pomocy Technicznej, 2 kontrole projektów systemowych i 1 kontrolę doraźną. IP przeprowadziły 90 kontroli planowych projektów w miejscu realizacji oraz 30 kontroli doraźnych. IP II przeprowadziły łącznie 1 782 kontrole planowe projektów w miejscu realizacji oraz 216 kontroli doraźnych. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 2 135 kontroli projektów;
- **PO KL** – IZ przeprowadziła planowe kontrole 2 projektów systemowych, a firma zewnętrzna przeprowadziła 4 kontrole projektów systemowych. Ponadto, IZ przeprowadziła kontrole działań w zakresie Pomocy Technicznej w ramach Priorytetu V a w 15 instytucjach kontrole Roczno-go Planu Działania Pomocy Technicznej zostały zrealizowane przez firmę zewnętrzną. IP oraz IP II przeprowadziły łącznie 4 379 kontroli planowych oraz 242 kontrole doraźne. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 4 642 kontrole projektów.
- **PO RPW** – IZ przeprowadziła 1 kontrolę wydatkowania środków z PT, w przedmiocie prawidłowości prowadzenia postępowań o udzielenie zamówień publicznych. IP przeprowadziła 75 kontroli planowych oraz 6 kontroli doraźnych. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 82 kontrole projektów.
- **PO PT** – w ramach programu przeprowadzono łącznie 11 kontroli projektów, w tym 8 kontroli planowych oraz 3 kontrole doraźne. Dodatkowo przeprowadzono 7 kontroli trwałości na miejscu realizacji projektu. Łącznie w ramach programu przeprowadzono 18 kontroli projektów.

Działania kontrolne podejmowane przez inne instytucje

Przegląd kontroli przeprowadzonych w 2014 r. przez inne instytucje w podziale na poszczególne PO przedstawia się następująco:

- **PO IiŚ:**
 - IC – kontrola w zakresie stosowania procedur dot. poprawności sporządzenia dokumentów dotyczących zadeklarowanych do KE wydatków z uwzględnieniem danych zawartych w KSI (SIMIK 07-13) i systemach księgowych.
 - NIK – w okresie sprawozdawczym NIK przeprowadziła 8 kontroli dotyczących różnych zakresów;
 - Instytucja Audytowa:
 - audyt systemu zarządzania i kontroli;

- audyt operacji.
- ETO:
 - kontrola dotycząca system handlu uprawnieniami do emisji EU ETS;
 - kontrola dotycząca wykonania budżetu ogólnego UE – DAS EFRR 2014;
 - kontrola dotycząca wykonania budżetu ogólnego UE – DAS FS 2014;
 - kontrola wykonania zadań w zakresie bezpieczeństwa dostaw energii;
 - kontrola wykonania zadań dot. skuteczności polityk UE w zakresie zwalczania eutrofizacji Morza Bałtyckiego.
- KE:
 - audyt dotyczący danych raportowanych do KE na podstawie art. 20 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 1828/2006;
 - przegląd prac instytucji audytowej na podstawie art. 62 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006.
- **PO IG:**
 - IC– kontrola w zakresie stosowania procedur dot. poprawności sporządzenia dokumentów dotyczących zadeklarowanych do KE wydatków z uwzględnieniem danych zawartych w KSI (SIMIK 07-13) i systemach księgowych.
 - Instytucja Audytowa:
 - audyt systemu zarządzania i kontroli PO IG;
 - audyt Lokalnego Systemu Informatycznego;
 - audyt operacji dotyczący 101 projektów (dot. roku obrachunkowego, tj. od 1 lipca 2013 r. do 31 czerwca 2014 r.);
 - audyt w zakresie IIF.
 - ETO:
 - audyt 10 projektów dotyczący weryfikacji legalności i prawidłowości ponoszenia wydatków;
 - Prezes Urzędu Zamówień Publicznych – kontrola 30 postępowań o udzielenie zamówień publicznych.
 - NIK:
 - kontrola stanu realizacji wybranych działań PO IG oraz działań RPO na rzecz zapewnienia dostępu do Internetu szerokopasmowego.
- **PO KL:**
 - IC– kontrola w zakresie stosowania procedur dot. poprawności sporządzenia dokumentów dotyczących zadeklarowanych do KE wydatków z uwzględnieniem danych zawartych w KSI (SIMIK 07-13) i systemach księgowych.
 - Instytucja Audytowa – audyt systemu zarządzania i kontroli oraz audyt operacji;
 - NIK– kontrola w zakresie wykonania budżetu państwa w części 34 – Rozwój regionalny.

- KE:
 - 4 audyty systemu zarządzania i kontroli w ramach PO KL oraz projektów realizowanych w ramach programu, w tym: w zakresie kontroli zarządczych, IIF, odzyskiwania nieprawidłowości, nowych typów operacji i kontroli krzyżowych;
 - kontrola mająca na celu weryfikację skuteczności wdrożenia działań wynikających z opracowanego Planu Naprawczego w Mazowieckiej Jednostce Wdrażania Programów Unijnych.
- ETO:
 - 2 audyty dotyczące wykonania budżetu ogólnego UE – DAS 2013 i DAS 2014.
- **PO RPW:**
 - Urząd Kontroli Skarbowej – 1 kontrola w zakresie gospodarowania środkami pochodzącymi z UE w ramach PO RPW;
 - IC– kontrola w zakresie stosowania procedur dot. poprawności sporządzenia dokumentów dotyczących zadeklarowanych do KE wydatków z uwzględnieniem danych zawartych w KSI (SIMIK 07-13) i systemach księgowych.
 - Instytucja Audytowa:
 - 2 audyty systemu zarządzania i kontroli;
 - 4 audyty operacji PO RPW;
 - audyt kwot ujemnych PO RPW w ramach audytu operacji;
 - czynności sprawdzające w zakresie bezpieczeństwa systemu LSI – PO RPW.
 - NIK:
 - kontrola w zakresie wykonania w 2013 r. budżetu państwa w części 34 – Rozwój regionalny;
 - kontrola w zakresie przygotowania systemu wdrażania polityki strukturalnej na lata 2014-2020;
 - 2 kontrole dot. działań organów administracji publicznej podejmowanych w celu zapewnienia dostępu do Internetu szerokopasmowego;
 - kontrola w zakresie odzyskiwania środków nienależnych, pobranych w nadmiernej wysokości lub wykorzystanych nieprawidłowo przez beneficjentów.
- **PO PT:**
 - IC– kontrola w zakresie stosowania procedur dot. poprawności sporządzenia dokumentów dotyczących zadeklarowanych do KE wydatków z uwzględnieniem danych zawartych w KSI (SIMIK 07-13) i systemach księgowych.

Dodatkowo Instytucja Audytowa przekazała do KE *Roczne sprawozdanie audytowe* po czynnościach przeprowadzonych w ramach PO PT.

Podsumowanie informacji nt. kontroli przeprowadzonych w programach

Analiza danych dotyczących kontroli przeprowadzonych w 2014 r. wskazuje na podobną liczbę kontroli systemowych w porównaniu z rokiem 2013. W odniesieniu do kontroli projektów

prowadzonych w ramach PO, w 2014 r. zanotowano natomiast niewielki spadek ich liczby w stosunku do roku poprzedniego.

Tabela 15 Porównanie liczby kontroli projektów oraz kontroli systemowych przeprowadzonych w poszczególnych programach krajowych w 2013 i 2014 r.

Program	2013 r.		2014 r.	
	Kontrole systemowe	Kontrole projektów	Kontrole systemowe	Kontrole projektów
PO IiŚ	62	399	77	397
PO IG	19	1 909	18	2 135
PO KL	53	5 107	41	4 642
PO RPW	1	78	1	82
PO PT	–	28	–	18
Razem	135	7 521	137	7 274

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Nieprawidłowości

Na podstawie informacji otrzymanych z IZ poszczególnymi PO można stwierdzić, że struktura nieprawidłowości przedstawia się podobnie do lat ubiegłych. Najczęściej wykrywanym typem nieprawidłowości popełnianym przez beneficjentów przy realizacji projektów były naruszenia związane ze stosowaniem przepisów ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych* (Dz. U. z 2013 r. poz. 907, z późn. zm.) oraz naruszenia zasad uczciwej konkurencji. Wśród często stwierdzanych rodzajów nieprawidłowości wyszczególnić należy ponadto wydatki niekwalifikowalne, braki w dokumentowaniu wydatków, niezgodność realizacji projektów z zakresem rzeczowym określonym w umowie o dofinansowanie, a w ramach PO KL dodatkowo nieprawidłowy sposób ponoszenia wydatków dotyczących personelu projektu oraz ponoszenie wydatków związanych z uczestnictwem w projekcie osób niespełniających kryterium udziału.

Zgodnie z danymi przekazanymi przez IZ KPO, przesłały one w 2014 r. łącznie **497⁵⁷** raportów o nieprawidłowościach podlegających raportowaniu do KE (liczba ta obejmuje również raporty o działaniach następczych). We wszystkich KPO wykryto w sumie **296** przypadków nowych nieprawidłowości podlegających raportowaniu do KE.

Raportowanie nieprawidłowości w poszczególnych PO przedstawiało się następująco:

- **PO KL** – przekazano 206 raportów kwartalnych do KE na łączną kwotę 43 mln zł. W sumie w okresie sprawozdawczym wykryto 87 nowych nieprawidłowości. Ponadto stwierdzono ponad 1,1 tys. nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu na łączną kwotę prawie 4,5 mln zł;
- **PO IG** – w ramach programu stwierdzono 150 nowych przypadków nieprawidłowości podlegających raportowaniu do KE na łączną kwotę 312 mln zł, spośród których usunięto 15 przypadków. Ponadto stwierdzono 772 nieprawidłowości niepodlegające raportowaniu na łączną kwotę nieco ponad 30 mln zł, z czego 565 przypadków usunięto;
- **PO RPW** – przekazano 28 raportów kwartalnych do KE, w ramach których stwierdzono 12 przypadków nowych nieprawidłowości na łączną kwotę prawie 7,5 mln zł. Ponadto w ramach programu wykryto 16 nowych nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu na łączną kwotę prawie 115 tys. zł;

⁵⁷ W przypadku PO IG liczba wszystkich raportów przekazanych do KE w roku 2014 (tj. 163 raporty) pochodzi z systemu IMS (*ang. Irregularity Management System* – system informatyczny uruchomiony przez KE, za pomocą którego informacje o nieprawidłowościach przekazywane są przez państwa członkowskie do KE).

- **PO IiŚ** – przekazano w sumie 99 raportów kwartalnych o nieprawidłowościach podlegających raportowaniu do KE, w tym 53 raporty następcze, na łączną kwotę prawie 551 mln euro. W okresie sprawozdawczym wykryto łącznie 46 nowych nieprawidłowości podlegających raportowaniu do KE;
- **PO PT** – w ramach programu stwierdzono w sumie 25 nieprawidłowości, z czego tylko jedna, na kwotę ponad 8,5 tys. zł⁵⁸, stanowiła przypadek podlegający raportowaniu do KE. Łączna wartość wszystkich wykrytych nieprawidłowości wyniosła prawie 253 tys. zł.

W ramach żadnego z KPO nie przekazano raportów bieżących, tj. związanych z nową, nielegalną praktyką lub mogących mieć skutki poza terytorium RP.

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

Kontrole systemowe

W ramach 11 RPO, IZ powierzyły IP lub IP II realizację zadań związanych z wdrażaniem programów (woj. dolnośląskie, lubelskie, lubuskie, łódzkie, małopolskie, mazowieckie, opolskie, pomorskie, śląskie, warmińsko-mazurskie, wielkopolskie). W celu uzyskania pewności, że wszystkie IP działają poprawnie, IZ przeprowadziły w 2014 r. 16 kontroli systemowych.

Kontrole projektów

IZ RPO i IP oraz IP II przeprowadziły w 2014 r. 4 922 kontroli projektów w miejscu ich realizacji. Całkowita liczba kontroli projektów obejmuje także kontrole trwałości, które co do zasady mają specyficzny zakres, wynikający z art. 57 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006. W ramach RPO poszczególnych województw przeprowadzono następującą liczbę kontroli: dolnośląskie – 317, kujawsko-pomorskie – 251, lubelskie – 302, lubuskie – 87, łódzkie – 565, małopolskie – 622, mazowieckie – 186, opolskie – 153, podkarpackie – 236, podlaskie – 177, pomorskie – 163, śląskie – 576, świętokrzyskie – 478, warmińsko-mazurskie – 287, wielkopolskie – 256, zachodniopomorskie – 266.

Raporty o nieprawidłowościach

Zgodnie z informacjami wygenerowanymi z systemu IMS, IZ RPO wykryły w 2014 r. 320 nowych nieprawidłowości podlegających raportowaniu na łączną kwotę ponad 50 mln euro. W ramach żadnego z RPO nie przekazano raportów bieżących, tj. związanych z nową, nielegalną praktyką lub mogącą mieć skutki poza terytorium RP.

Zgłoszone nieprawidłowości najczęściej dotyczyły:

- naruszenia zasad udzielania zamówień publicznych;
- naruszenia zasad kwalifikowalności wydatków;
- naruszenie zapisów umowy o dofinansowanie;
- nieprawidłowości, w odniesieniu do których stwierdzono podejrzenie wystąpienia nadużycia finansowego;
- niezachowanie trwałości projektu.

Natomiast zgodnie z informacją zawartą w sprawozdaniach okresowych sporządzonych przez poszczególne IZ RPO, w 2014 r. wykryły one łącznie 2 083 nieprawidłowości niepodlegających raportowaniu do KE.

⁵⁸ Nieprawidłowość dotyczy beneficjenta, w odniesieniu do którego, na wniosek KE, raportowane są wszystkie nieprawidłowości, niezależnie od kwoty.

Działania kontrolne podejmowane przez inne instytucje

Instytucjami przeprowadzającymi kontrole zewnętrzne w ramach RPO były: NIK, IPOC, urzędy kontroli skarbowej oraz inne instytucje, np. KE, OLAF oraz ETO.

Najwięcej kontroli zewnętrznych, w liczbie 77, w okresie sprawozdawczym zostało przeprowadzonych przez urzędy kontroli skarbowej. Przeprowadzone kontrole miały zarówno charakter kontroli planowych, jak i sprawdzających.

Tematami kontroli NIK przeprowadzonych w wybranych województwach były:

- kontrola w zakresie przygotowania systemu wdrażania polityki strukturalnej na lata 2014-2020 (dolnośląskie, kujawsko-pomorskie, lubelskie, opolskie, podkarpackie);
- dofinansowanie przez Lubelską Agencję Wspierania Przedsiębiorczości projektów z RPO woj. lubelskiego;
- kontrola w zakresie wpływu projektów współfinansowanych w ramach RPO woj. opolskiego na wzrost atrakcyjności gospodarczej województwa opolskiego;
- działania organów administracji publicznej podejmowane w celu zapewnienia dostępu do Internetu szerokopasmowego – kontrola sprawdzająca: mazowieckie, podkarpackie, warmińsko-mazurskie.

ETO przeprowadził w 2014 r. 1 kontrolę:

- 7-10 stycznia 2014 r., 21-24 stycznia 2014 r. – kontrola do celów poświadczenia wiarygodności za rok budżetowy 2013 (DAS 2013): RPO woj. małopolskiego.

KE przeprowadziła w 2014 r. 1 audyt w ramach RPO woj. pomorskiego, którego zakres obejmował zbadanie skuteczności systemów zarządzania i kontroli z punktu widzenia legalności i zarządzania finansowego.

Dodatkowo OLAF w dniach 8-10 października 2014 r. przeprowadził kontrolę na miejscu u beneficjenta Działania 1.1 Priorytet 1 *Przedsiębiorstwa i Innowacyjność*, w związku z podejrzeniem nieprawidłowości w realizacji 3 projektów dofinansowanych w ramach RPO woj. dolnośląskiego ze środków EFRR. Kontrola odbyła się również w instytucji wdrażającej działanie, tj. dolnośląskiej IP.

W okresie sprawozdawczym OLAF przeprowadził robocze spotkanie operacyjne dotyczące projektów realizowanych przez beneficjenta RPO woj. podkarpackiego.

Centralne Biuro Antykorupcyjne przeprowadziło w IZ RPO woj. warmińsko-mazurskiego kontrolę określonych przepisami prawa procedur podejmowania i realizacji decyzji przez Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego w przedmiocie wsparcia finansowego dotyczącego realizacji jednego projektu.

Prezes Urzędu Zamówień Publicznych przeprowadził w 2014 r. kontrole 2 projektów realizowanych w ramach RPO woj. dolnośląskiego.

Ponadto, Regionalna Izba Obrachunkowa zakończyła w okresie sprawozdawczym kontrolę rozpoczętą w 2013 r. w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Łódzkiego, która dotyczyła gospodarki finansowej i zamówień publicznych w urzędzie w latach 2012-2014 oraz dokumentacji związanej z realizacją oraz kontrolą projektu nr RPLD.02.06.00-00-091/09-01, pn. *Termomodernizacja obiektów oświatowych powiatu pajęczańskiego* realizowanego przez powiat pajęczański.

4.6 Przygotowania do zamknięcia pomocy na lata 2007-2013

Polska po raz drugi będzie dokonywać zamknięcia pomocy i końcowych rozliczeń środków UE w ramach realizowanych PO objętych wsparciem unijnym.

Mając na uwadze obecny etap realizacji programów, w 2014 r. realizowane były skoordynowane działania związane z planowaniem i organizacją złożonego procesu zamknięcia pomocy. MIR, pełniące funkcję IK NSRO, podejmowało działania mające na celu zapewnienie efektywnego przepływu informacji między instytucjami zaangażowanymi w zamykanie pomocy.

W kwietniu 2014 r. zorganizowano spotkanie koordynacyjne poświęcone tej tematyce, z udziałem przedstawicieli IZ KPO oraz RPO, Instytucji Audytowej oraz IC. Nadrzędnym celem spotkania było wypracowanie modelu współpracy, który zapewni optymalny przebieg procesu zamykania pomocy.

Ponadto, w dniu 19 września 2014 r. odbyło się seminarium poświęcone tematyce zamykania pomocy z funduszy strukturalnych na lata 2007-2013, zorganizowane przez IK NSRO z udziałem przedstawicieli KE. Pytania o interpretację obowiązujących przepisów oraz zagadnienia problemowe podniesione w trakcie spotkania zostały opracowane przez ekspertów KE w formie kompleksowego dokumentu „pytań i odpowiedzi”, który – podobnie jak w ubiegłym okresie programowania – pełni rolę swoistego podręcznika do zamykania programów na lata 2007-2013. Do uczestników seminarium przekazano jednocześnie protokół ustaleń oraz zestawienie odpowiedzi na pytania będące w kompetencji IK NSRO.

W 2014 r. na poziomie KE trwały prace nad nowelizacją *Wytycznych dotyczących zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (2007-2013)*, przyjętych w formie decyzji Komisji nr C(2013) 1573 z dnia 20 marca 2013 r. w sprawie zatwierdzenia wytycznych dotyczących zamknięcia programów operacyjnych przyjętych do celów pomocy z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (2007-2013), spowodowane m.in. wprowadzeniem przepisem art. 77 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 zasady elastyczności 10% przy kalkulacji przez KE ostatecznego wkładu wspólnotowego na etapie zamykania pomocy. To rozwiązanie umożliwiło IZ optymalne zarządzanie środkami UE dostępnymi w ramach programów na lata 2007-2013, tak aby w pełni wykorzystać alokowane na dany program środki unijne.

Zgodnie z art. 56 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006, wydatki poniesione przez beneficjentów w związku z realizacją projektów objętych wsparciem UE na lata 2007-2013 są kwalifikowalne do wsparcia z funduszy, jeżeli zostały faktycznie poniesione pomiędzy datą przedłożenia KE PO lub od dnia 1 stycznia 2007 r. (w zależności od tego, która z tych dat jest wcześniejsza), a dniem 31 grudnia 2015 r. Oznacza to, że wydatki w ramach projektów mogą być ponoszone przez beneficjentów do końca 2015 r.⁵⁹. Na obecnym etapie wdrażania, możliwe jest (do 31 grudnia 2015 r.) wnioskowanie o modyfikację planu finansowego programu w pozostałym zakresie, jak również procedowanie w zakresie zmiany decyzji zatwierdzającej realizację dużego projektu, przy czym KE rekomenduje skierowanie stosownego wniosku przed 30 września 2015 r.

Zgodnie z wytycznymi KE ostatni wniosek o płatność okresową powinien zostać przekazany do KE do 30 czerwca 2016 r., natomiast wniosek państwa członkowskiego o płatność końcową, będący podstawą do ostatecznego rozliczenia wydatków poniesionych w danym programie operacyjnym (wraz z pozostałymi dokumentami zamknięcia, tj. sprawozdaniem końcowym z realizacji programu oraz deklaracją zamknięcia), zgodnie z art. 89 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006, kierowany jest do KE do dnia 31 marca 2017 r.

⁵⁹ Termin ten nie dotyczy IIF, dla których zgodnie z art. 78 ust. 6 rozporządzenia (WE) nr 1083/2006 okres kwalifikowalności trwa do momentu złożenia dokumentów zamknięcia, tj. maksymalnie do 31 marca 2017 r.

5. ZMIANY W ZAKRESIE SYSTEMU DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH I SYSTEMU WDRAŻANIA

5.1 System dokumentów strategicznych

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU ORAZ STRATEGIE ZINTEGROWANE

Prace nad budową nowego systemu zarządzania rozwojem Polski zapoczątkowano w 2009 r. Główną oś tego systemu stanowią dokumenty strategiczne, w oparciu o które jest prowadzona polityka rozwoju kraju, w tym polityka regionalna, tj. długo- i średniookresowa strategia rozwoju kraju, koncepcja przestrzennego zagospodarowania kraju oraz tzw. strategie zintegrowane odnoszące się do priorytetowych obszarów rozwojowych. W II kw. 2014 r. ostatecznie sfinalizowano prace nad pakietem ww. dokumentów strategicznych. Elementem krajowego systemu dokumentów strategicznych są także strategie ponadregionalne, w tym obowiązująca od 2008 r. (i zaktualizowana w 2013 r.) *Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020*⁶⁰.

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK 2020), wraz z realizującymi ją strategiami zintegrowanymi, stanowiła odniesienie dla nowej generacji dokumentów strategicznych, przygotowanych na potrzeby programowania perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, tj. Umowy Partnerstwa oraz PO.

SRK 2020, uwzględniając kluczowe wyzwania zawarte w strategii długookresowej, wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe (wraz z szacunkowymi wielkościami potrzebnych środków finansowych). Realizacja strategicznych zadań państwa jest monitorowana przez ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Corocznie opracowywane jest sprawozdanie z realizacji SRK 2020 i poszczególnych strategii zintegrowanych.

Porządkowanie obowiązujących dokumentów strategicznych i programowych

W związku z finalizacją procesu przyjmowania przez Radę Ministrów strategii zintegrowanych, w II połowie 2013 r. KK NSRO⁶¹ dokonał przeglądu wszystkich obowiązujących dokumentów o charakterze strategicznym, przyjętych przez Radę Ministrów przed wejściem w życie nowego pakietu dokumentów strategicznych. W 2014 r. kontynuowane były prace nad uchylaniem wskazanych przez Komitet strategii i polityk.

Opracowanie planów działań/dokumentów implementacyjnych do obowiązujących strategii i cykliczne monitorowanie ich realizacji

W celu nadania opracowanym strategiom bardziej operacyjnego charakteru, zarówno dla SRK 2020, jak i niektórych strategii zintegrowanych, tam gdzie to niezbędne, przygotowane zostały plany działań/dokumenty implementacyjne uszczegóławiające i konkretyzujące zapisy strategii.⁶²

⁶⁰ Pozostałe strategie ponadregionalne obecnie obowiązujące w Polsce to: *Strategia Rozwoju Polski Południowej do roku 2020* (przyjęta 8 stycznia 2014 r.), *Strategia Rozwoju Polski Zachodniej do roku 2020* (przyjęta 30 kwietnia 2014 r.) oraz *Strategia Rozwoju Polski Centralnej do roku 2020 z perspektywą 2030* (przyjęta 14 lipca 2015 r.).

⁶¹ Komitet Koordynacyjny do Spraw Polityki Rozwoju jest organem opiniodawczo-doradczym Prezesa Rady Ministrów, utworzonym na podstawie ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (art. 35a ust. 1). Jego prace koncentrują się na inicjowaniu oraz monitorowaniu działań wpływających na kształt i sposób prowadzonej polityki rozwoju, nadzorowaniu programowania i wdrażania perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020, w szczególności na zapewnieniu spójności z krajowymi dokumentami strategicznymi, oraz osiągnięciu przez Polskę krajowych celów strategii Europa 2020.

⁶² Np. dla *Strategii Rozwoju Transportu – Dokument Implementacyjny do „Strategii Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)”*, *Strategii Sprawne Państwo – Plan działań na rzecz wdrażania strategii „Sprawne*

Dokument wdrożeniowy do SRK 2020 pn. *Plan działań służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2020* został rozpatrzony i zaopiniowany przez KK NSRO w dniu 10 października 2013 r., a następnie zatwierdzony przez Ministra Rozwoju Regionalnego jako koordynatora tej strategii. Plan przewiduje m.in.: działania systemowe dotyczące przede wszystkim zwiększenia skuteczności programowania i spójności realizacyjnej polityki rozwoju; działania związane z potrzebą zapewnienia finansowania dla działań rozwojowych oraz strategiczne zadania państwa w perspektywie 2020 r., które wymagają podjęcia skoordynowanych, kompleksowych przedsięwzięć przy współpracy wielu resortów.

Realizacja Planu działań jest corocznie monitorowana. Pierwsze *Sprawozdanie z wdrażania Planu działań służących realizacji Strategii Rozwoju Kraju 2020* zostało rozpatrzone i pozytywnie zaopiniowane przez KK NSRO w dniu 17 września 2014 r. i następnie skierowane do rozpatrzenia przez Stały Komitet Rady Ministrów i Radę Ministrów, która przyjęła dokument w trybie obiegu w dniu 15 grudnia 2014 r.

W strategiach zintegrowanych również został zawarty obowiązek sporządzania cyklicznych sprawozdań z ich realizacji, które po zaopiniowaniu przez KK NSRO są następnie zatwierdzane przez właściwego ministra i zamieszczane na stronach internetowych danego ministerstwa.⁶³

5.2 Zmiany ram formalno-prawnych

USTAWA O ZASADACH PROWADZENIA POLITYKI ROZWOJU

W 2014 r. ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju była nowelizowana dwukrotnie. 8 kwietnia weszła w życie ustawa z dnia 24 stycznia 2014 r. o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 379), natomiast 13 września ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 (Dz. U. poz. 1146). Zmiany, które wprowadzono dotyczyły przede wszystkim perspektywy finansowej 2014-2020 i w minimalnym stopniu odnosiły się bezpośrednio do zasad realizacji programów operacyjnych 2007-2013.

WYTYCZNE MINISTRA INFRASTRUKTURY I ROZWOJU ZWIĄZANE Z WDRAŻANIEM NSRO

W 2014 r. zaktualizowano następujące wytyczne wydane na podstawie art. 35 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju:

- *Wytyczne w zakresie procesu kontroli w ramach obowiązków Instytucji Zarządzającej Programem* – wprowadzono zmiany w zakresie częstotliwości losowania próby beneficjentów do kontroli krzyżowych;
- *Wytyczne w zakresie korzystania z pomocy technicznej na lata 2007-2013* – uwzględniono procedurę udzielania zamówień publicznych o podwyższonej kwocie

Państwo 2020”, *Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego – Dokument Implementacyjny do „Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020”*.

⁶³ W 2014 r. zostały sporządzone sprawozdania za rok 2013 z realizacji 7 spośród 9 strategii zintegrowanych, przez następujące resorty: (1) *Strategia Rozwoju Transportu* – MIR, (2) *Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki* – MG, (3) *Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego* – MPiPS, (4) *Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego* – MKiDN, (5) *Strategia Sprawne Państwo* – MAC, (6) *Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa* – MRiRW, (7) *Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP* – MON. Projekty sprawozdań zostały poddane uzgodnieniom międzyresortowym, a następnie rozesłane członkom Komitetu Koordynacyjnego ds. Polityki Rozwoju do zaopiniowania w trybie obiegu w okresie grudzień 2014 r. – luty 2015 r.). Sprawozdania za 2013 r. nie zostały sporządzone z realizacji *Strategii Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko* – MG (strategia była przyjęta w 2014 r.), *Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego* – MIR (w 2015 r. przygotowany zostanie obszerny raport o rozwoju społeczno-gospodarczym, regionalnym i przestrzennym).

wartości zamówienia, decydującej o konieczności stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych*;

- *Wytyczne nr 3 dotyczące komitetów monitorujących* – zmieniono zapisy odnoszące się do częstotliwości spotkań oraz składu KM.

Aktualne wersje wytycznych, wraz ze szczegółowym opisem zmian, dostępne są na stronie internetowej MIR: www.mir.gov.pl.

SYSTEM PRAWNY REGULUJĄCY UDZIELANIE POMOCY PUBLICZNEJ W PO I RPO, W TYM STAN PRAC NAD ZATWIERDZANIEM PRZEZ KE PROGRAMÓW POMOCOWYCH PODLEGAJĄCYCH OBOWIĄZKOWEJ NOTYFIKACJI

Zasady udzielania pomocy publicznej są regulowane zarówno przez prawodawstwo unijne, jak i krajowe. Najważniejszym aktem normatywnym w systemie prawa wewnętrznego, stanowiącym proceduralne ramy prawne w zakresie przyznawania pomocy publicznej, jest ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej* (Dz. U. z 2007 r. Nr 59, poz. 404, z późn. zm.). W okresie sprawozdawczym do ww. ustawy nie wprowadzono żadnych zmian.

W zakresie unijnego prawa pomocy publicznej, w 2014 r. źródłem istotnych zmian wpływających na krajowy system prawny regulujący udzielanie pomocy publicznej w PO i w RPO była rewizja zasad udzielania wsparcia obejmująca następujące akty prawne i dokumenty pozalegislacyjne:

- Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. *uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1);
- Komunikat Komisji *Zasady ramowe dotyczące pomocy państwa na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną* (Dz. Urz. UE C 198 z 27.06.2014, str. 1);
- Komunikat Komisji *Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020* (Dz. Urz. UE C 200 z 28.06.2014, str. 1);
- Komunikat Komisji *Wytyczne Unii w sprawie pomocy państwa na rzecz promowania inwestycji w zakresie finansowania ryzyka* (Dz. Urz. UE C 19 z 22.01.2014, str. 4);
- Komunikat Komisji *Wytyczne dotyczące pomocy państwa na rzecz portów lotniczych i przedsiębiorstw lotniczych* (Dz. Urz. UE C 99 z 04.04.2014, str. 3).

Na poziomie krajowym, szczegółowe przeznaczenie, warunki i tryb udzielania pomocy publicznej oraz pomocy *de minimis* w ramach programów operacyjnych realizowanych w perspektywie 2007-2013 w większości przypadków regulują tzw. *programy pomocowe*. W pozostałych przypadkach, pomoc publiczna jest udzielana jako pomoc indywidualna, która – w zależności od przyjętych regulacji unijnych – może podlegać obowiązkowi notyfikacji do KE albo być zwolniona z tego obowiązku.

Istotną zmianą mającą wpływ na wysokość pomocy publicznej udzielanej w ramach PO była zmiana dopuszczalnych intensywności regionalnej pomocy inwestycyjnej w niektórych regionach. Decyzją z dnia 20 lutego 2014 r. KE zaakceptowała mapę pomocy regionalnej dla Polski na lata 2014-2020. W dniu 1 lipca 2014 r. zaczęła obowiązywać nowa mapa pomocy regionalnej, wydana w formie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2014 r. *w sprawie ustalenia mapy pomocy regionalnej na lata 2014-2020* (Dz. U. poz. 878). Mapa ta określa, w których regionach i w jakiej wysokości możliwe jest przyznawanie pomocy na rzecz rozwoju regionalnego w latach 2014–2020. Określone w niej stopnie intensywności pomocy wynikają z nowych wytycznych w sprawie pomocy regionalnej, przyjętych przez KE w czerwcu 2013 r.

Programy pomocowe regulujące udzielanie pomocy publicznej w ramach NSRO są wydawane na podstawie art. 21 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. *o zasadach prowadzenia polityki rozwoju* oraz na podstawie przepisów innych ustaw. W 2014 r. ustawa została znowelizowana (ustawa z dnia 24 stycznia 2014 r. *o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw*). W zakresie pomocy publicznej nowela wprowadziła nowy katalog podmiotów udzielających pomocy, odwołując się również do podmiotów, o których mowa w ustawie z dnia 30 kwietnia 2004 r. *o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej*, oraz zmodyfikowała katalog dokumentów określających przeznaczenie oraz warunki udzielenia pomocy indywidualnej.

Zmiany w prawie unijnym w zakresie przepisów dotyczących pomocy publicznej (przede wszystkim wejście we życie wskazanego powyżej rozporządzenia (UE) nr 651/2014) poskutkowało koniecznością dokonania stosownych zmian w zakresie prawodawstwa krajowego – nowelizacje przeprowadzone w 2014 r. zostały oznaczone w załączniku nr 3 do przedmiotowego *Sprawozdania*.

Na dzień 31 grudnia 2014 r., stan prac nad rozporządzeniami regulującymi udzielanie pomocy publicznej lub pomocy *de minimis* w PO i RPO wyglądał następująco – obowiązywało 28 programów pomocowych, przy czym prowadzono prace nad trzema projektami (niewymagającymi notyfikacji do KE), w tym dwoma mającymi zastąpić dwa obowiązujące programy.

USTAWA – PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Przepisy w zakresie prawa zamówień publicznych są jednym z podstawowych narzędzi gwarantujących wydatkowanie środków dostępnych w ramach programów operacyjnych w sposób zapewniający poszanowanie podstawowych zasad, opisanych w *Traktacie o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej*, które łącznie konstytuują rynek wspólnotowy. Należy wśród nich wymienić: zakaz dyskryminacji ze względu na przynależność państwową, swobodę przepływu towarów oraz zakaz ograniczeń ilościowych w przywozie i wywozie, swobodę prowadzenia działalności gospodarczej i swobodę świadczenia usług. Z tego względu, jak również biorąc pod uwagę, że procedury udzielania zamówień publicznych są jedną z najbardziej problematycznych i generujących największą liczbę nieprawidłowości dziedzin, zgodność podejmowanych działań z regulacjami z zakresu prawa zamówień publicznych jest przedmiotem monitoringu i kontroli zarówno na etapie wyboru operacji do dofinansowania, w trakcie realizacji, jak i po zakończeniu realizacji projektów. Odpowiednie działania kontrolne są prowadzone zarówno przez instytucje uczestniczące w systemie wdrażania, jak i przez instytucje zewnętrzne względem systemu, w tym w szczególności przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.

W 2014 r. przepisy ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. – *Prawo zamówień publicznych* zmieniły się sześciokrotnie.

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy – *Prawo zamówień publicznych* oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 423) dotyczyły:

- podwyższenia (z 14 tys. do 30 tys. euro) wartości zamówienia lub konkursu, decydującej o konieczności stosowania ustawy;
- wyłączenia z reżimu ustawy niektórych zamówień z zakresu prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych oraz z zakresu działalności kulturalnej;
- wprowadzenia możliwości wyłączenia zasady jawności w zakresie danych osobowych albo wysokości wynagrodzenia wykonawcy, w przypadku niektórych rodzajów zamówień z wolnej ręki, o ile jest to uzasadnione ze względu na ochronę prywatności lub interes publiczny;

- umożliwienia zastosowania zamówienia z wolnej ręki również w odniesieniu do niektórych zamówień z zakresu prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych;
- przyznania możliwości unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego na badania naukowe lub prace rozwojowe, jeżeli nie zostaną na nie przyznane środki finansowe, na przykład grantowe, a trzeba było ogłosić przetarg;
- usunięcia obowiązku żądania od artystów i twórców złożenia oświadczeń o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu, w przypadku zamówień z wolnej ręki udzielanych w zakresie działalności twórczej lub artystycznej.

Nowelizacja wprowadziła także zapis dotyczący zwolnień zamówień o wartości do 200 tys. euro, których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, spektakli teatralnych, widowisk, pod warunkiem że zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności. Zmiany zaczęły obowiązywać od 16 kwietnia 2014 r.

Zmiana wprowadzona ustawą z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, miała na celu stworzenie ram prawnych, które stanowić będą podstawę realizacji Umowy Partnerstwa, w tym wdrażania programów w zakresie polityki spójności w perspektywie finansowej 2014-2020. Nowelizacja dała Prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych prawo przeprowadzania kontroli doraźnych na wnioski IZ, o której mowa w przepisach o Narodowym Planie Rozwoju, w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz w przepisach o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 lub w przepisach o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, lub w przepisach o pomocy społecznej, jeżeli z uzasadnienia wniosku instytucji wynika, że zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że w postępowaniu o udzielenie zamówienia doszło do naruszenia przepisów ustawy, które mogło mieć wpływ na jego wynik. Zmiana obowiązuje od 13 września 2014 r.

Natomiast ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 1232) znowelizowano przepisy dotyczące ustalania ceny jako wyłącznego kryterium oceny ofert. Nowelizacja ta miała na celu podniesienie standardów jakości realizowanych zamówień publicznych oraz zwiększenie ich dostępności dla małych i średnich przedsiębiorców. Pozostałe zmiany wprowadzone nowelizacją dotyczyły m.in.:

- odformalizowania postępowania na usługi niepriorytetowe o wartości poniżej progów unijnych;
- wprowadzenia fakultatywnej przesłanki wykluczenia wykonawcy dotyczącej zawinionych i poważnych naruszeń obowiązków zawodowych;
- zmian w zakresie powoływania się przez wykonawców na zasoby podmiotów trzecich;
- wprowadzenia możliwości określenia przez zamawiającego w opisie przedmiotu zamówienia wymagań związanych z realizacją zamówienia dotyczących zatrudnienia na podstawie umowy o pracę;
- wprowadzenia możliwości korzystania przez zamawiających z przykładowych wzorów dokumentów;
- zmiany w zakresie zatrzymania wadium;
- modyfikacji zasad ustalania rażąco niskiej ceny.

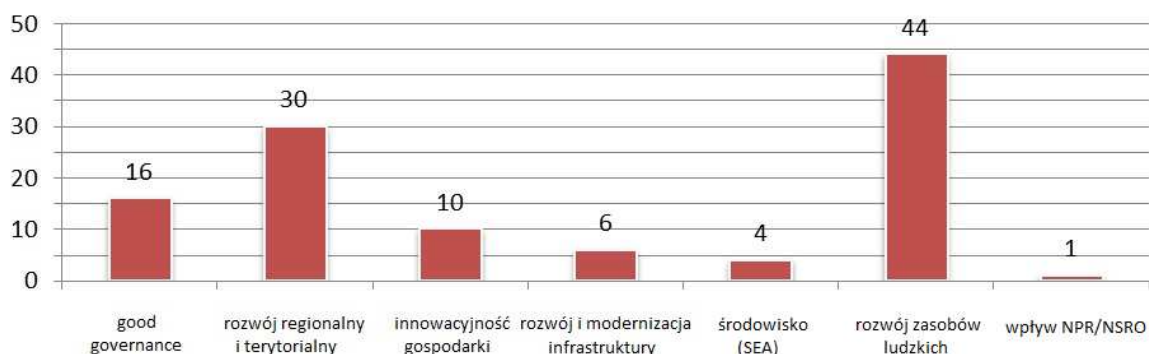
Zmiana obowiązuje od 19 października 2014 r.

Pozostałe zmiany, tj. wprowadzone ustawą z dnia 30 maja 2014 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 811), ustawą z dnia 9 maja 2014 r. o informowaniu o cenach towarów i usług (Dz. U. poz. 915) oraz ustawą z dnia 9 maja 2014 r. o ułatwieniu dostępu do wykonywania niektórych zawodów regulowanych (Dz. U. poz. 768) miały charakter porządkowy i dostosowujący do zmian w innych ustawach.

6. EWALUACJA REALIZACJI NSRO

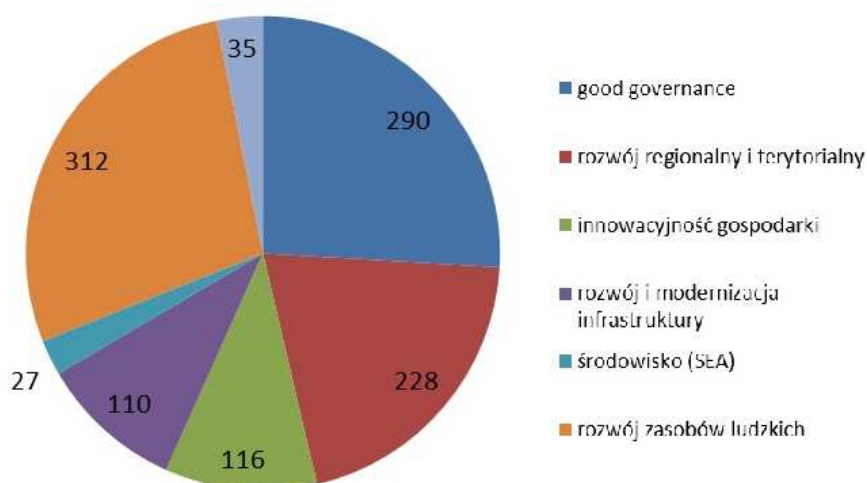
W 2014 r. KJE oraz jednostki ewaluacyjne w instytucjach zlokalizowanych na poszczególnych poziomach wdrażania zrealizowały 100 badań ewaluacyjnych w ramach interwencji Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia, w tym najwięcej w obszarze rozwoju zasobów ludzkich (44 badania) oraz rozwoju regionalnego i terytorialnego (30 badań) (por. wykres poniżej).

Wykres 8 Badania ewaluacyjne zrealizowane w 2014 r. (wg obszarów tematycznych)

Źródło: Baza badań ewaluacyjnych wg stanu na dzień 13 marca 2015 r.

Wykres 9 Badania ewaluacyjne zrealizowane w latach 2004-2014⁶⁴ (wg obszarów tematycznych)

Źródło: Baza badań ewaluacyjnych wg stanu na dzień 13 marca 2015 r.

Raporty z przeprowadzonych ewaluacji są dostępne na stronach internetowych IZ oraz na stronie www.ewaluacja.gov.pl w bazie badań ewaluacyjnych.

Wnioski i rekomendacje z przeprowadzonych ewaluacji były dyskutowane na spotkaniach poświęconych prezentacji wyników badań. Do 2014 roku w ramach *Zintegrowanego systemu zarządzania wnioskami i rekomendacjami*, z ogólnej liczby 3 103 rekomendacji sformułowanych w ramach systemu, wdrożono 897 rekomendacji operacyjnych, 302 rekomendacji kluczowych oraz 43 rekomendacje horyzontalne.

⁶⁴ Na wykresie zaprezentowano również badania ewaluacyjne przeprowadzone w ramach Narodowego Planu Rozwoju na lata 2004-2006.

Wykres 10 Stan wdrażania rekomendacji z badań ewaluacyjnych

Rekomendacje	operacyjne	kluczowe	horyzontalne	łącznie
wdrożone	897	302	43	1 242
do wdrożenia	763	433	269	1 465
odrzucone	275	62	59	396
łącznie	1 935	797	371	3 103

Źródło: Zintegrowany System Zarządzania Wnioskami i Rekomendacjami wg stanu na dzień 12 marca 2015 r.

Najistotniejszymi horyzontalnymi badaniami ewaluacyjnymi zrealizowanymi przez KJE w okresie sprawozdawczym były:

- Pilotażowe badanie kontryfakcyjne dotyczące wsparcia przedsiębiorstw, realizowane wspólnie z urzędami marszałkowskimi oraz GUS;
- Weryfikacja wartości docelowych wskaźników w Umowie Partnerstwa na lata 2014-2020 i wkładu EFSI w realizację wskaźników rezultatu strategicznego na poziomie UP w kontekście podziału środków na Priorytety Inwestycyjne w programach operacyjnych (krajowych i regionalnych) przekazanych do negocjacji z Komisją Europejską;
- Analiza trafności oraz spójności systemu ram wykonania dla Umowy Partnerstwa oraz programów operacyjnych na lata 2014-2020;
- I i II etap badania pt. *Oszacowanie oczekiwanych rezultatów interwencji za pomocą miar dostępności transportowej dostosowanych do potrzeb dokumentów strategicznych i operacyjnych dot. perspektywy finansowej 2014-2020* (weryfikacja metodologii Wskaźnika Międzygałęziowej Dostępności Transportowej /WMDT/ i wyliczenia WMDT i wskaźników gałęziowych dla roku 2013 i 2023);
- *Inwestycje i działania konieczne do podjęcia przez Polskę w celu wdrożenia efektywnie funkcjonujących korytarzy sieci bazowej TEN-T przebiegających przez Polskę – w ujęciu krajowym i wojewódzkim, w średnim oraz długim horyzoncie czasowym (do i po 2020 r.);*
- *Ocena stanu realizacji Wieloletniego Planu Inwestycji Kolejowych do roku 2015 oraz oszacowanie wpływu Programu na zwiększenie dostępności i poprawę jakości transportu kolejowego w Polsce.*

Budowa potencjału ewaluacyjnego

W obszarze budowy potencjału ewaluacyjnego w 2014 r. w ramach administracji centralnej i regionalnej organizowano cykliczne spotkania (seminaria tematyczne, konferencje regionalne, spotkania Zespołu sterującego procesem ewaluacji), na których prezentowane były wyniki zrealizowanych badań ewaluacyjnych. W spotkaniach uczestniczyli przedstawiciele KJE w Polsce (szczebla krajowego i regionalnego). Spotkania stanowiły platformę wymiany doświadczeń oraz koordynacji działań ewaluacyjnych.

W 2014 r. rozpoczęła się VII edycja *Akademii Ewaluacji Programów Rozwoju Społeczno-Gospodarczego*. Jest to unikatowy w skali kraju projekt realizowany na zlecenie MIR przez EUROREG (tj. Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych na Uniwersytecie Warszawskim). Celem *Akademii Ewaluacji* jest kształcenie pracowników sektora publicznego w dziedzinie skuteczności zarządzania, współdziałania i wykorzystania ewaluacji w zarządzaniu rozwojem kraju. W ramach szóstej edycji zajęcia prowadzone były przez najlepszych ekspertów z kraju i zagranicy. W wyniku przeprowadzenia przedsięwzięcia planowane było przeszkolenie 30 pracowników administracji publicznej.

Ponadto w 2014 r. zorganizowana została X międzynarodowa konferencja ewaluacyjna *Wykorzystanie wyników ewaluacji* (Warszawa 20 i 21 listopada 2014 r.). W konferencji uczestniczyło blisko 200 osób. Uczestnikami paneli dyskusyjnych byli zarówno przedstawiciele administracji publicznej jak i służb KE oraz wykonawców badań ewaluacyjnych. Tematyka konferencji dotyczyła pogłębionego wykorzystywania wyników badań. W trakcie konferencji zostały ogłoszone wyniki konkursu *Lider ewaluacji*. Laureatami zostali wykonawcy badań ewaluacyjnych wybrani w głosowaniu jednostek ewaluacyjnych.

Rozwój statystyki publicznej dla potrzeb ewaluacji i monitorowania polityki spójności

W 2014 r. kontynuowane były prace związane z realizacją podpisanego w dniu 18 grudnia 2012 r. *Listu Intencyjnego w sprawie współpracy pomiędzy Ministrem Rozwoju Regionalnego i Prezesem Głównego Urzędu Statystycznego*.

W ramach *Listu* prowadzone były:

- prace badawcze i analityczne mające na celu m.in. wypracowanie systemów i wskaźników monitorowania procesów rozwojowych oraz celów strategicznych polityki rozwoju (w tym polityki spójności);
- prace rozwijające systemy informatyczne służące monitorowaniu polityki spójności (STRATEG);
- prace bieżące – dotyczące opiniowania dokumentów strategicznych, upowszechniania wyników badań i analiz, w tym organizowanie spotkań o tematyce związanej z rozwojem kraju i regionów.

7. INFORMACJA I PROMOCJA

W 2014 r. IK NSRO ds. informacji i promocji FE prowadziła szereg działań o charakterze informacyjno-promocyjnym na temat FE, skierowanych do ogółu społeczeństwa, potencjalnych beneficjentów, beneficjentów i uczestników projektów oraz partnerów społecznych i gospodarczych. Działania komunikacyjne koncentrowały się zarówno na promowaniu efektów oraz pozostałych możliwości w ramach perspektywy 2007-2013, jak i dotyczyły informowania o perspektywie 2014-2020.

KAMPANIE INFORMACYJNO-PROMOCYJNE

Kampania *Historia Prawdziwa*

Kampania opierała się na relacjach autentycznych bohaterów, którzy opowiedzieli o osobistych korzyściach związanych z funduszami unijnymi. W filmach zaprezentowano historie 8 autentycznych bohaterów pokazujące, że fundusze unijne działają w różnych obszarach i poprawiają jakość życia mieszkańców Polski.

Kampania dotarła do blisko 22,8 mln osób w TV oraz ponad 20,5 mln za pośrednictwem stacji radiowych. Osiągnęła swój cel komunikacyjny, zwiększając przekonanie Polaków, że w kraju zachodzą zmiany dzięki funduszom UE, a Polska w coraz większym stopniu dorównuje europejskim standardom.

Akcja promocyjna związana z 10-leciem obecności Polski w UE oraz wykorzystywaniem FE

Celem akcji było zachęcenie do wspólnego świętowania oraz promocja wzrostu gospodarczego, jaki nastąpił w Polsce dzięki 10-letniej obecności w UE oraz wykorzystywaniu FE. Akcja, dzięki współpracy z TVP i wszystkimi IZ, objęła swoim zasięgiem całą Polskę. Główne elementy akcji realizowane były w okresie od 20 kwietnia do 15 maja 2014 r. Należały do nich m.in. Dni Otwarte Funduszy Europejskich, współpraca z TVP, spoty reklamowe, wydarzenia plenerowe, strona internetowa www.10latwUE.pl oraz kampania billboardowa, która prezentowała efekty wykorzystywania funduszy UE w obszarach: infrastruktura, sport, bezpieczeństwo, energetyka.

Wszystkie ww. działania łączył spójny, wspólny komunikat oraz opracowane na tę okazję specjalne logo akcji.

KONKURS DOTACJI NA PROMOCJĘ FE

W 2014 r. ogłoszono i rozstrzygnięto kolejną edycję konkursu dotacji na działania informacyjne poświęcone FE w perspektywie 2014-2020, adresowanego do przedstawicieli mediów. W odróżnieniu do poprzednich edycji, przewidziano w nim możliwość dofinansowania projektów informacyjnych realizowanych na największych portalach internetowych. Konkurs rozstrzygnięto w listopadzie 2014 r., przy czym rozpoczęcie realizacji wszystkich projektów zaplanowano od stycznia 2015 r. Dofinansowanie przyznano 17 projektom.

SIEĆ PUNKTÓW INFORMACYJNYCH FE

MIR we współpracy z urzędami marszałkowskimi prowadziło ogólnopolską sieć Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich (PIFE). W 2014 r. Sieć PIFE składała się z Centralnego Punktu Informacyjnego w Warszawie, 16 Głównych Punktów Informacyjnych w stolicach regionów, kilkudziesięciu⁶⁵ Lokalnych Punktów Informacyjnych na poziomie powiatów oraz Branżowego Punktu Informacyjnego przy Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych.

⁶⁵ Liczba punktów zmieniała się z uwagi na proces przygotowywania się sieci do nowej perspektywy finansowej.

W 2014 r. konsultanci sieci PIFE pomogli w ok. 171 tys. sprawach dotyczących FE. Największa liczba pytań trafiała do punktów telefonicznie – niemal 101 tys. Ponadto pracownicy PIFE udzielili: ponad 45,6 tys. konsultacji osobistych oraz ponad 20 tys. odpowiedzi na pytania zadane poprzez e-mail. Przeprowadzono również niemal 3,7 tys. konsultacji specjalistycznych w zakresie rozliczania wniosków oraz ok. 1,1 tys. konsultacji na etapie przygotowania projektów. W 2014 r. w miejscowościach, w których nie było siedziby stałych PIFE, we współpracy z samorządami lokalnymi, zorganizowano ponad 1,4 tys. Mobilnych Punktów Informacyjnych. Działalność Mobilnych Punktów Informacyjnych polegała na wizytach konsultantów w mniejszych miejscowościach i udzielaniu konsultacji z zakresu FE. Pracownicy Sieci PIFE przeprowadzili także ponad 0,8 tys. spotkań informacyjnych, w których wzięło udział niemal 17,9 tys. osób.

DZIAŁANIA W INTERNECIE

- **Portal www.funduszeuropejskie.gov.pl** w 2014 r. odwiedziło łącznie ponad 1 240,30 tys. osób. Najczęściej odwiedzaną stroną w ramach Portalu była zakładka poświęcona Funduszom Europejskim na lata 2014-2020 (ponad 491 tys. odwiedzin);
- **Newsletter** serwisów MIR docierał w 2014 r. do ponad 24 tys. subskrybentów;
- **Mapa Dotacji UE** – serwis www.mapadotacji.gov.pl zawierający wykaz projektów realizowanych w ramach NPR oraz NSRO zanotował ok. 189,75 tys. odwiedzin;
- **Transmisje internetowe** – w celu zwiększenia dostępu do aktualnych informacji związanych z FE, w 2014 r. przeprowadzono 6 transmisji *on-line* z najważniejszych wydarzeń;
- **Baza Wiedzy o Funduszach Europejskich** – 9 maja 2014 r. uruchomiono nową wersję systemu Baza Wiedzy o Funduszach Europejskich;
- **Forum internetowe o Funduszach Europejskich** – pod adresem www.forum.funduszeuropejskie.gov.pl dostępne było narzędzie umożliwiające komentowanie wydarzeń dotyczących funduszy europejskich. Na koniec 2014 r. zarejestrowanych było 2,4 tys. użytkowników;
- **Kanał w serwisie YouTube** – na kanale FE umieszczonych było 1 tys. filmów, podzielonych na *playlisty* tematyczne. W 2014 r. odnotowano niemal 611,62 tys. wyświetleń filmów;
- **Fundusze Europejskie w mediach społecznościowych** – informacje o FE dostępne były na portalach społecznościowych: Facebook i Google+. Profil na Facebooku miał w 2014 r. niemal 30 tys. fanów.

WYDARZENIA PROMOCYJNE, KONKURSY, KONFERENCJE

W 2014 r. przeprowadzono VII edycję konkursu *Polska Pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich*, którego celem było wyłonienie i nagrodzenie najlepszych przedsięwzięć dotyczących rozwoju turystyki, infrastruktury sportowej i rekreacyjnej, zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz rewitalizacji, współfinansowanych z funduszy UE. Spośród 273 zgłoszonych projektów wybrano 19 nominowanych w siedmiu kategoriach.

WSPÓŁPRACA Z PARTNERAMI SPOŁECZNO-GOSPODARCZYMI

Poza organizacją konkursu dotacji dla partnerów związanych z mediami, odbyły się dwa nabory wniosków w ramach procedury współorganizacji przez Departament Informacji i Promocji w MIR wydarzeń informacyjnych, które realizowali partnerzy społeczno-gospodarczy, JST oraz środowiska opiniotwórcze. Celem naborów było zidentyfikowanie i wsparcie najlepszych inicjatyw ukierunkowanych na informowanie o FE. W ramach działania w 2014 r. zrealizowano

3 wydarzenia (pierwszy nabór), w tym debatę telewizyjną, konferencję i cykl seminariów, które były poświęcone m.in. rezultatom perspektywy finansowej 2007-2013 oraz działaniom planowanym do realizacji w nowym okresie programowania 2014-2020. Projekty wybrane w ramach drugiego naboru będą realizowane w 2015 r.

PUBLIKACJE

W ramach działalności wydawniczej opublikowano m.in.: kolejną wersję przewodnika turystycznego *Śladem Funduszy Europejskich*, kolejną edycję albumu *Polska Pięknieje – 7 Cudów Funduszy Europejskich*, 4 numery Biuletynu *Fundusze Europejskie w Polsce*, 3 numery Biuletynu Krajowej Sieci Tematycznej ds. Partnerstwa pn. *Partnerstwo* oraz broszurę *Polska w UE. Bilans dziesięciolecia*.

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ

W 2014 r. odbyły się cztery spotkania Grupy Sterującej ds. informacji i promocji Funduszy Europejskich. Przedstawiciele IK NSRO oraz IZ PO i RPO brali również udział w spotkaniach INFORM⁶⁶ i INIO⁶⁷.

BADANIA

W 2014 r. IK NSRO w zakresie informacji i promocji prowadziła badania bieżących działań informacyjno-promocyjnych (ocena jakości obsługi klienta w Sieci PIFE, badania skuteczności kampanii) oraz cykliczne badania znajomości, świadomości i wiedzy nt. Funduszy Europejskich w Polskim społeczeństwie – comiesięczne pomiary na próbie osób oraz badanie reprezentatywne dla mieszkańców poszczególnych województw. W 2014 r. zlecono również ekspertyzę oceniającą założenia *Strategii Komunikacji polityki spójności na lata 2014-2020* (cele i system monitoringu i oceny). Prowadzone badania pozwalają na bieżące skorygowanie i ewentualną modyfikację działań informacyjno-promocyjnych w celu zachowania ich jakości, użyteczności i efektywności.

⁶⁶ Wspólnotowa sieć wymiany informacji i doświadczeń pomiędzy państwami członkowskimi a KE w zakresie działań informacyjnych i promocyjnych Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Funduszu Spójności.

⁶⁷ Nieformalna sieć do spraw informacyjnych i promocyjnych Europejskiego Funduszu Społecznego (ang. *Informal Network of ESF Information Officers*).

Załącznik 1 Środki unijne przeznaczone na realizację poszczególnych obszarów priorytetowych i inicjatyw flagowych Strategii Europa 2020

Priorytety Strategii Europa 2020	Obszary/ciele Strategii Europa 2020 stanowiące cel jej głównych działań	Wskaźniki dla obszarów/celów Strategii Europa 2020	Wstępne wskaźniki dla obszarów/celów Polski	Inicjatywy flagowe UE	Kategorie interwencji polityki spójności 2007-2013 wpisujące się w realizację Strategii Europa 2020 - ujęcie indykatywne*	Umowy o dofinansowanie UE** mld PLN	Wnioski o płatność - dofinansowanie UE** mld PLN
1	2	3	4	5	6	7	8
Rozwój inteligentny - rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji <u>smart growth</u>	Spółeczeństwo informacyjne	cel określony w Inicjatywie flagowej		Europejska Agenda Cyfrowa - inicjatywa na rzecz upowszechnienia szybkiego Internetu i umożliwienia gospodarstwu domowemu i przedsiębiorstwom czerpania korzyści z jednolitego rynku cyfrowego;	10,11,12,13,14,15	15,1	8,6
	Edukacja	10% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 40% - minimalny odsetek osób z wyższym wykształceniem 75% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat	4,5% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 45% - minimalny odsetek osób z wyższym wykształceniem 71% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat	Młodzież w drodze - inicjatywa na rzecz poprawy wyników systemów kształcenia oraz ułatwienia młodzieży wejścia na rynek pracy;	72, 73, 74, 75, 77	20,0	16,5
	Badania i rozwój, innowacje, przedsiębiorczość	3% PKB - wydatki Unii na inwestycje w B+R	1,7% - wydatki Polski na inwestycje w B+R	Unia Innowacji - inicjatywa na rzecz poprawy warunków ramowych i dostępu do finansowania badań i innowacji, tak by innowacyjne pomysły przeradzały się w nowe produkty i usługi, które z kolei przyczynią się do wzrostu gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy;	1,2,3,4,5,6,7,8,9	50,3	36,1
Rozwój zrównoważony - wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej; <u>sustainable growth</u>	Otoczenie biznesu	cel określony w Inicjatywie flagowej		Polityka przemysłowa w erze globalizacji – inicjatywa na rzecz poprawy otoczenia biznesu,			
	Klimat, energia, mobilność	cel „20/20/20” w zakresie klimatu i energii - 20% redukcja emisji gazów cieplarnianych, 20% udział OZE w konsumpcji energii, 20% wzrost efektywności energetycznej	14% redukcja emisji gazów cieplarnianych (w stosunku do emisji z 2005 r.), 15% udział OZE w konsumpcji energii, zużycie energii pierwotnej na poziomie 96,4 Mtoe	Europa efektywnie korzystająca z zasobów – inicjatywa na rzecz uniezależnienia wzrostu gospodarczego od wykorzystania zasobów, przejścia na gospodarkę niskoemisyjną, większego wykorzystania odnawialnych źródeł energii, modernizacji transportu oraz propagowania efektywności energetycznej;	16,17,18,19,20,21,22,23,24,25, 26,27,28,29,30,31,32,33,34, 35,36,37,38,39,40,41,42, 43,44,45,46,47,48,49,50, 51,52,53,54	145,2	111,6
Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu - wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. <u>inclusive growth</u>	Zatrudnienie i umiejętności	75% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat 10% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 40% - minimalny odsetek osób w wieku 30-34 lat z wyższym wykształceniem	71% - wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat 4,5% - maksymalny odsetek osób przedwcześnie kończących naukę szkolną; 45% - minimalny odsetek osób z wyższym wykształceniem	Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia – inicjatywa na rzecz modernizacji rynków pracy i wzmocnienia pozycji obywateli poprzez rozwój kwalifikacji przez całe życie w celu zwiększenia współczynnika aktywności zawodowej i lepszego dopasowania popytu do podaży na rynku pracy, między innymi dzięki mobilności siły roboczej;	62,63,64,65,66,67,68,69,70,71	26,3	22,9
	Walka z ubóstwem	20 mln - zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem	zmniejszenie liczby osób zagrożonych ubóstwem o 1,5 mln	Europejski program walki z ubóstwem – inicjatywa na rzecz zapewnienia spójności społecznej i terytorialnej, tak aby korzyści płynące ze wzrostu gospodarczego i zatrudnienia były szeroko dostępne, a osoby ubogie i wykluczone społecznie mogły żyć godnie i aktywnie uczestniczyć w życiu społeczeństwa.	61,75,76,77,78,79,80	15,8	14,1

* Uwaga: niektóre kategorie przypisane zostały do więcej niż jednego celu. Kategorie 55-60,81,85-86 nie zostały przypisane do żadnego z celów Strategii Europa 2020.

** Wartości w poszczególnych wierszach liczone są w oparciu o kol. 6. Nie należy sumować kwot na poziomie NSRO, ponieważ niektóre kategorie interwencji realizują jednocześnie kilka priorytetów lub inicjatyw flagowych.

Źródło: opracowanie własnie IK NSRO na podstawie KSI (SIMIK 07-13)

Załącznik 2 Postęp realizacji IIF w ramach NSRO

PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNA GOSPODARKA, 2007–2013

W ramach działania 3.2 PO IG jest wdrażany projekt indywidualny pn. **Wspieranie funduszy kapitału podwyższonego ryzyka przez Krajowy Fundusz Kapitałowy** o wartości ogółem 316,6 mln zł (268,6 mln zł w części UE). Wsparcie KFK S.A jest realizowane poprzez inwestycje w instrumenty kapitałowe, quasi-kapitałowe i dłużne fundusze kapitału podwyższonego ryzyka, powstałe w celu inwestowania w MŚP, w tym w szczególności MŚP znajdujące się na początkowych etapach rozwoju, innowacyjne oraz prowadzące działalność B+R. W dniu 2 lipca 2014 r. weszła w życie nowelizacja rozporządzenia Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy (Dz. U. Nr 115, poz. 796, z późn. zm.), w ramach której został podniesiony limit inwestycyjny przypadający na jednego beneficjenta docelowego z 1,5 mln do 3 mln euro. Ponadto KFK S.A. prowadził w 2014 r. akcję informacyjno-promocyjną skierowaną do studentów, naukowców oraz przedsiębiorców. Na dzień 31 grudnia 2014 r. liczba wspartych MŚP przez fundusze finansowane ze środków działania 3.2 PO IG wyniosła 82, przy czym KFK S.A przekazał środki na łączną kwotę inwestycji w MŚP w wysokości 160,8 mln zł.

W ramach działania 3.4 PO IG jest realizowany projekt pilotażowy PARP pn. **Fundusz Pożyczkowy Wspierania Innowacji**. W ramach tego instrumentu jest udzielane wsparcie w formie pożyczek na realizację przedsięwzięć innowacyjnych realizowanych przez mikro- i małe przedsiębiorstwa, pod warunkiem zaangażowania kapitału prywatnego przez tzw. *anioła biznesu* lub fundusz *venture capital*. Wartość ogółem projektu wynosi 100 mln zł, w tym wartość dofinansowania ze środków UE wynosi 85 mln zł. Celem projektu jest stworzenie trwałego mechanizmu wspierania innowacyjnych projektów przechodzących najczęściej z fazy *start-up* do fazy wzrostu. Utworzony Fundusz pełni rolę zachęty do mobilizacji kapitału prywatnego na rynkach, które z racji na wczesną fazę rozwoju przedsiębiorstw nie znajdują się w kręgu zainteresowań instytucji finansowych. Do końca 2014 r. w ramach instrumentu podpisano 58 umów o pożyczkę na kwotę ok. 96,3 mln zł.

PROGRAM OPERACYJNY ROZWÓJ POLSKI WSCHODNIEJ 2007–2013

Wsparcie Programu dla instrumentów inżynierii finansowej jest skierowane do funduszy poręczeniowych i pożyczkowych. Alokacja na działanie I.2 Instrumenty inżynierii finansowej wynosi ponad 42,3 mln euro, z czego wkład środków EFRR jest równy 36 mln euro (148,1 mln zł). W 2014 r. beneficjent, BGK, zawarł 11 umów na kwotę 15,22 mln euro środków EFRR z pośrednikami finansowymi wyłonionymi w dodatkowym naborze na produkt Pożyczka Globalna. Środki na ten cel zostały pozyskane w związku ze zmniejszeniem wartości dwóch umów w produkcie Reporeczenie. Zawarte umowy wyczerpały alokację projektu.

Do dnia 31 grudnia 2014 r. fundusze poręczeniowe zawarły 226 umów poręczenia (w tym 139 pożyczek dla mikro- oraz 87 dla małych i średnich przedsiębiorstw), na podstawie których przyznano kredyty/pożyczki o łącznej wartości wynoszącej 14,36 mln euro. Natomiast fundusze pożyczkowe zawarły 2 120 umów o udzielenie pożyczki na kwotę wynoszącą 38,11 mln euro. Udzielono 2 060 pożyczek mikroprzedsiębiorcom oraz 60 pożyczek małym i średnim przedsiębiorcom.

PROGRAM OPERACYJNY KAPITAŁ LUDZKI

W ramach PO KL trwa realizacja 20 projektów wdrażanych z wykorzystaniem instrumentów inżynierii finansowej. W ramach działania 1.4 *Wsparcie inżynierii finansowej na rzecz rozwoju ekonomii społecznej* wsparcie (1 umowa) jest realizowane w trybie systemowym. W ramach działania 6.2 *Wsparcie oraz promocja przedsiębiorczości i samozatrudnienia* wsparcie jest udzielane w trybie konkursowym – do końca 2014 r. podpisano 19 umów.

Na realizację projektu systemowego w ramach działania 1.4 PO KL została przeznaczona kwota 7,2 mln euro (w tym 6,1 mln euro EFS). Wskazana powyżej kwota stanowi całkowitą wartość umów – tj. środki, które zostaną przeznaczone na pożyczki oraz doradztwo. Natomiast wartość umowy podpisanej z pośrednikiem finansowym w części dot. wyłącznie instrumentu inżynierii finansowej (tj. z wyłączeniem środków przeznaczonych na wsparcie doradcze) wynosi 6,7 mln euro (w tym 5,7 mln euro EFS). Zakłada się, że wsparcie pożyczkowe uzyska 250 podmiotów ekonomii społecznej.

Łączna wartość umów podpisanych z pośrednikami finansowymi realizowanych w ramach działania 6.2 wynosi 31,6 mln euro (w tym 26,8 mln euro EFS). Podpisano 19 umów z pośrednikami finansowymi odpowiedzialnymi za udzielanie pożyczek na założenie działalności gospodarczej. Wskazana powyżej kwota stanowi całkowitą wartość umów – tj. środki, które są przeznaczone na pożyczki, szkolenia oraz doradztwo. Natomiast wartość umów podpisanych z pośrednikami finansowymi w części dot. instrumentu inżynierii finansowej (tj. z wyłączeniem środków przeznaczonych m.in. na wsparcie doradcze i szkoleniowe) wynosi 29,3 mln euro (w tym 24,9 mln euro EFS).

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

Wykorzystanie instrumentów finansowych w procesie wdrażania FE zakłada odejście od tradycyjnego dotacyjnego wsparcia beneficjentów na rzecz wsparcia pośredników finansowych (np. funduszy pożyczkowych, poręczeniowych czy funduszy miejskich), którzy transferują środki do ostatecznych odbiorców. W przypadku inicjatywy JESSICA oraz części projektów w ramach inicjatywy JEREMIE dodatkowo istnieje fundusz powierniczy, który udostępnia środki pochodzące z RPO wybranym pośrednikom finansowym.

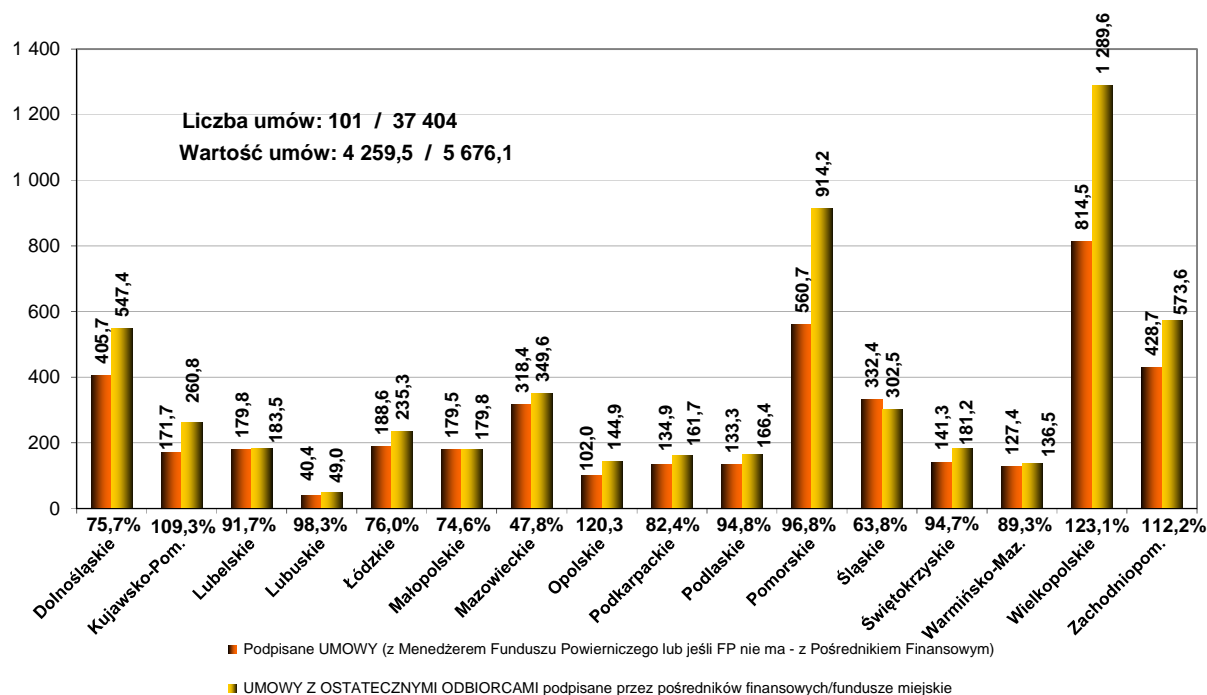
We wszystkich RPO jest wykorzystywane wsparcie zwrotne, jednak wielkość środków, jakie województwa zdecydowały się zaangażować w obecnej perspektywie na instrumenty finansowe, jest zróżnicowana w poszczególnych programach – łącznie stanowi ok. 5% alokacji w ramach 16 RPO.

W ramach instrumentów finansowych środki są przekazywane do pośredników finansowych (np. funduszy pożyczkowych, poręczeniowych czy miejskich), którzy następnie transferują je do ostatecznych odbiorców, przy czym w przypadku inicjatywy JESSICA oraz części projektów w ramach inicjatywy JEREMIE dodatkowo istnieje fundusz powierniczy, który udostępnia środki pochodzące z RPO wybranym pośrednikom finansowym.

Według stanu na 31 grudnia 2014 r. zawarto 101 umów o dofinansowanie projektów z Menedżerem Funduszu Powierniczego (FP) lub – jeśli FP nie występuje – bezpośrednio z Pośrednikiem Finansowym, na kwotę ogółem ponad 4 259 mln zł (w tym 3 526 mln zł ze środków UE), przy czym ponad 5 676 mln zł⁶⁸ zostało zakontraktowanych w ramach 37,4 tys. umów z ostatecznymi odbiorcami. Umowy o najwyższej łącznej wartości zawarto w województwie wielkopolskim (ok. 1 290 mln zł) oraz pomorskim (914 mln zł).

⁶⁸ Ze względu na zwrotny charakter instrumentu, wartość umów z ostatecznymi odbiorcami przewyższyła wartość kontraktów zawartych z Menedżerem Funduszu Powierniczego lub Pośrednikiem Finansowym (tzw. drugi obrót środków).

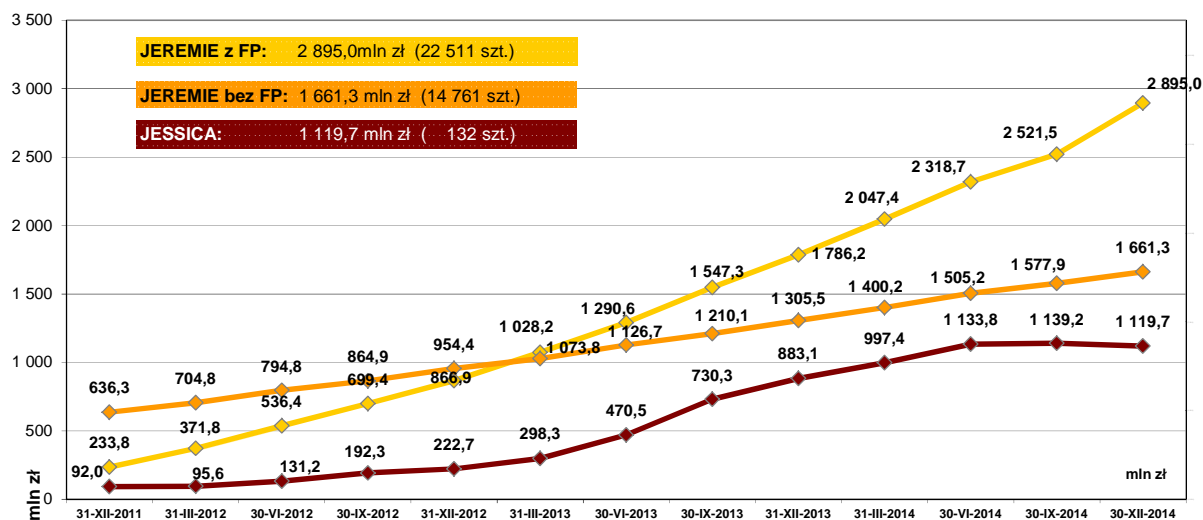
Wykres 11 Stan wdrażania IIF w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2014 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Postęp w zawieraniu umów z ostatecznymi odbiorcami w ramach poszczególnych instrumentów finansowych od 2011 r. przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres 12 Umowy z ostatecznymi odbiorcami w ramach IIF w latach 2011-2014 (wartość w mln zł i liczba – w nawiasach)

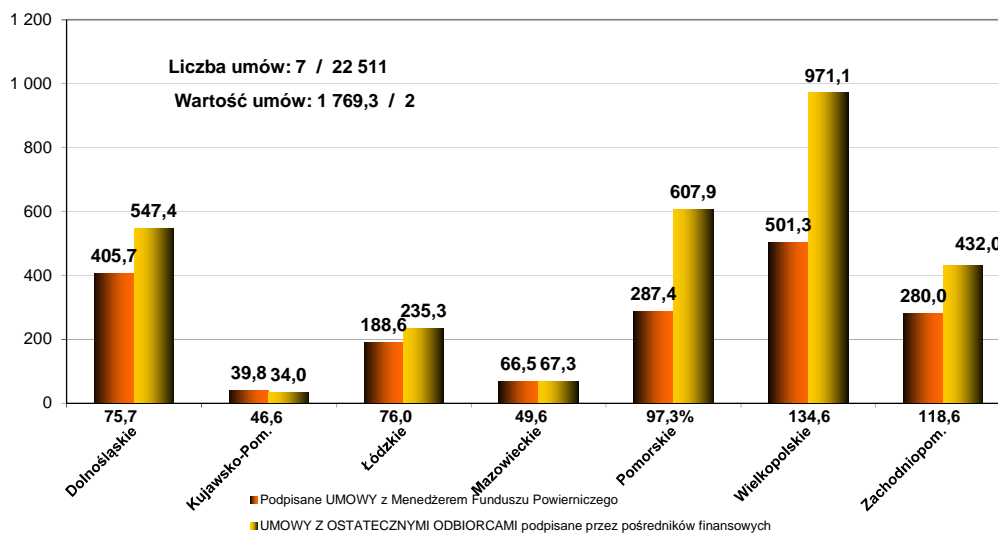
Źródło: opracowanie własne IK NSRO

JEREMIE

W ramach inicjatywy JEREMIE (z Funduszem Powierniczym) zawartych zostało 7 umów z Menadżerem Funduszy Powierniczych, o łącznej wartości ponad 1 769 mln zł (w tym 1 399 mln

zł dofinansowania z UE). Do końca 2014 r. pośrednicy zawarli z ostatecznymi odbiorcami ponad 22,5 tys. umów o wartości 2 895 mln zł. Średnia wartość umów z MŚP w stosunku do środków przekazanych w ramach RPO do Funduszu Powierniczego wyniosła ponad 163%. Najbardziej zaawansowany stan wdrażania odnotowano w woj. pomorskim, gdzie wartość umów z ostatecznymi odbiorcami przekroczyła już dwukrotnie wartość powierzonych środków (niemal 212%).

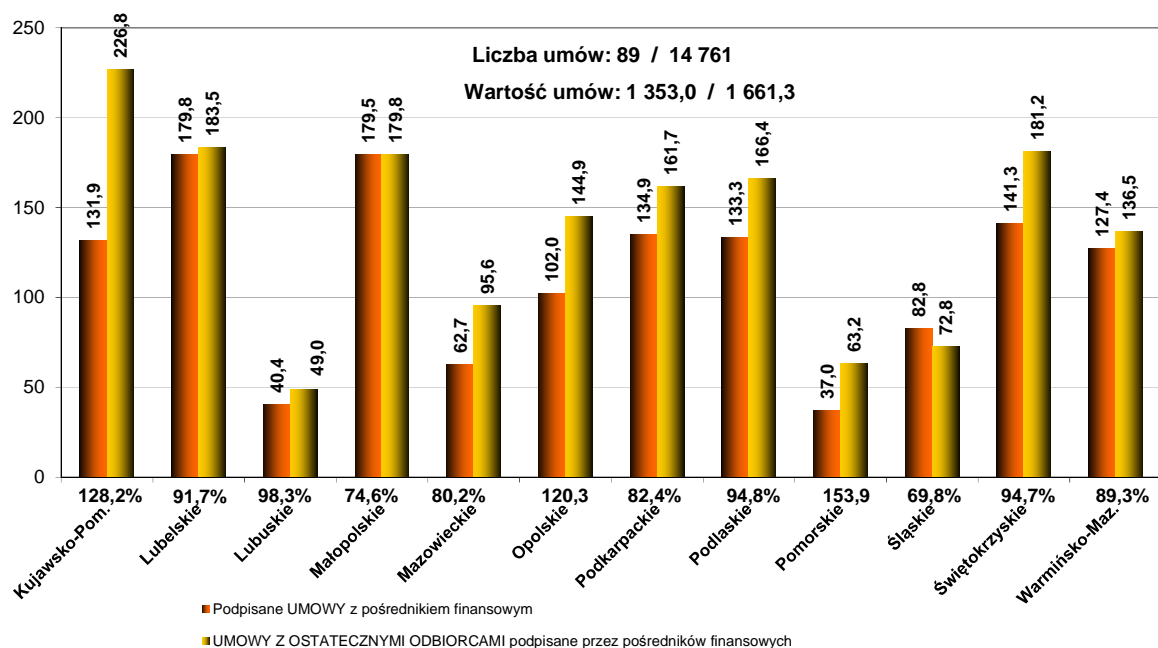
Wykres 13 Stan wdrażania inicjatywy JEREMIE (z Funduszem Powierniczym) w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2014 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

W większości województw instrumenty zwrotne są wdrażane w formule z pominięciem Funduszu Powierniczego, tj. przez podpisanie bezpośrednio umowy z Pośrednikiem Finansowym. Dotychczas IZ podpisały 89 umów z Pośrednikami Finansowymi na kwotę ponad 1 353 mln zł (w tym 1 338 mln zł dofinansowania z UE). Wartość umów podpisanych z przedsiębiorcami wyniosła ponad 1 661 mln zł, co stanowi 123% środków przekazanych Pośrednikom Finansowym. Należy zwrócić uwagę, że we wszystkich województwach realizujących ten rodzaj wsparcia, z wyjątkiem woj. śląskiego, wartość umów z przedsiębiorcami przekroczyła wartość środków przeznaczonych na IIF, przy czym dzięki zwrotnemu charakterowi instrumentu możliwe jest dalsze udzielanie wsparcia.

Wykres 14 Stan wdrażania inicjatywy JEREMIE (bez Funduszu Powierniczego) w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2014 r., w mln zł)

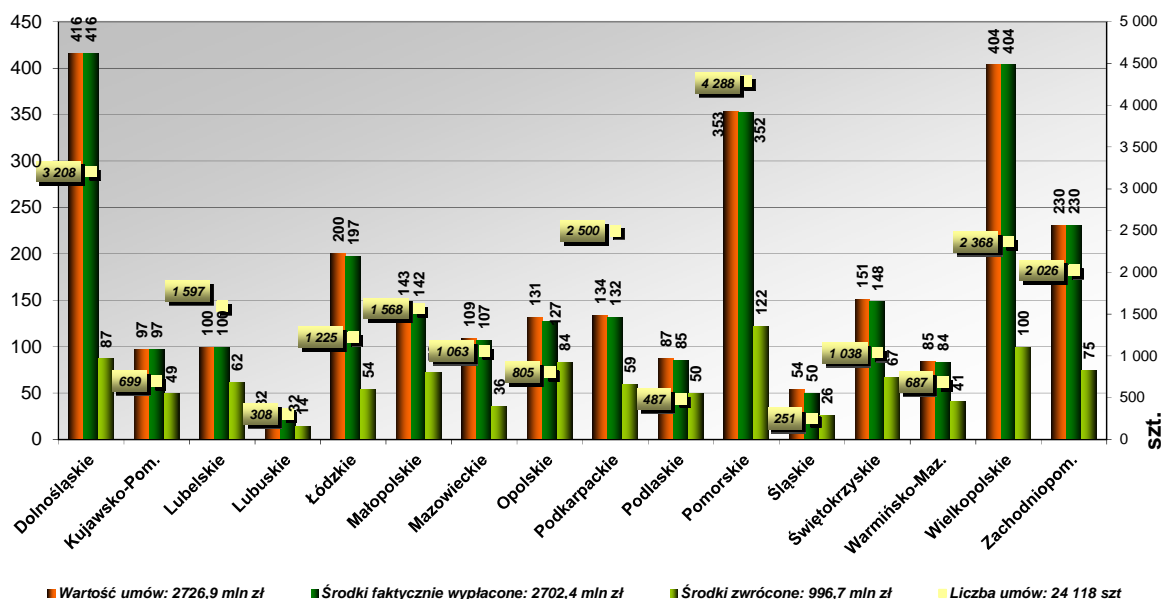

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

We wszystkich województwach wdrażających zrotne instrumenty wsparcia skierowane do przedsiębiorców, Pośrednicy Finansowi uruchomili dwa rodzaje produktów: pożyczki oraz poręczenia.

W formie pożyczek do sektora MŚP trafiło ponad 2 702 mln zł z zakontraktowanych ok. 2 727 mln zł, przy czym niemal 997 mln zł zostało już spłaconych, co pozwala na ich ponowne wykorzystywanie. Najliczniejszą grupą ostatecznych odbiorców pożyczek są mikroprzedsiębiorcy (ponad 21,4 tys. z 24,1 tys. umów). Umowy pożyczkowe o najwyższej wartości (ok. 416 mln zł) zawarto w województwie dolnośląskim.

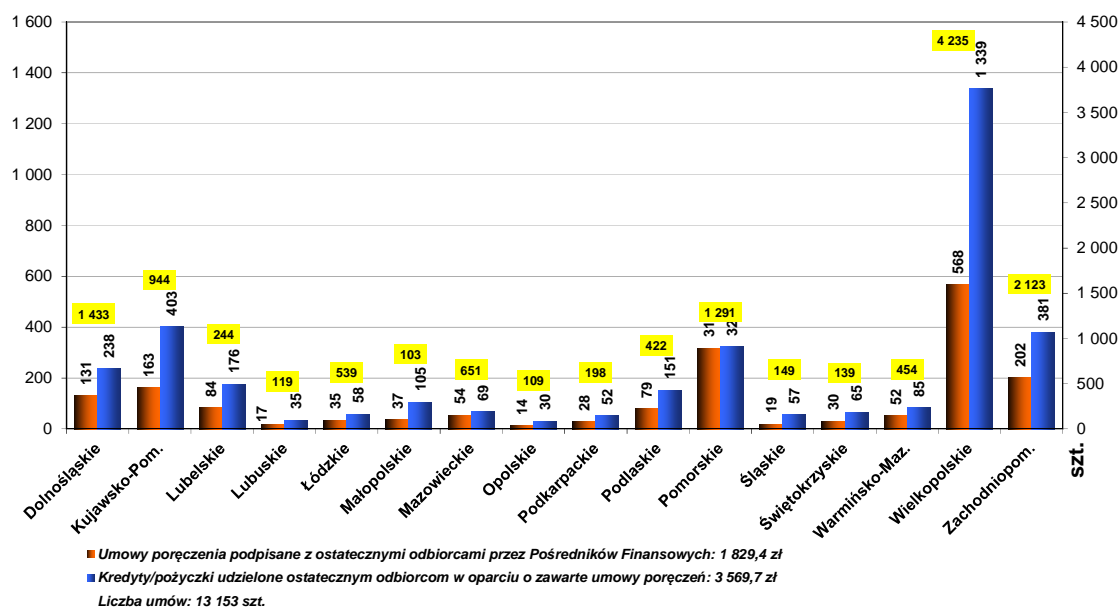
Wykres 15 Umowy z ostatecznymi odbiorcami (wartość ogółem) w ramach instrumentów pożyczkowych JEREMIE (stan na 31 grudnia 2014 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

W przypadku funduszy poręczeniowych, wartość środków zakontraktowanych wyniosła ponad 1 829 mln zł, natomiast kredyty/pożyczki udzielone ostatecznym odbiorcom w oparciu zawarte umowy poręczeń wyniosły blisko 3 570 mln zł. Największą grupą odbiorców byli mikroprzedsiębiorcy (ponad 10 tys. z 13,2 tys. umów), którzy dzięki udzielonym poręczeniom otrzymali pożyczki/kredyty w wysokości 1 812 mln zł. Największy udział w tej kwocie miało województwo wielkopolskie, gdzie łączna kwota umów poręczenia podpisanych z MŚP wyniosła ok. 568 mln zł.

Wykres 16 Umowy z ostatecznymi odbiorcami (wartość ogółem) w ramach instrumentów poręczeniowych JEREMIE (stan na 31 grudnia 2014 r., w mln zł)

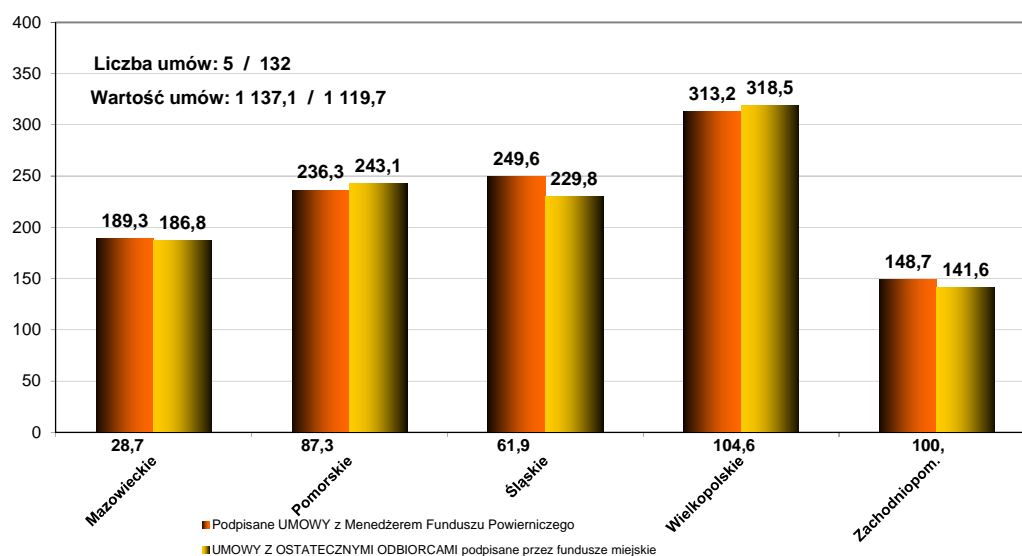

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

JESSICA

Inicjatywę JESSICA, skierowaną na realizację projektów miejskich, realizuje 5 regionów. Wartość umów z Menadżerami Funduszy Powierniczych wynosi ponad 1 137 mln zł (ponad 934 mln w części UE), z czego pożyczki ostatecznym odbiorcom zostały już udzielone we wszystkich województwach (łącznie 132 umowy na kwotę ok. 1 120 mln zł). Stosunek wartości podpisanych umów z ostatecznymi odbiorcami do wartości środków przekazanych do funduszy powierniczych w ramach PO, wyniósł przeciętnie niemal 99%.

Wykres 17 Stan wdrażania inicjatywy JESSICA w ramach RPO (stan na 31 grudnia 2014 r., w mln zł)

Źródło: opracowanie własne IK NSRO

Załącznik 3 Obowiązujące programy pomocowe regulujące udzielanie pomocy publicznej w ramach NSRO (wg PO), stan na dzień 31 grudnia 2014 r.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy sieci elektroenergetycznych oraz przyłączy umożliwiających przyłączanie jednostek wytwórczych energii z odnawialnych źródeł energii do systemu elektroenergetycznego oraz przesył energii z odnawialnych źródeł energii (Dz. U. Nr 239, poz. 1596);
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 16 kwietnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na inwestycje w zakresie budowy lub przebudowy sieci dystrybucyjnej elektroenergetycznej albo sieci ciepłowniczej (Dz. U. Nr 72, poz. 461);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 7 września 2009 r. w sprawie pomocy na projekty w zakresie transportu intermodalnego w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 150, poz. 1212);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 lutego 2009 r. w sprawie pomocy na projekty infrastrukturalne w zakresie portów lotniczych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 (Dz. U. z 2015 r. poz. 949);
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2014 r. w sprawie szczegółowych warunków udzielania horyzontalnej pomocy publicznej na niektóre cele z zakresu ochrony środowiska (Dz. U. poz. 908).

Regionalne Programy Operacyjne

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 listopada 2013 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis przez fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1720) (nowelizacja: Dz. U. z 2015 r. poz. 1001);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 26 października 2011 r. w sprawie udzielania pomocy ze środków instrumentów inżynierii finansowej w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1771) (nowelizacja: Dz. U. z 2015 r. poz. 1000);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1719) (nowelizacja: Dz. U. z 2015 r. poz. 999);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 17 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na projekty w zakresie badań i rozwoju w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1774);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 9 czerwca 2010 r. w sprawie udzielania pomocy na rewitalizację w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr z 2014 r. poz. 1736);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 8 października 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie portów lotniczych w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 174, poz. 1356);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 17 marca 2009 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w zakresie transportu multimodalnego w ramach regionalnych programów operacyjnych (Dz. U. Nr 52, poz. 430);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej, pomocy na usługi doradcze związane z przygotowaniem inwestycji początkowej oraz pomocy na usługi doradcze związane z realizacją inwestycji początkowej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2007-2013 (Dz. U. poz. 1697);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 20 listopada 2014 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej, pomocy na usługi doradcze związane z przygotowaniem inwestycji początkowej oraz pomocy na usługi doradcze związane z realizacją inwestycji początkowej przez fundusze rozwoju obszarów miejskich w ramach regionalnych programów operacyjnych przyjętych na lata 2007-2013 (Dz. U. poz. 1699).

Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 15 czerwca 2007 r. w sprawie wsparcia finansowego udzielanego przez Krajowy Fundusz Kapitałowy (Dz. U. z 2015 r. poz. 1663);

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 30 stycznia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. NR 21, poz. 116) (nowelizacja: Dz. U. z 2013 r. poz. 1398 oraz z 2014 r. poz. 797);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 21 marca 2013 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wspieranie tworzenia i rozwoju gospodarki elektronicznej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. poz. 268);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 18 czerwca 2014 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Dz. U. poz. 854);
- Ustawa z dnia 30 maja 2008 r. o niektórych formach wspierania działalności innowacyjnej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1710).

Program Operacyjny Kapitał Ludzki

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 15 grudnia 2010 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. Nr 239, poz. 1598) (nowelizacja: Dz. U. z 2011 r. Nr 233, poz. 1383, Dz. U. z 2014 r. poz. 832);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 4 września 2012 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki (Dz. U. z 2015 r. poz. 981);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 kwietnia 2012 r. w sprawie dokonywania z Funduszu Pracy refundacji kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego oraz przyznawania środków na podjęcie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2015 r. poz. 1041);
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (Dz. U. poz. 864).

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 13 września 2011 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój instrumentów inżynierii finansowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. z 2015 r. poz. 767);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 27 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na rozwój ośrodków innowacyjności w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 70, poz. 604);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 18 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na wyposażenie, tworzenie zaplecza B+R oraz na przygotowanie terenów inwestycyjnych w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 34, poz. 271);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 3 lutego 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na tworzenie i rozwój infrastruktury turystyki kongresowej i targowej w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. Nr 21, poz. 117);
- Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dnia 1 kwietnia 2009 r. w sprawie udzielania przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości pomocy finansowej na promocję gospodarczą Polski Wschodniej, stworzenie sieci współpracy centrów obsługi inwestora, tworzenie i rozwój klastrów, tworzenie polityki rozwoju regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013 (Dz. U. z 2015 r. poz. 786).

SPIS ZAŁĄCZNIKÓW

ZAŁĄCZNIK 1 ŚRODKI UNIJNE PRZEZNACZONE NA REALIZACJĘ POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW PRIORYTETOWYCH I INICJATYW FLAGOWYCH STRATEGII <i>EUROPA 2020</i>	90
ZAŁĄCZNIK 2 POSTĘP REALIZACJI INSTRUMENTÓW INŻYNIERII FINANSOWEJ	91
ZAŁĄCZNIK 3 OBOWIĄZUJĄCE PROGRAMY POMOCOWE REGULUJĄCE UDZIELANIE POMOCY PUBLICZNEJ W RAMACH NSRO (WG PO), STAN NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2014 R.	98

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1 PODZIAŁ PROCENTOWY WARTOŚCI PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE NA GŁÓWNE OBSZARY REALIZACJI PROJEKTÓW, W PROGRAMACH OPERACYJNYCH, WG STANU NA KONIEC 2014 R.	11
WYKRES 2 PORÓWNANIE DŁUGOŚCI DRÓG PUBLICZNYCH W POLSCE (W KM, OSTATNIE DOSTĘPNE DANE ZA 2013 R.) ORAZ DŁUGOŚCI DRÓG PUBLICZNYCH POMNIEJSZONEJ O WARTOŚĆ WSKAŹNIKA WYBUDOWANYCH/ PRZEBUDOWANYCH DRÓG W RAMACH NSRO (W KM, WARTOŚĆ SZACOWANA NA PODSTAWIE PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE)	24
WYKRES 3 PORÓWNANIE WSKAŹNIKÓW PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ Z OZE I UDZIAŁU ENERGII ODNAWIALNEJ W PRODUKCJI ENERGII ELEKTRYCZNEJ OGÓŁEM, MONITOROWANYCH PRZEZ GUS DLA CAŁEGO KRAJU (OSTATNIE DOSTĘPNE DANE ZA 2013 R.), ZE WSKAŹNIKIEM REALIZACJI NSRO W ZAKRESIE LICZBY WYBUDOWANYCH JEDNOSTEK OZE (WARTOŚĆ SZACOWANA NA PODSTAWIE UMÓW O DOFINANSOWANIE)	26
WYKRES 4 WARTOŚĆ UMÓW W CZĘŚCI DOFINANSOWANIA UE (W ZŁ), PODPISANYCH W RAMACH KATEGORII INTERWENCJI 01-09, WEDŁUG TYPU BENEFICJENTA. STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R.	31
WYKRES 5 STRUKTURA UDZIELONEGO WSPARCIA UE NA OBSZARZE MIEJSKIM WG KATEGORII INTERWENCJI (STAN NA KONIEC 2014 R.)	35
WYKRES 6 STRUKTURA UDZIELONEGO WSPARCIA UE NA OBSZARACH WIEJSKICH, WG KATEGORII INTERWENCJI (STAN NA KONIEC 2014 R.)	41
WYKRES 7 STRUKTURA UDZIELONEGO WSPARCIA UE NA OBSZARZE MIEJSKO-WIEJSKIM WG KATEGORII INTERWENCJI	41
WYKRES 8 BADANIA EWALUACYJNE ZREALIZOWANE W 2014 R. (WG OBSZARÓW TEMATYCZNYCH)	84
WYKRES 9 BADANIA EWALUACYJNE ZREALIZOWANE W LATACH 2004-2014 (WG OBSZARÓW TEMATYCZNYCH)	84
WYKRES 10 STAN WDRAŻANIA REKOMENDACJI Z BADAŃ EWALUACYJNYCH	85
WYKRES 11 STAN WDRAŻANIA INSTRUMENTÓW INŻYNIERII FINANSOWEJ W RAMACH RPO (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R., W MLN ZŁ)	93
WYKRES 12 UMOWY Z OSTATECZNYMI ODBIORCAMI W RAMACH INSTRUMENTÓW INŻYNIERII FINANSOWEJ W LATACH 2011-2014 (WARTOŚĆ W MLN ZŁ I LICZBA – W NAWIASACH)	93
WYKRES 13 STAN WDRAŻANIA INICJATYWY JEREMIE (Z FUNDUSZEM POWIERNICZYM) W RAMACH RPO (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R., W MLN ZŁ)	94
WYKRES 14 STAN WDRAŻANIA INICJATYWY JEREMIE (BEZ FUNDUSZU POWIERNICZEGO) W RAMACH RPO (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R., W MLN ZŁ)	95
WYKRES 15 UMOWY Z OSTATECZNYMI ODBIORCAMI (WARTOŚĆ OGÓŁEM) W RAMACH INSTRUMENTÓW POŻYCZKOWYCH JEREMIE (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R., W MLN ZŁ)	96
WYKRES 16 UMOWY Z OSTATECZNYMI ODBIORCAMI (WARTOŚĆ OGÓŁEM) W RAMACH INSTRUMENTÓW PORĘCZENIOWYCH JEREMIE (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R., W MLN ZŁ)	97
WYKRES 17 STAN WDRAŻANIA INICJATYWY JESSICA W RAMACH RPO (STAN NA 31 GRUDNIA 2014 R., W MLN ZŁ)	97

SPIS TABEL

TABELA 1 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU STRATEGICZNEGO NSRO	14
TABELA 2 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU 1 NSRO	17
TABELA 3 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU 2 NSRO	21
TABELA 4 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU 3 NSRO	29
TABELA 5 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU 4 NSRO	33
TABELA 6 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU 5 NSRO	40
TABELA 7 WSKAŹNIKI REALIZACJI CELU 6 NSRO	43
TABELA 8 ZŁOŻONE WNIOSKI O DOFINANSOWANIE, ZAWARTE UMOWY/WYDANE DECYZJE O DOFINANSOWANIE ORAZ WYDATKI WYKAZANE PRZEZ BENEFICJENTÓW W ZŁOŻONYCH PRZEZ NICH WNIOSKACH	54

TABELA 9 PROGNOZA WNIOSKOWANIA O PŁATNOŚĆ DO KE NA 2014 R. ORAZ JEJ WYKONANIE (EURO).....	55
TABELA 10 WYKONANIE CELU WYDATKOWANIA W RAMACH NSRO NA 2014 R. WG STANU NA 31 GRUDNIA 2014 R. (W TYS. ZŁ).....	56
TABELA 11 WYKONANIE CELU WYDATKOWANIA W RAMACH NSRO NA 2014 R. WG STANU NA 31 GRUDNIA 2014 R. DLA PROGRAMÓW EWT (W EURO)	57
TABELA 12 STAN PRZYGOTOWANIA DUŻYCH PROJEKTÓW REALIZOWANYCH W RAMACH NSRO (W MLN EURO)	67
TABELA 13 REALIZACJA PLANU SKŁADANIA WNIOSKÓW O DOFINANSOWANIE DO INSTYTUCJI PRZYJMUJĄCYCH WNIOSKI, W MLN ZŁ (PROJEKTY ZNAJDUJĄCE SIĘ NA LISTACH PODSTAWOWYCH)	68
TABELA 14 STAN ZAWIERANIA UMÓW O DOFINANSOWANIE DLA PROJEKTÓW INDYWIDUALNYCH W PODZIALE NA INSTYTUCJE, W MLN ZŁ.....	70
TABELA 15 PORÓWNANIE LICZBY KONTROLI PROJEKTÓW ORAZ KONTROLI SYSTEMOWYCH PRZEPROWADZONYCH W POSZCZEGÓLNYCH PROGRAMACH KRAJOWYCH W 2013 I 2014 R.	74

SPIS MAP

MAPA 1 PKB <i>PER CAPITA</i> (PPS) W PORÓWNIANIU DO ŚREDNIEJ UE W 2013 R. (%) ORAZ ZMIANA W LATACH 2004-2013 W PP.	38
MAPA 2 SIEĆ DRÓG KRAJOWYCH WG STANU NA KONIEC 2014 R.	39
MAPA 3 WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE (MLN ZŁ) W PODPISANYCH UMOWACH WG WOJEWÓDZTW W PODZIALE NA KRAJOWE I REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE W UJĘCIU BEZWZGLĘDNYM. STAN NA KONIEC 2014 R.....	58
MAPA 4 WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE W PODPISANYCH UMOWACH WG WOJEWÓDZTW W PODZIALE NA KRAJOWE I REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE (KPO/RPO) W UJĘCIU <i>PER CAPITA</i> . STAN NA KONIEC 2014 R.	59
MAPA 5 WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE (MLN ZŁ) W PODPISANYCH UMOWACH WG WOJEWÓDZTW W PODZIALE NA TYPY BENEFICJENTÓW. STAN NA KONIEC 2014 R.	59
MAPA 6 WARTOŚĆ DOFINANSOWANIA UE (MLN ZŁ) W PODPISANYCH UMOWACH WG WOJEWÓDZTW W PODZIALE NA OBSZARY TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2014 R.	60
MAPA 7 WARTOŚĆ UMÓW (DOFINANSOWANIE UE W ZŁ) <i>PER CAPITA</i> WG WOJEWÓDZTW Z OBSZARU ZASOBÓW LUDZKICH, W PODZIALE NA KATEGORIE TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2014 R.	60
MAPA 8 WARTOŚĆ UMÓW (DOFINANSOWANIE UE W ZŁ) <i>PER CAPITA</i> WG WOJEWÓDZTW Z ZAKRESU TRANSPORTU W PODZIALE NA OBSZARY TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2014 R.	61
MAPA 9 DŁUGOŚĆ WYBUDOWANYCH I PRZEBUDOWANYCH DRÓG WG WOJEWÓDZTW I KATEGORII DROGI (KM) W PODZIALE NA PROGRAMY OPERACYJNE, NA PODSTAWIE PODPISANYCH UMÓW O DOFINANSOWANIE (STAN NA KONIEC 2014 R.).....	62
MAPA 10 WARTOŚĆ UMÓW (DOFINANSOWANIE UE) <i>PER CAPITA</i> WG WOJEWÓDZTW Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA I ZAPOBIEGANIA ZAGROŻENIOM, W PODZIALE NA KATEGORIE TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2014 R.....	62
MAPA 11 WARTOŚĆ UMÓW (DOFINANSOWANIE UE W ZŁ) <i>PER CAPITA</i> WG WOJEWÓDZTW Z ZAKRESU ENERGETYKI, W PODZIALE NA KATEGORIE TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2013 R.	63
MAPA 12 WARTOŚĆ UMÓW (DOFINANSOWANIE UE W ZŁ) <i>PER CAPITA</i> WG WOJEWÓDZTW Z ZAKRESU B+R, INNOWACJI I PRZEDSIĘBIORCZOŚCI, W PODZIALE NA KATEGORIE TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2014 R.	64
MAPA 13 WARTOŚĆ UMÓW (DOFINANSOWANIE UE W ZŁ) <i>PER CAPITA</i> WG WOJEWÓDZTW Z ZAKRESU SPOŁECZEŃSTWA INFORMACYJNEGO, W PODZIALE NA KATEGORIE TEMATYCZNE. STAN NA KONIEC 2014 R.	65
MAPA 14 WARTOŚĆ UMÓW (W CZĘŚCI DOFINANSOWANIA UE) W ZŁ PODPISANYCH PRZEZ PRZEDSIĘBIORSTWA W PODZIALE NA RODZAJ PRZEDSIĘBIORSTWA, W RAMACH KATEGORII INTERWENCJI 1-9. STAN NA KONIEC 2014 R.....	65